ՄԱՍԻՍ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԻԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 44 (1394) ՇԱԲԱԹ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 06, 2008
VOLUME 28, NO. 44 (1394) SATURDAY, DECEMBER 06, 2008

Պաշտօնաթերթ՝
Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան
Արեւմտեան Ամերիկայի

MASSIS Weekly
1060 N. Allen Ave. Suite 101
Pasadena, California 91104

ՄԵՐ ԱՆԿԻՒՆԷՆ

ՅԱՒԵՐԺԱՑՄԱՆ ԱՂԷՏԻ ԲԱՑԹՈՂՈՒՄՆԵՐ

ՏՕՔԹ. Ա. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

Բնութեան տարերքով յառաջացած աղէտները թէեւ շատ յաճախ նախատեսելի, այլապէս, անդիմադրելի են: Հրդեհներ, երկրաշարժներ, Սունամեան ջրհեղեղներ, անկախաբար մարդկային կամքէն, յանկարծակի կը ժայթքին, կը հարուածեն, կ'աւերակեն, ապա, կ'անցնին կ'երթան: Այո, կ'անցնին կ'երթան, բայց, ինչպէս ժողովրդական ասացուածքը կը յուշէ, չարիքը կը գործեն ու այդպէս կ'անցնին ու կ'երթան: Սակայն, ամէն աղէտ, որքան ալ անդարմանելի թուի ըլլալ, ունի իր բալասանը, զոր պէտք է մատուցէ հայրենիքը: Ան իր փրկարար ձեռքը պարտի երկարել աղէտեալ գօտիներու: Այլապէս, աղէտը կը յաւերժանայ:

Մօտաւորապէս այս է եղերական պատմութիւնը մեր հայրենի բոլոր աղէտահար քաղաքներուն, ինչպէս Գիւմրիի, Վանաձորի եւ անոնց շարքին Սպիտակի ու անոր շուրջ տարածուող 12 գիւղերու: Անոնք, Դեկտեմբեր 7, 1988-ին, երբ աստիճան զօրու-

Շար.ը էջ 17

ՀԱՅ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳՈՆԿՐԷՍԻ ՅԵՏԱԳԱՅ ՔԱՅԼԵՐԸ Կ'ՈՐՈՇՈՒԻՆ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 12-ԻՆ

Հայաստանի առաջին նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի գլխաւորած, ընդդիմադիր կուսակցութիւններ համախմբող Հայ Ազգային Գոնկրէսի անցեալ շաբաթ տեղի ունեցած դռնփակ քննարկումներու ընթացքին հաստատուած են հետագայ ծրագրերը:

Քննարկումներու աւարտին Հնչակեան Կուսակցութեան ատենապետ Լիւդմիլա Սարգսեան «Ազատութիւն» ռատիոկայանին տեղեկացուցած է, որ Գոնկրէսը որոշած է համաժողով կազմակերպել Դեկտեմբերի 12-ին: «Դա նախապատրաստական, վերջնական փուլն է Գոնկրէսի կայացման», - ըսած է Ընկերուհի Սարգսեանը: - «Դրան յաջորդելու է Գոնկրէսի համագումարը»:

Հայ Ազգային Գոնկրէսի դռնփակ քննարկումներու ընթացքին

«Հանրապետութիւն» կուսակցութեան առաջնորդ Արամ Սարգսեան նոյն ռատիոկայանի այն հարցին, թէ կա՞ն արդեօք տարաձայնութիւններ հաւաքուած 16 կուսակցութիւններու միջեւ, պատասխանած է. - «Կան տարաձայնութիւններ, եւ այդ տարաձայնութիւնները գաղտնի չեն: Այստեղ խնդիր ունէինք նաեւ առաջարկութիւններ ու տեսակէտներ լսել»:

«Երկու տեսակէտ կայ, մասնաւորապէս, ղարաբաղեան հարցի կապակցութեամբ՝ ոչ մի թիզ հող չզիջելու եւ փոխզիջման տեսակէտները»: Առաջինի կողմնակիցներէն Արամ Սարգսեանը նշեց Հնչակեան կուսակցութիւնը եւ Ժիրայր Սէֆիլեանի ղեկավարած «Հայ կամաւորների համախմբումը»:

Տէր-Պետրոսեանի մօտեցումը, «Հանրապետութիւն» կուսակցութեան առաջնորդի փոխանցմամբ, հետեւեալն է՝ Գոնկրէսը կը սատարէ Ղարաբաղի ժողովուրդին, ինչպէս որ եղաւ 1988 թուականին:

Հանրահաւաքները վերսկսելու կապակցութեամբ Արամ Սարգսեան ըսաւ,- «եթէ չլինեն չնախատեսուած արտակարգ իրադարձութիւններ, Հոկտեմբերի 17-ին խոստացուած երկու ամիս դադարը կը պահպանուի»:

Միւս կողմէ, Դեկտեմբեր 1-ին կայացած մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի խօսնակ Արման Մուսինեան յայտնեց որ, հանրահաւաքները վերսկսելու ժամկէտներու մասին շատ հաւանաբար պատասխան կու տայ Դեկտեմբեր 12-ի համաժողովը, ուր նաեւ կը ներկայացուի ընդդիմութեան հետագայ ռազմավարութիւնը, Ղարաբաղեան հարցի կարգաւորման ներկայ փուլը, երկրի տնտեսական վիճակը եւ այլն:

Ըստ Մուսինեանի, մինչեւ համաժողովի կայացումը պիտի ձեւաւորուին յատուկ յանձնախումբեր, որոնց միջոցով «ընդլայնելու են իշխանութիւնների դէմ պայքարի դաշտը»:

ՎԱՀԱՆ ՇԻՐԽԱՆԵԱՆԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ԼՈՍԱՆՃԵԼԸՍԱՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Photo by Mike Khatchadourian

Վահան Շիրխանեան մամլոյ ասուլիսի ընթացքին

Անցեալ Շաբաթ, Նոյեմբերի 29ին, 2008, Ս.Դ.Հ.Կ. Վարիչ Մարմնի մամլոյ դիւանի կազմակերպութեամբ տեղի ունեցաւ մամլոյ ասուլիս, Կլէնտէյլի Պրէնտ Վիու Գօլլէքշըն սրահին մէջ: Այստեղ ելոյթ ունեցաւ Ս.Դ.Հ.Կ.ի Կեդրոնական Վարչութեան Հայաստանի ներկայացուցիչ Վահան Շիրխանեան:

Մամլոյ ասուլիսին ներկայ էին «Նոր Օր», «Նոր Հայաստան», «Նոր Կեանք», «Մասիս», «Քաջ Նազար», «Armenian Observer», «Պետութիւն եւ Իրաւունք» եւ «HayastanInfo.net», ինչպէս նաեւ «Նոր Սերունդ», «Վարագոյր», «Տեսակէտ», «Արձագանգ», «ABC» եւ «AMGA» հայկական հեռուստաժամերու թղթակիցներն ու խմբագիրները:

Բացման եւ բարի գալուստի խօսքն արտասանեց «Մասիս»ի խմբագիրներէն Յարութ Տէր Դաւիթեան: Ան կենսագրական հակիրճ գիծերով ծանօթացուց օրուան հիւրը՝ Հայաստանի նախկին

Շար.ը էջ 17

ՀԱՅ ԳՈՐԾԱՐԱՐՆԵՐՈՒ ԽՈՍՏԱՑԱԾ 30 ՄԻԼԻՈՆ ՏՈԼԱՐԻ ՇՆՈՐՀԻՒ

ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ԹԵԼԵԹՈՆԻ ԱՌԹԻՒ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԱԾ ԳՈՒՄԱՐԸ ՀԱՍԱՒ 35 ՄԻԼԻՈՆԻ

Հինգշաբթի, Նոյեմբեր 27-ին, Ամերիկայի Գոհաբանութեան տօնի առթիւ տեղի ունեցած «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի «Թելեթոն 2008»-ը արձանագրեց նոր մրցանիշ: Հայաստանի եւ Ռուսաստանի հայ գործարարներու կողմէ խոստացուած 30 միլիոն տոլարին շնորհիւ, հանգանակութիւնը հասաւ 35,009,156: Նախկին մրցանիշը արձանագրուած էր անցեալ տարուայ թելեթոնի ընթացքին, երբ խոստացուած էր 15 միլիոն տոլար:

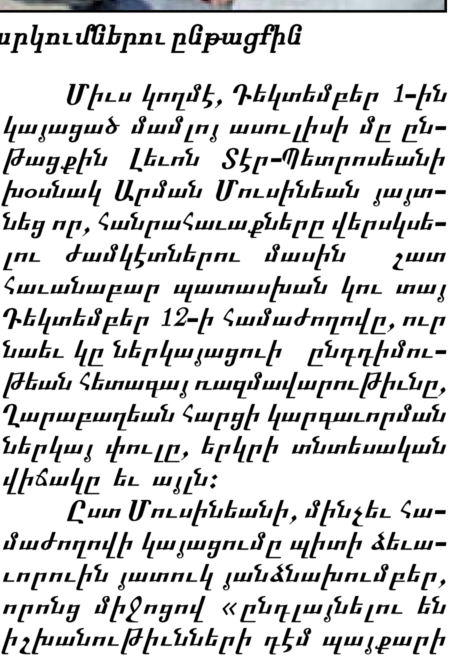

Թելեթոնի հեռատեսիլային ծրագիրը իրագործուեցաւ Լոս Անճելըսի մէջ ու սփռուեցաւ Հայաստանի եւ աշխարհի տարածքին:

Յայտագրին մասնակցելու նպատակով Լոս Անճելըս ժամանած էին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետութեան նախագահ Բակօ Սահակեան, ՀՀ Սփիւռքի նախարար Տիկ. Հրանոյշ Յակոբեան, Արցախի Առաջնորդ Պարգեւ Արք. Մարտիրոսեան եւ Հայաստանի հեռատեսիլի հաղորդավարներ եւ շարք մը արուեստագէտներ:

Հաղորդումի ընթացքին սփռուեցան կենդանի եւ արձանագրուած ելոյթներ, որուն մասնակցեցան պետական դէմքեր, հո-

Շար.ը էջ 4

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԸ ՎԵՐԱԾՈՒԵԼ Է ՆԱԽԱԳԱՀՈՄԵՏՐԻ

Հայաստան համահայկական հիմնադրամն անցկացրեց իր ամենամեայ հերթական հեռուստամարաթոնը, որի ընթացքում, ըստ պաշտօնական հաղորդագրութեան, հաւաքուեց մօտ 35 միլիոն դոլար փող: Դա, նախկին հեռուստամարաթոնների ցուցանիշների համեմատ, կրկնակի աւելի էր, քանի որ մինչեւ այդ ամենից շատ հաւաքագրուած ցուցանիշը եղել է մօտ 15 միլիոն դոլարը: Այդ ամենից յետոյ մնում է միայն ազգովի ուրախանալ եւ հպարտանալ, որ արձանագրուել է այդպիսի աճ, առաւել եւս համաշխարհային տնտեսութեան մոլեգնող ճգնաժամի պայմաններում: Եթէ ճգնաժամ չլինէր, ապա հաւանաբար կը հաւաքուէր առնուազն մի հարիւր միլիոն դոլար: Թէեւ միւս կողմից, շատ հաւանական է, որ հենց ճգնաժամն է շատ փող հաւաքուելու պատճառը: Բանն այն է, որ երեւի թէ աշխատել է այն յայտնի բանաձեւը, որ արդէն ինչքան ժամանակ է շրջանառութեան մէջ է դնում Հայաստանի իշխանութիւնը: Խօսքը համաշխարհային ճգնաժամից նեղուած եւ հանգիստ տեղ որոնող կապիտալի մասին է: Ըստ երեւոյթին, համահայկական հեռուստամարաթոնին մասնակցել են նաեւ այլազգի մեծահարուստներ, որոնք նախընտրել են իրենց գումարներն ուղղել Հայաստան հիմնադրամին, իմանալով, որ դրանք գալու են շառից ու ճգնաժամից հեռու կայուն Հայաստան:

Ոմանց համար վերը նշուած վարկածը կը թուայ անլուրջ մօտեցում համահայկական լուրջ երեւոյթի հանդէպ: Սակայն խնդիրն այն է, որ համահայկական այդ լուրջ երեւոյթը անլրջացնում են հենց դրա կազմակերպիչները: Շատերին կարող է թուալ, որ խօսքը հեռուստամարաթոնի եթերային բովանդակութեան մասին է, որն արդէն քանի տարի է անփոփոխ է մեծ հաշուով: Որոշ չորիխներ փոխւում են, փոխւում է առաջնորդող երգը եւ տեսահոլովակը: Ասենք եթէ մի տարի տեսահոլովակը նկարահանւում է Հիւսիսային պողոտայի, ապա միւսը նկարահանւում է օրինակ Էրեբունի հիւրանոցի ֆոնին, յաջորդը թերեւս մէկ այլ նորակառոյց էլիտարի, բայց մարաթոնի եթերը ընդհանուր առմամբ շարունակում է մնալ նոյնը, նոյն դէմքերով, նոյն յուզական ճառերով, նոյն "հայկական էսքիզներով", ինչը հիմք է տալիս ենթադրելու, որ ամէն տարի այդ եթերի կազմակերպման վրայ կատարւում են աւելորդ ծախսեր, իզուր տեղը թանկուկրակ տոմսեր են գնւում ամբողջ պաշտօնական, դերասանական, հաղորդավարական, շոուբիզնեսական չքախմբեր Ամերիկա գործուղելու եւ մի քանի շաբաթ այնտեղ պահելու համար, քանի որ բաւական է ցուցադրել նախորդ տարուայ տեսագրութիւնները: Օրինակ, կարելի է մի տարուայ տեսագրութիւնն ասենք առնուազն երեք տարի ցուցադրել, իսկ կազմակերպական ծախսերից խնայուած փողն էլ հենց ուղղել հիմնադրամի որեւէ ծրագրի:

Բայց, թէեւ մի ամբողջ պարբերութիւն խօսեցի, այդուհանդերձ հենց կազմակերպիչների ցուցաբերած անլրջութեան մասին խօսքը չէր վերաբերում եթերային բովանդակութեանը: Խնդիրը հեռուստամարաթոնի հանդէպ, որպէս երեւոյթ, մօտեցման մասին է: Տպաւորութիւնն այն է, որ մենք մրցում ենք ինքներս մեզ հետ, չգիտես ում ինչ որ բան ապացուցելու համար: Մարաթոնը, համահայկական հանգանակութիւնը վեր է ածուել մաթեմատիկայի օլիմպիադայի պէս մի բանի, երբ կարեւորը թուերն են, գումարումները եւ հանումները: Կարեւորն այն է, թէ ով ինչքան տուեց, ով ամենաշատը տուեց, ով կարող էր ամենաշատը տալ, բայց քիչ տուեց, ով ինչքան ունեցածի քանի տոկոսը տուեց, եւ վերջում ինչքան հաւաքուեց ընդհանուր առմամբ, որ յայտարարուի հերթական ռեկորդի մասին: Իսկ ռեկորդն էլ պէտք է, որ պաշտօնական քարոզչութիւնն այն ներկայացնի որպէս իշխանութեան շնորհ: Այսինքն, այսինչ նախագահի օրօք հայերը հաւաքեցին այսքան փող, ուրեմն այդ նախագահը լաւագոյնն է: Այսինքն, Հայաստան համահայկական հիմնադրամը վեր է ածուել նախագահի հեղինակութիւնը փողով չափելու գործիքի, իւրօրինակ նախագահոմետրի: Աւելի շատ վեր են արել, կարծելով, թէ դա հասարակութեան վրայ թողնում է ինչ որ ազդեցութիւն: Սակայն իրական ազդեցութիւնն այն է, որ հասարակութիւնը, համահայ հասարակութիւնը, տարէցտարի փաստացի հիասթափւում է համահայկական հանգանակութիւնից: Դրա մասին է վկայում այն, որ տարէցտարի, հիմնադրամի հեռուստամարաթոնների ընթացքում հանգանակուող գումարի մէջ աւելի ու աւելի քիչ տեսակարար կշիռ է կազմում շարքային նուիրատուների ծաւալը, եւ ռեկորդները սահմանւում են առաւելապէս մեծահարուստների շնորհիւ: 2008 թուականի մարաթոնը դրա կարծես թէ դասական օրինակն էր: Հաւաքուել է 35 միլիոն դոլար: Սակայն փաստացի, դրա ընդամէնը 5 միլիոնն է այսպէս ասած բառի բուն իմաստով համահայկական նուիրատուութիւն, իսկ մնացեալ 30-ը ապահովուել է հայ մեծահարուստների խոստումների միջոցով, որ տրուել էին մի քանի օր առաջ, Հայաստանի նախագահի կազմակերպած ընթրիքի ընթացքում:

Իհարկէ, այդ մեծահարուստներն էլ հայ են, սակայն խնդիրն այն է, որ եթէ համահայկական հանգանակութեան մօտ 80 տոկոսը հաւաքում են մի քանի հայ մեծահարուստներ, եւ ընդամէնը 10-20 տոկոսն է իրապէս համահայկական աշխարհագրութիւն ապահովում, ապա այդ դէպքում լուրջ կասկածներ են առաջանում Հայաստան հիմնադրամի համահայկականութեան վերաբերեալ: Աւելի շուտ, այդ կասկածները երեւի թէ առաջանում են հենց համահայութեան շրջանում, կամ առաջացել են արդէն, որ հիմնադրամի հանգանակութեան ծաւալը հնարաւոր է լինում "ապահովել" միայն մեծահարուստների միջոցով: Ինչու է այդպէս: Դա հարց է, որի պատասխանը պահանջում է լուրջ ուսումնասիրութիւն, պահանջում է հիմնադրամի աշխատանքի լուրջ վերլուծութիւն, պահանջում է մօտեցումների վերանայում, արդիւնքների անաչառ ամփոփում: Սակայն, հնարաւոր է, որ որեւէ մեկին դա չի էլ հետաքրքրում, քանի որ կարեւորը մեծահարուստներն են, որոնց հետ իշխանութիւնը միշտ էլ կարող է հանգել որոշակի պայմանաւորուածութիւնների, փող չգիտես ինչի դիմաց գործարքների եւ ապահովել քարոզչական ֆոնը: Իսկ գործնական ֆոնը, երեւի թէ ինչպէս կ'ստացուի, թերեւս ինչ որ կը մնայ:

ՅԱԿՈԲ ԲԱԴԱԼԵԱՆ
«ԼՐԱԳԻՐ»

ԱՆՁՆԱԿԱՆ PR՝ ԵՐԿԻՐԸ ԽԱՅՏԱՌԱԿԵԼՈՒ ԳՆՈՎ

Նախօրէին մեր հասարակութիւնը կարգին զուարճանալու հերթական հնարաւորութիւնը ստացաւ: «Գելափ» կազմակերպութիւնը Հայաստանում սոցիոլոգիական հետազօտութիւն է իրականացրել« որի արդիւնքներն էլ երկու օտարերկրացիներ ներկայացրեցին հանրութեանը:

Բայց այն «որ արդիւնքները ներկայացնողները յայտնի չէին» որեւէ մեկին հազիւ թէ խաբի: Բանն այն է «որ բուն սոցիոլոգիական հարցումը («դաշտային աշխատանքները») հայերն են իրականացրել» իսկ հետազօտութեան պատուիրատուն էլ Հայաստանի Հանրային հեռուստաընկերութիւնն է: Այսքանով կարելի էր թեման փակուած համարել» բայց քանի որ երկու օր շարունակ իշխանական քարոզչամիջոցները թմբկահարում էին այս թեման« արժէ փոքր-ինչ հանգամանօրէն անդրադառնալ հարցման «արդիւնքներին»:

Սկսենք առաւել ծիծաղաշարժ դրուագներից: Ըստ հետազօտութեան «արդիւնքների», «հարցուողների 8.1 տոկոսը կարծում է« որ Գագիկ Ծառուկեանը հանրապետական է« 5.2 տոկոսը կարծում է« որ Րաֆֆի Յովհաննիսեանն էլ է հանրապետական« 1.2 տոկոսը կարծում է« որ Րաֆֆի Յովհաննիսեանն ամէն դէպքում «Բարգաւաճ Հայաստան» կուսակցութիւնից է» 2.4 տոկոսը վստահ է« որ Սերժ Սարգսեանը «Ժառանգութիւն» կուսակցութեան անդամ է եւ այլն: Բայց սա դեռ ոչինչ: Բանից պարզւում է՝ հարցուածների 7.1 տոկոսի կարծիքով» Սերժ Սարգսեանն ընդդիմադիր է (թէ յատկապէս ում է ընդդիմադիր՝ ցաւօք« չի ասւում): Ինչեւէ: Իշխանական քարոզչամիջոցներն «իհարկէ» այս տուեալները չեն հրապարակի (որպէսզի «աշխատանքը ջուրը չլցուի» «եւ «հետազօտութիւնն անլուրջ տպաւորութիւն չթողնի): Նրանց հետաքրքրում են միայն այն «արդիւնքները»«որոնց համաձայն« եթէ նախագահական ընտրութիւնները տեղի ունենային յաջորդ կիրակի« հասարակութեան 37.4 տոկոսն իբր կը քուէարկէր Սերժ Սարգսեանի օգտին« իսկ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի օգտին կը քուէարկէր ընդամէնը 6.5 տոկոսը:

Եւ այնուամենայնիւ«ինչո՞ւ են իշխանութիւններն այսքան ծախս արել ու այս օրերին նման հետազօտութիւն պատուիրել: Ո՞րն է պատճառը«եթէ «պաշտօնապէս» առաջիկայում ոչ նախագահական ընտրութիւններ են սպասւում «ոչ խորհրդարանական: Ինչո՞ւ են իրար խառնուել: Պատճառն ըստ երեւոյթին այն է«որ Յունուար-Փետրուարին Հայաստանում այնուամենայնիւ բուռն քաղաքական իրադարձութիւններ են սպասւում« ու որեւէ մէկը չի կարող ասել« թէ ինչ արդիւնքի կը հանգեցնի ընդդիմութեան պայքարի ակտիւացումը: Սրանից ելնելով էլ՝ իշխանութիւնները որոշել են քարոզչական այս հնարքին դիմել« որն ուղղուած կը լինի միաժամանակ ե՛ւ հասարակութեանը« ե՛ւ ընդդիմադիր քաղաքական դաշտին: Հասարակութեան «մասով» նպատակը պարզ է. ցոյց տալ« թէ իբր Մարտի 1-ից ու մոսկովեան խայտառակ հռչակագրի ստորագրումից յետոյ ոչինչ չի փոխուել՝ Սերժ Սարգսեանը շարունակում է վայելել հասարակութեան վստահութիւնը« եւ ժողովուրդը նրա նկատմամբ լոեալ է տրամադրուած: Թէ իրականում ինչպիսին է այդ «լոյալութիւնը»՝ ցանկացած մարդ կարող է ամէն օր փողոցում լսել«բայց խնդիրը սա չէ: Մեծ հաշուով« ռեժիմն ընդամէնը փորձում է ցոյց տալ« թէ իբր Սերժ Սարգսեանին վերջնականապէս յաջողուել է յաղթահարել յետընտրական ճգնաժամը եւ ներքաղաքական զարգացումները տեղափոխել բնականոն հուն: Բայց համաձայնուէք՝ ամէն դէպքում տարօրինակ է «որ դա ապացուցելու համար «նախընտրական միջոցառում» է իրականացւում: Հակառակ դէպքում հարցման պատուիրատուները ոչ թէ առաջիկայ ընտրութիւնների մասին կը հարցնէին «այլ» օրինակ«առանցքային խնդիրներում տարբեր գործիչների մօտեցումների մասին:

Ինչ վերաբերում է ընդդիմադիր դաշտին յղուած «մեսիջին»« ապա այստեղ նոյնպէս ամէն ինչ բաւականին պարզունակ է: Այս առումով պատուիրատուների նպատակն ակնյայտօրէն եղել է Րաֆֆի Յովհաննիսեանին սիրաշահելը (գրեթէ բոլոր պարամետրերով նրա վարկա-

Շար.ը էջ 3

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՀՆՉԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի
ԽՄԲԱԳԻՐ՝
ՏՕՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ
ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ՝
ԳԱԲՐԻԷԼ ՄՈԼՈՅԵԱՆ
ՍԱՀԱԿ ԹՈՒԹՃԵԱՆ
ՎԱԶԳԷՆ ԽՈՏԱՆԵԱՆ
ՅԱՐՈՒԹ ՏԷՐ ԴԱՒԻԹԵԱՆ
Հեռ. (626) 797-7680
Ֆաքս. (626)797- 6863
E:Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August
ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA $50.00, Canada $60 (Second Class), $75.00 (Air Mail)
Overseas $85.00 (2nd Class Mail), $125.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՐԱՖՖԻ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԸ ՄՕՏ ԱՊԱԳԱՅՈՒՄ ՂԱՐԱԲԱՂԵԱՆ ՀԱՐՑԻ ԼՈՒԾՈՒՄ ՉԻ ՏԵՍՆՈՒՄ

«Ժառանգութիւն» կուսակցութեան հիմնադիր Րաֆֆի Յովհաննիսեան

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՕՅ»: Ազգային ժողովի պատգամաւոր, խորհրդարանում ներկայացուած միակ ընդդիմադիր քաղաքական ուժի հիմնադիր, Հայաստանի առաջին արտգործնախարար Րաֆֆի Յովհաննիսեանը մօտ ապագայում Ղարաբաղեան հարցի լուծում չի տեսնում:

«Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ զրոյցում Րաֆֆի Յովհաննիսեանը այսօր «ձեւական քայլ» գնահատեց թէ՛ Թուրքիա - Հայաստան յարաբերութիւնների ջերմացման եւ թէ՛ Ղարաբաղեան խնդրի վերաբերեալ քաղաքական կուսակցութիւնների ներկայացուցիչների հետ քննարկման՝ Սերժ Սարգսեանի վերջին նախաձեռնութիւնները:

«Թուրքիա - Հայաստան յարաբերութիւնների նախաձեռնութիւնը ձեւական քայլ է եղել, որը մինչեւ հիմա իր բովանդակութիւնը չի ստացել, Հայաստանի շահը արժանուոյնս չի ներկայացուել», - ասաց նա՝ շարունակելով. - «Նոյնը այստեղ [Լեռնային Ղարաբաղի հարցում]: Կարծում եմ, թէ ձեւական ճշգրիտ քայլ է, որը, սակայն, բովանդակութիւն իր մէջ քիչ կրեց: Այնտեղ Լեռնային Ղարաբաղի ներկայացուցիչների բացակայութիւնը ակնբախ էր, եւ այդ բացակայութիւնը փաստօրէն արտացոլում է բանակցային գործընթացից Արցախի բացակայութիւնը»:

«Ես չեմ կարծում, որ մինչեւ հիմա որեւէ մէկը յանձնառած լինի Մադրիդեան սկզբունքների բացայայտումը. որո՞նք են այդ սկզբունքները... Հայաստանի նախագահը ասում է, որ դա մատչելի է ինտերնետում, կայքերում, արտգործնախարարը ասում է, որ դա ամէն դէպքում հրապարակման ենթակայ չէ: Ուզում եմ ասել, որ հետեւողական համապարփակ պետական քաղաքականութիւն տակաւին չկայ: Եւ սա ես ոչ թէ ասում եմ չարաբար, այլ ցաւով եմ ասում, որ սա է վիճակը: Մեզ մօտ երեսպաշտութիւնը շատ ու շատ է: Այդ խորհրդակցութիւնում ամէն դէպքում, իմ կարծիքով, չբացայայտուեց բանակցութեան հիմքը: Եթէ Մադրիդեան սկզբունքներ դրանք են, որոնք հրապարակուել են, դա ցոյց է տալիս, որ Հայաստանի դիւանագիտութիւնը ձախողուել է, ձախողուել է բոլոր իշխանութիւնների օրօք», - ասաց Րաֆֆի Յովհաննիսեանը:

ՄԱՐՏԻ 1-ՈՎ ԸՆԴԴԻՄՈՒԹԻՒՆԸ ԴԵՌ ԱՍԵԼԻՔ ՈՒՆԻ

«Հանրապետութիւն» կուսակցութեան քաղխորհրդի անդամ Սուրէն Աբրահամեան

«Մենք դեռ նիւթեր ունենք, եւ երբ համոզուած լինենք, որ նպատակաուղղուած քննութիւնը կատարուած յանցագործութիւնը ոչ թէ թաքցնելու, այլ բացայայտելու խնդիր ունի, այդ բոլորը կը դրուի ի շահ գործի օբիեկտիւ բացայայտման: Իսկ որ որոշակի մեկնաբանութիւններ եւ բացայայտումներ նորից են լինելու՝ մի րոպէ մի կասկածէք»,-«Ա1+»-ին տուած հարցազրոյցում ասաց ՀՀ ՆԳ նախկին նախարար, «Հանրապետութիւն» կուսակցութեան քաղխորհրդի անդամ Սուրէն Աբրահամեանը:

Նա նաեւ գնահատական տուեց օրերս խորհրդարանական յանձնաժողովի հրապարակած տեսաերիզին, որն ըստ նրա համոզմամբ՝ ոչ թէ անհատ քաղաքացիների, այլ իշխանութիւնների պատրաստած ֆիլմն էր՝ ընդդիմութեան գաղտնալսումներով, որն իրականացրել է ԱԱԾ-ն:

«Դա իշխանութիւնների կողմից սարքած, սեփական յանցագործութիւնները ուրիշի վրայ բարդելու անհեթեթ եւ անմակարդակ պատրաստուած մի սցենար էր, որի հիմնական վերնագիրը ես կը դնէի «բայղուշութիւն»: Ինչ աստիճանի անճար լինեն, որ ամենախիստ ապացուցողական բազան, մեղադրանքն այդ անհեթեթութիւնն է, այն էլ գաղտնալսումների ձեւով, ընդ որում ապօրինի գաղտնալսումների միջոցով արուած«,-ասաց նա:

Այս ֆիլմը Սուրէն Աբրահամեանին յիշեցնում է վրացական յայտնի սովորոյթը, երբ «մեռելի վրայ լացող կանանց են բերում, երեք ռուբլիանոց լացողներին՝ բայղուշի նման. այդ մակարդակի գործ էր»:

Ինչ վերաբերում է ֆիլմում արուած ակնարկներին, թէ Մաշտոցի պողոտայից Սուրէն Սիրունեանը Առաջին նախագահի շտաբի պետ Ալեքսանդր Արզումանեանին տեղեկացնում է կատարուածի մասին, այսինքն՝ իրենք տեղեակ են եղել, թէ ինչ է տեղի ունենում յարակից տարածքում, ապա Սուրէն Աբրահամեանն ասաց.

«Ընդամէնը կատարուած փաստի վերաբերեալ ինֆորմացիայի փոխանցում էր եւ ով էլ ուզում է լինի՝ պարոն Արզումանեանը, թէ ուրիշը, դա նրա գնահատականն էր կատարուածի մասին. այստեղ կրիմինալ փնտռել, իրաւական հարթութեան մէջ դնել՝ անպտուղ գործ է. կրիմինալի տարր անգամ չկայ. շատ խիստ մօտենալու լինենք՝ բարոյական հարթութեան մէջ, լաւ՝ ինչո՞ւ նման գնահատական տուեց: Բայց դա առնչութիւն չունի կրիմինալի հետ. փնտռել այնտեղ այն, ինչ իրենք են ուզում, այդ աղմուկը, անյաջող ձայնով ներկայացնել յանցանքներ ու կպցնելու ընդդիմութեանը, անիմաստ գործ է»:

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԻ ԵՒ ՇԻՐԱԿԻ ԹԵՄԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ ՄԻՋԵՒ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՍՐՈՒԵԼ ԵՆ

Գիւմրիի քաղաքապետ Վարդան Ղուկասեանի եւ Շիրակի թեմի առաջնորդ Միքայէլ եպիսկոպոս Աջապահեանի միջեւ առաջացած հակասութիւնները Գիւմրիի հանրութեան որոշ շրջանակների հարկադրել են հանդէս գալ ուղերձով՝ ի պաշտպանութիւն թեմի առաջնորդի, որտեղ մասնաւորապէս ասուում է. - «Վերջերս վարչաքաղաքական ուժի բիրտ միջամտութեամբ փորձ է արւում կասեցնել սրբազանի գործունէութիւնը՝ շահարկելով նրա քաղաքացիական դիրքորոշումը»:

Ուղերձի հեղինակներից՝ ժուռնալիստների «Ասպարէզ» ակումբի խորհրդի նախագահ Լեւոն Բարսեղեանը «Ազատութիւն» ռադիոկայանի հետ զրոյցում հաստատեց Գիւմրու քաղաքապետի կողմից Շիրակի թեմի առաջնորդի դէմ նախաձեռնած քայլերի մասին լուրերը եւ նշեց, որ Վարդան Ղուկասեանի եւ Միքայէլ եպիսկոպոս Աջապահեանի միջեւ ծագած հակասութիւնը բարդ նախապատմութիւն ունի:

«Եկեղեցապատկան հողերում յուշարձանների տեղադրման, խանութի տարածքի յատկացման փաստերը ընդամէնը դրուագներ են այս ամբողջ պատմութեան մէջ», - ասաց Բարսեղեանը, - «Թեմի առաջնորդը ասել է, որ 9 տարի շարունակ առողջ յարաբերութիւններ չեն եղել քաղաքապետարան եւ թեմի առաջնորդարան մակարդակում: Ինքը պարտաւոր էր վտանգ եւ մտահոգութիւն զգալիս արտայայտուել եւ իր թեմին տեղեակ պահել այդ մասին»:

Գիւմրիի քաղաքապետը՝ ըստ մամուլի հրապարակումների, մի շարք քայլեր է նախաձեռնել՝ նպատակ ունենալով վարկաբեկել Շիրակի թեմի առաջնորդին:

ԱՆՁՆԱԿԱՆ PR

Շարունակուած էջ 2-էն

նիշն անհամեմատ աւելի բարձր է« քան Լեւոն Տէր-Պետրոսեանինը): Ընդ որում« ակնյայտ է« որ ոչ թէ նրա ցուցանիշներն են արհեստականօրէն բարձրացուած« այլ Տէր-Պետրոսեանի ցուցանիշներն են իջեցուած: Թէ ինչու՝ կարծում ենք« մեկնաբանել չարժէ: Ըստ երեւոյթին ռեժիմը շատ է վախենում Յունուար-Փետրուարի զարգացումներից եւ փորձում է այս ձեւերով կանխել արմատական ընդդիմութեան անխուսափելի միաւորումը:

Իսկ ամենացաւալին այն է« որ «հետազօտութեան» պատուիրատուներն իրենց քաղաքական խնդիրները լուծելու համար այնպիսի տուեալներ են տրամադրել «Գելափին»« որոնք վերջինիս ներկայացուցչին թոյլ է տալիս բացայայտօրէն ծաղրել մեր քաղաքական դաշտը՝ յայտարարելով« թէ «սա նման է նրան« երբ երկու մարդ անտառ չմտած՝ արդէն անտառում եղած սունկերի համար կռիւ են տալիս« չիմանալով անգամ« թէ որտեղ դրանք փնտռել եւ ինչպէս հաւաքել»: Իրականում Հայաստանի քաղաքական դաշտն այդքան յիմար չէ: Յիմարը նման պատուէր տուողներն ու դրանց արդիւնքներին հաւատացողներն են:

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ
«ՉՈՐՐՈՐԴ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ»

«7-Ի ԳՈՐԾԸ» ՈՒՂԱՐԿՈՒԵԼ Է ԵՐԵՒԱՆԻ ՔՐԷԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆ

Մարտի 1-2-ին Երեւանում տեղի ունեցած զանգուածային անկարգութիւնների առիթով Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի քաղաքական թիմի անդամ 7 ակտիւիստների նկատմամբ յարուցուած քրէական գործերը ուղարկուել են Երեւանի քրէական դատարան:

Հայաստանի դատախազութեան տարածած մամուլի հաղորդագրութեան համաձայն, նախաքննութեան ընթացքում ձեռք բերուած ապացոյցների հիման վրայ՝ մեղադրեալներ Ալեքսանդր Արզումանեանին, Յակոբ Յակոբեանին, Գրիգոր Ոսկերչեանին, Սուրէն Սիրունեանին, Շանթ Յարութիւնեանին, Միասնիկ Մալխասեանին, Սասուն Միքայէլեանին մեղադրանքներ են առաջադրուել Հայաստանի քրէական օրէնսգրքի 225-րդ յօդուածի 3-րդ եւ 300-րդ յօդուածի 1-ին մասերով՝ «սպանութեամբ զուգորդուած զանգուածային անկարգութիւններ կազմակերպելու» եւ «պետական իշխանութիւնը բռնութեամբ զաւթելու» համար:

Միասնիկ Մալխասեանին, ի լրումն վերը նշուած յօդուածների, մեղադրանք է ներկայացուել նաեւ 38-316-րդ յօդուածի 2-րդ մասով՝ ոստիկաններին դիմադրութիւն ցոյց տուող ամբոխի գործողութիւնները անձամբ ղեկավարելու համար:

Սասուն Միքայէլեանին, 225-րդ յօդուածի 3-րդ եւ 300-րդ յօդուածի 1-ին մասով առաջադրուած մեղադրանքներից բացի, ներկայացուել է մեղադրանք՝ Քրէական օրէնսգրքի 235-րդ յօդուածի 1-ին եւ 2-րդ մասերով՝ «ապօրինի զէնք կրելու» համար:

ՍԱՐԳԻՍ ՀԱՑՊԱՆԵԱՆԸ ՀԱՑԱԴՈՒԼ Է ՅԱՅՏԱՐԱՐԵԼ

Դեկտեմբեր 2-ի առաւօտեան Նոյեմբերի 10-ից կալանքի տակ գտնուող Ֆրանսիայի քաղաքացի Սարգիս Հացպանեանը դիմում է ներկայացրել «Երեւան Կենտրոն» քրէակատարողական հիմնարկի պետին՝ տեղեկացնելով, որ նախորդ օրուանից հացադուլում է:

Արդարադատութեան նախարարութեան քրէակատարողական հիմնարկների վարչութեան մամուլի խօսնակ Արսէն Բաբաեանը «Ազատութիւն» ռադիոկայանին ասաց նաեւ, որ ձեռնարկուել են բոլոր միջոցները «հացադուլում գտնուող կալանաւորի անհրաժեշտ բոլոր պայմաններն ապահովելու համար»:

Հացադուլի միջոցով Հացպանեանը բողոքն է արտայայտում իր դէմ յարուցուած քրէական գործի դէմ: Նա, յիշեցնենք, մեղադրւում է Քրէական օրէնսգրքի 333 յօդուածի 2-րդ մասով (սուտ մատնութիւն):

ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ԱՋԱԿՑԵԼ ԱԴՐԲԵՋԱՆԻՆ

Թուրք եւ Ատրպէյճանցի նախարարներ Ալի Բաբաջան եւ Էլմար Մամեդյարով

ԵՐԵՒԱՆ, «ԱՅԲ-ՖԷ»: «Հայ-թուրքական սահմանի բացումն ու ղարաբաղեան հակամարտութեան լուծումը պէտք է լինեն համակարգուած: Այս երկու հարցերն իրարից անբաժան են», - Բաքւում ասել է Թուրքիայի արտգործնախարար Ալի Բաբաջանը ադրբեջանցի իր գործընկեր Էլմար Մամեդյարովի հետ կայացած համատեղ մամուլի ասուլիսի ժամանակ:

Ալի Բաբաջանը միաժամանակ հայ-թուրքական յարաբերութիւնները պայմանաւորել է թուրք-ադրբեջանական յարաբերութիւններով եւ ասել, որ ղարաբաղեան հակամարտութեան կարգաւորումը դրական կ՚ազդի հայ-թուրքական յարաբերութիւնների վրայ.

«Հարցը կարգաւորելու համար պէտք է ձեռնարկել շօշափելի քայլեր, եւ Թուրքիան պատրաստ է աջակցել Ադրբեջանին»,-ասել է նա: Ալի Բաբաջանի խօսքով՝ կովկասում բոլոր հակամարտութիւնները պէտք է լուծուեն դիւանագիտական ճանապարհով եւ «Պէտք չէ, որ այդ խնդիրները թողնուեն ապագայ սերունդներին»:

Մինչ ասուլիսը Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի արտգործնախարարները բանակցել են դէմ առ դէմ:

Նրանք քննարկել են ղարաբաղեան հակամարտութեան կարգաւորման ներկայ ընթացքը եւ Հելսինկիում դեկտեմբերի 4-5-ին նախատեսուած՝ ԵԱՀԿ արտգործնախարարների գագաթաժողովի շրջանակում Հայաստանի, Ադրբեջանի եւ Թուրքիայի ԱԳ նախարարների եռակողմ հանդիպման հնարաւորութիւնը:

ԵՒՐԱԴԱՏԱՐԱՆՆ ԱՅՍՕՐ ԵՐԵՔ ՎՃԻՌ Է ԿԱՅԱՑՐԵԼ ԸՆԴԴԷՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

«ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ՌԱՏԻՕ»: «Ֆորում» իրաւունքի կենտրոնի ղեկավար, փաստաբան Տիգրան Տէր-Եսայեանը, ով 2003-ի նախագահական ընտրութիւնների եւ 2004 թուականի ապրիլեան դէպքերի առնչութեամբ մի շարք գործեր է ուղարկել Մարդու իրաւունքների եւրոպական դատարան, «Ազատութիւն» ռադիոկայանին փոխանցեց, որ Եւրադատարանն կայացրել է 3 վճիռ ընդդէմ Հայաստանի Հանրապետութեան:

«Եւրադատարանը հրապարակեց իր որոշումը, որով ճանաչեց 2003 թուականի նախագահական ընտրութիւններում վարչական կալանքի ենթարկուած Լավրենտի Կիրակոսեանի եւ Արման Մխիթարեանի իրաւունքի խախտում, եւ՝ 2004 թուականի ապրիլեան դէպքերի հետ կապուած վարչական կալանքի ենթարկուած Միասնիկ Թադեւոսեանի: Ըստ էութեան, [Մարդու իրաւունքների եւրոպական] կոնվենցիայի երեք յօդուածներով իրաւունքի երեք խախտումներ է ճանաչել»:

Ըստ փաստաբանի, Եւրադատարանը, բացի կոնվենցիայի երեք յօդուածներից, նշել է նաեւ հետեւեալը. - «Վարչական կալանքի ենթարկուած քաղաքացու իրաւունքի սահմանափակումը՝ վիճարկման հետ կապուած, բողոքարկման հետ կապուած, վարչական կալանքի ենթարկուածի պայմանների խախտում, այսինքն՝ այն պայմաններում, որտեղ որ նա գտնուել է վարչական կալանքի, եւ միւսը, որը վերաբերում է, ըստ էութեան, հնարաւորութիւն տալու բողոքարկման, վերջնական վճիռը կայացնելու տեսքով»:

Գործերից երկուսը Եւրադատարան էին ուղարկուել 2003, իսկ մէկը՝ 2004 թուականին:

«Փոխհատուցումը այսպէս է՝ 4500 եւրօ՝ բարոյական՝ իւրաքանչիւր գործով (տուրքերը հանած), եւ 3000՝ ծախսեր», - ներկայացրեց փաստաբանը:

Վարչական կալանքի ենթարկուած Հայաստանի Հանրապետութեան երեք քաղաքացիների արարքը ներպետական ատեաններում որակուել է որպէս խուլիգանութիւն, սակայն Եւրադատարանում, այսպէս կոչուած, զոհերի պաշտպանները պնդել են, որ Հայաստանի երեք քաղաքացիները հետապնդման են ենթարկուել իրենց քաղաքական հայեացքների պատճառով, քանի որ երեքն էլ պատկանել են տարբեր կուսակցութիւնների՝ Ազգային ժողովրդավարական Միութիւն, «Ազգային Միաբանութիւն» եւ Հայաստանի ժողովրդական կուսակցութիւն:

Փաստաբանի փոխանցմամբ, այժմ Եւրադատարանում գտնուող 2003-2004 թուականների նախագահական ընտրութիւններին եւ ապրիլեան դէպքերին առնչուող մի քանի տասնեակ գործերի թւում, բացի վարչականից կան նաեւ քրէական գործեր, որոնք գրառումների փուլում են:

ԹԵԼԵԹՈՆԻ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԱԾ ԳՈՒՄԱՐԸ 35 ՄԻԼԻՈՆ

Շարունակուած էջ 1-էն

գեւոր առաջնորդներ, քաղաքական եւ բարեսիրական կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներ, դպրոցականներ եւ այլն:

Հիմնադրամի տարածած հաղորդագրութեան համաձայն հանգանակուած գումարները հետեւեալն են՝ Լոս Անճելըս՝ շուրջ 1 միլիոն 300 հազար տոլար, Ֆրանսա՝ 1 միլիոն 500 հազար, Թորոնթօ՝ 250 հազար, Լիբանան՝ 200 հազար, Նիւ Եորք՝ 200 հազար, Մեծ Բրիտանիա՝ 200 հազար, Մոնթրէալ՝ 130 հազար, Արժանթին՝ 100 հազար, Գերմանիա՝ 85 հազար, Աւստրալիա՝ 50 հազար, Հոլանտա՝ 40 հազար, Զուիցերիա՝ 33 հազար, Յունաստան եւ Կիպրոս՝ 40 հազար:

Ռուսաստանաբնակ գործարար Սամուէլ Կարապետեան յայտարարած է 15 միլիոն տոլար նուիրատուութիւն, որ պիտի օգտագործուի Ստեփանակերտի մէջ հիւանդանոցի կառուցման:

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒՄ Է ՎՐԱՍՏԱՆՈՒՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ԴԷՄ ՈՏՆՁԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թբիլիսի Նորաշէնի Սուրբ Աստուածածին եկեղեցին

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի Գերագոյն հոգեւոր խորհուրդը մտահոգութիւն է յայտնել Վրաստանում Վիրահայոց թեմի եւ հայկական եկեղեցիների նկատմամբ դրսեւորուող ոտնձգութիւններով եւ դատապարտել «քրիստոնէութեան ոգուն, եղբայր ժողովուրդների բարեկամութեանն անյարիր քայլերն ու գործողութիւնները»:

Վիրահայոց թեմի խնդիրներին, մասնաւորապէս՝ հայկական եկեղեցիների վերադարձման հարցերին եւ Թբիլիսիի Նորաշէնի Սուրբ Աստուածածին եկեղեցու նկատմամբ հերթական ոտնձգութեան եւ հայկական գերեզմանների պղծման դէպքին Գերագոյն հոգեւոր խորհուրդը անդրադարձել է երէկուայ նիստում:

Մայր Աթոռի տեղեկատուական համակարգի փոխանցմամբ՝ իրավիճակի մասին զեկոյցով է հանդէս եկել Վիրահայոց թեմի առաջնորդ Վազգէն եպիսկոպոս Միրզախանեանը:

Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին երկրորդը տեղեկացրել է, որ նկատի ունենալով այն, որ վրաց իշխանութիւնների եւ Վրաց եկեղեցու կողմից որեւէ ընդառաջում չի կատարւում Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի դիմումներին, Հայ առաքելական եկեղեցին շարունակելու է այս հարցը մշտապէս յանձնել միջազգային հանրութեան ուշադրութեանը՝ յոյսով, որ ներդրուած համընդհանուր ջանքերի շնորհիւ բարւոք լուծում կ՚ստանան վիրահայութեան ազգային-եկեղեցական կեանքում առկայ խնդիրները:

Այնուհետեւ Գերագոյն հոգեւոր խորհուրդը հանդէս է եկել կոչով, որում, մասնաւորապէս, ասուած է. - «Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդը, խորապէս մտահոգուած Վրաստանում Վիրահայոց թեմի եւ հայկական եկեղեցիների նկատմամբ դրսեւորուող ոտնձգութիւններով, դատապարտում է քրիստոնէութեան ոգուն, եղբայր ժողովուրդների բարեկամութեանն անյարիր քայլերն ու գործողութիւնները: Գերագոյն Հոգեւոր Խորհուրդը կոչ է ուղղում Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու զաւակներին՝ զօրավիգ լինել վիրահայութեանը իրենց ջանքերում եւ նախանձախնդիր պայքարում ի պաշտպանութիւն հայկական եկեղեցիների եւ հայրենական իրենց սրբութիւնների»:

Նոյեմբերի 16-ին Թբիլիսիի Սուրբ Նորաշէն եկեղեցու նկատմամբ հերթական ոտնձգութիւնն էր իրականացուել: Վրաց հոգեւորական Տարիէլ Սիկինչելաշվիլին ու իր կողմնակիցները, կիրառելով շինարարական ծանր տեխնիկա, տեղահանել էին եկեղեցու բակում գտնուող՝ Միքայէլ եւ Լիդիա Թամամշեւների շիրմաքարերը: Շիրմաքարերը իրենց տեղն են վերադարձուել միայն վրաց Պատրիարքի միջամտութիւնից յետոյ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՆՈՒԱԶԵԼ ԵՆ ՏՆԵՐԻ ԳՆԵՐԸ, ՆԱԵՒ ԳՆՈՐԴՆԵՐԸ

Համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հետեւանքով Հայաստանում անշարժ գոյքի շուկայում գների 15 տոկոս նուազում է արձանագրուել, սակայն վիճակագրութիւնը փաստում է, որ շուկայում զգացւում է նաեւ գնորդների պակաս: Այս մասին Panorama.am-ին յայտնեցին Հայաստանում գործող անշարժ գոյքի մի քանի գործակալութիւններ:

2008թ. երկրորդ եռամսեակում հանրապետութիւնում անշարժ գոյքի նկատմամբ իրականացուել են 41.495 գործարք՝ 2008թ. առաջին եռամսեակի համեմատ աճել է 18.3%-ով, իսկ 2007թ. երկրորդ եռամսեակի համեմատ՝ 15.2%-ով: Անշարժ գոյքի օտարման գործարքների քանակի 32.9% արձանագրուել է մայրաքաղաքում, իսկ օտարուած անշարժ գոյքի 32.7% բազմաբնակարան բնակելի շէնքերի բնակարաններ են:

Երրորդ եռամսեակում հանրապետութիւնում անշարժ գոյքի նկատմամբ իրականացուել են 41.210 գործարք, 2008թ. երկրորդ եռամսեակի համեմատ նուազելով 0.7%-ով, իսկ 2007թ. երրորդ եռամսեակի համեմատ՝ 0.03%-ով: Անշարժ գոյքի օտարման գործարքների քանակի 32.5% արձանագրուել է Երեւան քաղաքում, իսկ օտարուած անշարժ գոյքի 32.8% հանդիսանում են բազմաբնակարան բնակելի շէնքերի բնակարաններ:

Երեւան քաղաքում Հոկտեմբերին բազմաբնակարան բնակելի շէնքերի բնակարանների, 1քմ մակերեսի հաշուարկով, շուկայական միջին գները 2008թ. Սեպտեմբերի համեմատ նուազել են 0.3 %-ով: Հոկտեմբերին մարզերում, բացառութեամբ Երեւանը, վաճառուել է բազմաբնակարան բնակելի շէնքերի 426 բնակարան, որոնց քանակը 2008թ. Սեպտեմբերի համեմատ աճել է 9.8%-ով, իսկ 2007թ. Հոկտեմբերի համեմատ նուազել՝ 20.7%-ով:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ 20-ԱՄԵԱԿ

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ 20ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՂՐԵԱՆ

Դեկտեմբեր 7, 1988:

Վստահ եմ այս թուականը, երկրաշարժէն քսան տարիներ ետքն ալ, տակաւին թարմ, ցնցիչ եւ ցաւալի կը մնայ ոչ միայն անոր քանդիչ ազդեցութեան ենթարկուած զանգուածներու մօտ, այլ նաեւ ամբողջ հայ ժողովուրդին, որ վստահ եմ հանգամանօրէն պիտի նշէ այդ տխուր թուականը:

Այդ տխրահռչակ օրը, անգամ մը եւս հայ ժողովուրդը ապրեցաւ ողբերգութիւն մը իր երկարամեայ պատմութեան ընթացքին: Այսօր, դէպքէն 20 տարիներ ետք, տակաւին կը յիշենք զոհերու թիւը, պաշտօնապէս ներկայացուած 26,000-ով, իսկ յատկանշուած, անհատական եւ ազգային գետնի ամբողջ շրջանի մը քանդումով, հազարաւորներու անտունիներու վերածումով, ընտանիքներու որբացումով, տակաւին ուրիշ շատերու անկելացումով (disabled), մէկ խօսքով Հայաստանի մարդկային, նիւթական եւ ազգային-քաղաքական տագնապը, «աղետի գօտի» նկարագրութեան տակ:

Այսպէս, մէկ դարու ընթացքին, ճակատագրի ինչ ծանր հարուածներ ժողովուրդի մը գլխուն, ժողովուրդ, որ զարմանալիօրէն, իր մէջ զարգացուցած եւ կամ ժառանգականօրէն սերունդներ փոխանցած է դիմադրելու, տոկալու եւ վերապրելու վճռակամութիւնը: Պատկերացուցէք պահ մը, երբ այդ օրերու Խորհրդային Միութեան ղեկավար Միքայէլ Կորպաչեւ, կարճ կտրելով Ամերիկա տուած իր պաշտօնական այցելութիւնը, կ՚այցելէ երկրաշարժի վայրը, իր օգնութիւն ը խոստանալու, եղան հայեր, որոնք ապրելով հանդերձ իրենց ողբերգութիւնը, համարձակութիւնը ունեցան իրեն հարցնելու թէ երբ եւ ինչպէս պիտի լուծէր ղարաբաղեան հարցը: Անշուշտ Կորպաչեւ դժգոհ մնաց իրեն ուղղուած այդ հարցումէն, մանաւանդ ողբերգական այդ պայմաններու տակ: Նաեւ եղած էին պահեր, կարեւոր մէկ շրջանի «աղետի գօտի» նկարագրումով:

Այս որքա՜ն դաժան եղած է հայ ժողովուրդի ճակատագիրը դարերու ընթացքին: Տակաւին մեզի մօտ, միայն 20րդ դարու ընթացքին, հայ ժողովուրդը ենթարկուած է, յստակօրէն բնորոշուած, երեք մասսայական ողբերգութեանց, որոնց երեքն ալ տակաւին կը սպասեն իրենց ամոքման, դարմանման, եւ նիւթական թէ բարոյական հատուցումներու ենթարկման:

Որո՞նք են այդ երեք ողբերգութիւնները.

- 1915-ի ցեղասպանութեան փորձը հայ ժողովուրդին վրայ, պետականօրէն ծրագրուած եւ գործադրուած Օսմանեան կառավարութեան կողմէ:

- Ղարաբաղեան մարդկային-քաղաքական տագնապը, իր Սումկայիթով եւ այլ շրջաններու հայութեան ջարդով եւ տեղահանութեամբ, եւ ղարաբաղեան հարցի ստեղծումով:

- Կիւմրիի, Սպիտակի եւ բազմաթիւ այլ գիւղերու երկրաշարժի ենթարկումը, եւ անոր պատճառած երբ կիւմրեցին պահած էր հիւմորի, զուարթախորհութեան տրամադրութիւնը: Աշխարհով մէկ, հայ ժողովուրդի օգնութեան հասնողներու մէջ, կային նաեւ ֆրանսացիներ, որոնք իրենց շուներու միջոցաւ, փլատակներու տակէն մարդիկ դուրս հանելու գործին նուիրուած էին, ուրեմն ազատագրուող կիւմրեցի մը իր զարմանքը պիտի յայտնէր, ըսելով թէ երկրաշարժը ինչպէս գինք Փարիզ հասցուցած էր, հաւանաբար ենթադրելով որ երբ ֆրանսերէն կը լսես, ինքզինքդ Ֆրանսա կը կարծես...

***

Ինչո՞ւ այդքան շատ զոհեր պատճառեց երկրաշարժը: Հիմնականին մէջ, այդ շրջանի խորհրդային կարգերու տակ գործադրուող շինարարական փտած եւ խոցելի քաղաքականութիւնն էր պատասխանատու, որուն իբրեւ արդիւնք, շէնքերը փուլ եկան երկրաշարժային պահանջուած կառուցողական տուեալներու բացակայութեան պատճառաւ: Մէկ խօսքով, շինարարա-

Շար.ը էջ 19

ՍԱՆԱՍԱՐ ՈՒ ՊԱՂՏԱՍԱՐ ԵՒ ԳԻՒՄՐԻԻ ԱՂԷՏԻ ԳՕՏԻՆ

ՅԱՐՈՒԹ ՏԷՐ ԴԱՒԻԹԵԱՆ

Ողորմի՛ ասենք մեր հայոց Գագիկ արքային,

Ասենք ողորմի դիւցազուն սէգ Սանասարին,

Ասենք ողորմի իր ախպեր ծուռ Պաղտասարին

Ու հազար, հազար ողորմի հայոց նախնիքին:

Գիւմրիի ահաւոր երկրաշարժի քսանամեակի առթիւ գրուած այս յօդուածը ի՞նչ կապ ունի մեր ազգային դիւցազնավէպի՝ Սասնայ Ծռերու առաջին ճիւղի հերոսներէն՝ Սանասարի ու Պաղտասարի հետ: Բացատրենք: Երբ մեր հերոսները Մըսըրէն Հայաստան վերադառնալով կը մտադրեն իրենց բերդաքաղաքը կառուցել, Պաղտասարը հարց կու տայ իր եղբօր.

- Առաջ մեր բե՞րդը շինենք, թէ ոչ աղքատ ժողովուրդի տուները:

Սանասար կը պատասխանէ:

- Առաջ անոնց տուները, յետոյ մեր բերդը:

Ու կը սկսին շինել: Անոր որ տունը կը շինէին, այդ տան մէջ հաց կ՚ուտէին, ու տանտիրոջ տաշտն ու մաղը կը կախէին «օճորքից» (առաստաղէն): Ու երբ ամբողջ ժողովուրդը իրենց տուները ստացան, մեր հերոսները անցան իրենց բերդի շինարարութեան:

Իր ազգային ակունքներուն հարազատ ամէն մէկ հայ առաջնորդի համար, Սանասարի ու Պաղտասարի այս արարքը փայլուն օրինակ պէտք է հանդիսանայ, թէ ինչպիսի՞ հզօր հիմերու վրայ պէտք է խոյանայ հայրենակերտման գործընթացը: Առաջնորդը պէտք է գիտակցի, որ որքան բարօր է ժողովուրդը, այնքան հաստատուն են պետականութեան հիմքերը: Առաջնորդը պէտք է գիտակցի, որ իր հզօրութեան արժեչափը ոչ թէ ժողովուրդին վրայ բռնանալն ու զայն արհամարհելն է, այլ անոր ծառայելով, անոր վստահութիւնը սիրաշահելուն մէջ է: Իր ազգի անցեալին գիտակ ու ապագայով մտահոգ մէկն մի առաջնորդի համար, հայրենակերտման հաստատ չափանիշ է այդ:

Ողորմի՛ ասենք Գիւմրիի երկրաշարժի զոհերուն.

Ու դառնանք չասենք ողորմի Ռոպերթ Քոչարեանին

Չասենք ողորմի չարագործ Վարդան Ղուկասեանին,

Ասենք ողորմի ազնուասիրտ Աջապահեան առաջնորդին:

Այո՛, արդէն քսանամեակ մը անցած է Գիւմրիի ահաւոր երկրաշարժէն, որ շէն քաղաքը վերածեց աւերակներու եւ աղէտի գօտիի, խլելով բազմահազար զոհեր: Հակառակ յաճախակի հաւաստիացումներու, թէ «աղէտի գօտի» հասկացողութիւնը կարելի է վերացած համարել, աւելի քան 6000 ընտանիներ տակաւին զուրկ են մարդավայել բնակութեան տուներէ: Այս իրավիճակը խարան մըն է դրոշմուած բոլոր անոնց ճակատներուն, որոնք Գիւմրիի թէ Երեւանի մէջ, անձնական ճոխ ապարանքներ ու «էլիտար» շէնքեր կը կառուցեն, ի հաշիւ ժողովուրդի իրաւունքներու անտեսման թէ յափշտակման: Գիւմրիի քաղաքապետ Վարդան Ղուկասեան, երրորդ անգամ ըլլալով անիրաւօրէն ու խարդախութեամբ ինքզինք կը պարտադրէ ժողովուրդին վրայ: Իր ամբարտաւան ընթացքը գինք կը մղէ մինչեւ անգամ պարսաւելու Շիրակի թեմի առաջնորդ Միքայէլ Արք. Աջապահեանին, անոր պաշտօնանկութիւնը պահանջող ստորագրահաւաք կազմակերպելով: Առաջնորդ մը որ, արժանի իր կոչումին, կանգնած է իր ժողովուրդի կողքին, քաջաբար պաշտպանելով անոր շահերը եւ քօղազերծելով զայն շահագործողները: Վարդան Ղուկասեանի նման ոգիի սովէ տառապող մարդիկ չեն կրնար հանդուրժել ազնուասիրտ ու խղճամիտ առաջնորդներու ժողովրդանուէր ծառայութիւնը: Ասիկա ցոյց կու տայ թէ Ղուկասեանի նմանները որքա՜ն հեռացած են մեր ազգային ակունքներէն ու պարպուած հայրենասիրական ու ազգասիրական զգացումներէ: Այդպիսիները հայրենաքանդ են: Աւելի քանդիչ, քան երկրաշարժը:

Այո՛, երկրաշարժը աւերեց տներ ու դպրոցներ, մթագնեց հոգիներ, բայց պէտք չէ սասանէ մեր հաւատքն ու պայքարելու կամքը: Հաւատալ լաւի յաղթանակին ու պայքարիլ վատի դէմ: Հաւատալ իսկական ազգասէրին ու դիմակազերծել պատեհապաշտը: Հաւատալ ու պայքարիլ ներկայի Սանասարներու, Պաղտասարներու կողքին, յանուն հայրենի ժողովուրդի ու հայրենիքի բարգաւաճման:

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք
«Մասիս» Շաբաթաթերթին
T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863
massis2@earthlink.net
www.massisweekly.com

ՏԵՍԷ՛Ք
ԵԹԷ
BANKRUPTCY-Ի
ՕՐԷՆՔՆԵՐԸ
Կ՚ՕԳՆԵՆ ՁԵԶԻ,
ՁԱՆԳԱՀԱՐԵՔ

JANSEZIAN LAW FIRM, PC

If you're facing overwhelming debts, bankruptcy laws may eliminate all your debts permanently!

225 South Lake Avenue, Third Floor, Pasadena, California 91101

Call Now for a FREE Consultation: 626-432-7209

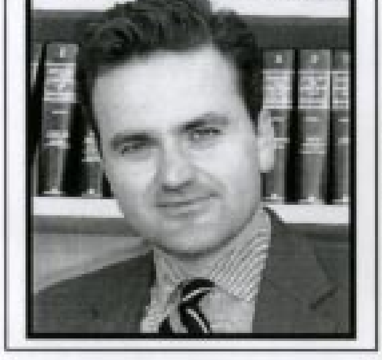

Nazareth V. Jansezian, Esq.

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ 20-ԱՄԵԱԿ

ՎԵՐՅԻՇԵԼՈՎ 1988 ԹՈՒԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 7-Ի ԱՂԵՏԸ

ԱՇՈՏ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ
ՀՀ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ԱԿԱԴԵՄՈԿՈՍ
(Սպիտակի երկրաշարժի համալիր արշաւախմբի եւ շտաբի ղեկավար)

Անցաւ քսան տարի այն չարաբաստիկ օրուանից երբ ՀՀ Հիւսիսում տեղի ունեցաւ ուժեղ երկրաշարժ՝ պատճառելով մեծ աւերածութիւններ: Զոհերի թիւը հաշուըուեց տասնեակ հազարներով: Անօթեւան մնացին աւելի քան կէս միլիոն մարդ, վիրաւորուեցին եւ խեղանդամ դարձան շատ շատերը:

Քսան տարին, ի հարկէ, շատ ժամանակ չէ այդպիսի դժոխային աղէտը եւ զոհերին մոռանալու, կորուստների հետ հաշտուելու համար: Այո, չմոռացուեցին:

Քսան տարին, սակայն, քիչ ժամանակ չէր անօթեւան մարդկանց բնակարաններով ապահովելու եւ աղէտի գօտին վերականգնելու համար: Ցաւոք սրտի բազմահազար ընտանիքներ դեռեւս մնում են ժամանակաւոր կացարաններում, իսկ աղէտի գօտին ոչ լրիւ վերականգնուած:

Քսան տարին, վերջապէս, բաւարար ժամանակ էր երկրաշարժի գօտու եւ յարակից տարածքների երկրաշարժավտանգաւորութեան աստիճանը ճշտելու եւ աւերածութիւնների պատճառները որոշելու համար:

Այսօր անվարան կարելի է ասել, որ երկրաշարժավտանգաւորութեան աստիճանը ճշտուեց, իսկ աւերածութիւնների պատճառներից շատերը որոշուեցին՝ ի շնորհիւ ՀՀ, ՌԴ, ԱՄՆ, Ֆրանսայի, Ճապոնիայի եւ այլ երկրների երկրաշարժագէտների համալիր հետազօտութիւնների: Դրանց արդիւնքները ամփոփուած են բազմաթիւ գիտական հաշուետուութիւններում, զեկուցագրերում եւ գիտական յօդուածներում, գրքերում, մենագրութիւններում: Ի յիշատակումն դրանցից մի քանիսի նշենք, որ 7.1 մագնիտուդայով գլխաւոր հարուածը, ըստ էութեան, միաւորում էր իրարից մի քանի վայրկեան ուշացումով եւ որոշակի հեռաւորութեան վրայ տեղի ունեցած երեք հզօր հարուածների գումար, որոնցից առաջինի սեյսմիկ էֆեկտի 75 տոկոսը բաժին էր ընկնում վերտիկալ կազմիչին: Շիրակի գօտու ջրով յագեցած նստուածներում տեղի ունեցաւ սեյսմիկական ալիքների տարածման արագացման աճ, իսկ բարձրահարկ չէնքերում՝ ուժեղ արտայայտուած ռեզոնանս: Արդիւնքում այստեղ աւերածութիւնները աւելի մեծ էին, քան երկրաշարժի էպիկենտրոնական մասից հաւասար հեռաւորութեան կամ աւելի մօտ գտնուող բնակավայրերում (Վանաձոր, Դիլիջան եւ այլն): Բացի դրանից երկրաշարժի գօտու աւերուած չէնքերից շատերը կառուցուել էին առանց բաւարար խորութեամբ ուսումնասիրելու գրունտների եւ նրանց վրայ կա-

ռուցուած չէնքերի սեփական տատանումների փոխադարձ համապատասխանութեան հարցերը:

Երկրաշարժի հետեւանքով երկրակեղեւի վերին հորիզոններում առաջացան բեկուածքներ, որոնցից մեծագոյնը ունի 37 կմ երկարութիւն: Նրա Հիւսիս-արեւելեան թեւը բարձրացել է 2.1 մեթր եւ կողաշարժուել է 1.6 մեթրի չափով: Դրանցից շատերը նախկինում տեղի ունեցած երկրաշարժերի ժամանակ առաջացած բեկուածքների ժառանգորդներ են:

Երկրաշարժի էպիկենտրոնական մասում եւ յարակից տարածքներում գլխաւոր հարուածներին նախորդեցին եւ ուղեկցեցին ռադիոակտիւ եւ այլ գազերի արտահոսքերի մեծացում՝ արտայայտուած ջրային եւ օդային միջավայրերում: Ի յայտ բերուեցին եւ մեկնաբանուեցին գրունտային ջրերի մակարդակների փոփոխութիւններ, որոշ աղբիւրներ չատրուանեցին, յայտնաբերուեցին հանքային ջերմաղբիւրների ջերմաստիճանի բարձրացում, հանքային ջրերի քիմիական կազմի փոփոխութիւններ, արտայայտուած նրանցում լուծուած քիմիական տարրերի եւ գազերի պարունակութիւնների կտրուկ, կարճատեւ տատանումների ձեւով: Առանձնապէս տպաւորիչ են ռադիոակտիւ գազերից ռադոնի, տարոնի եւ այլ գազերի պարունակութիւնների տատանումները: Դրանցով պայմանաւորուած կենսամիջավայրի փոփոխութիւնները իրենց հերթին պայմանաւորել էին որոշ կենդանիների, ձկների, սողունների, բոյսերի եւ նոյնիսկ մարդկանց կենսագործունէութեան արտակարգ փոփոխութիւններ եւ անոմալիաներ:

Սպիտակի 7 Դեկտեմբերի 1988 թ. երկրաշարժից յետոյ ՀՀ կառավարութեան յանձնարարութեամբ եւ ՀԳԱԱ նախագահութեան որոշմամբ հանրապետութեան տարածքը ենթարկուեց սեյսմիկ կամ երկրաշարժային շրջանցման: Սոյն տողերի հեղինակի ղեկավարութեամբ լաւագոյն հայ սեյսմաբանները կազմեցին ՀՀ տարածքի երկրաշարժային նոր քարտեզ՝ հիմնուած նորագոյն երկրաֆիզիքական, սեյսմաբանական, երկրաբանական, տեկտոնական, երկրաքիմիական, տիեզերական եւ սէրոհանութային տուեալների վերամշական եւ համալիր ինտեգրման վրայ: Քարտեզը քննարկուեց եւ հաստատուեց հանրապետութեան Պետշինում եւ դրուեց յետագայ շինարարական աշխատանքների նախագծումների պահանջների հիմքում: Համաձայն այդ քարտեզի այստեղ 7 բալանոց տարածքներ այլեւս չկան, իսկ 8 բալանոց տարածքների ընհանուր մակերեսը չի գերազանցում 10-15 տոկոսը հանրապետութեան ընդհանուր տարածքի: Մնացած 85-90 տոկոսը գնահատուել են 9 եւ աւելի բալականութեան վտանգաւորութեան տարածքներ: Դա նշանակում է որ այստեղ, ներառեալ քաղաքների որոշ բնակավայերի տարածքները, ներփակում են խիստ սեյսմավտանգաւոր եւ շինարարութեան համար ոչ նպատակայարմար տարածքներ: Խնդիր է դրւում ձեռնարկել սեյսմավտանգաւորութեան նոր գնահատականներին չբաւարարող առկայ կառոյցների ամրացման, վերակառուցման եւ նոյնիսկ քանդման աշխատանքներ:

Սպիտակի երկրաշարժի գիտական մոդելներից մէկի համաձայն այն կապուած Հիւսիս-Անատոլիական խորքային բեկուածքի Գիւմրի-Վանաձոր սեգմենտի եւ մերձմիջօրեական բեկուածքային գօտու հատման հանգուցային մասի հետ եւ ունի տեկտոնումագմատիկական բնոյթ: Տեկտոնական շարժումները ըստ այդ մոտելի, ուղեկցել եւ ուղեկցուել են մագմատիկ զանգուածի ներկայ թքումով՝ առաջացնելով եւրտիկալ տատանումներ եւ այլ երեւոյթներ, որոնք բնորոշ չեն սովորական տեկտոնական երկրաշարժերին: Այս մոտելվարկածը հնարաւորութիւն է տա-

Շար.ը էջ 19

ԱՂԵՏԻ ԳՕՏՈՒ ԱՌԱՋԻՆ ՇՐՋԱՆԸ

ԴՈԿՏ. ՓՐՈՖ. ԳԷՈՐԳ ԽՐԼՈՊԵԱՆ

Երկունքի մէջ էր հայոց աշխարհը: Նա պայքարում էր նոր, ազատ կեանքի համար, Արցախի փրկութեան համար: Խորհրդային ռազմական ինքնաթիռները, ուղեթիռները, ճախրում էին Հայաստանի երկնքում: Հրասայլերը լցրել էին Երեւանի փողոցները: Պարեկութիւն էին անում զինուորները: Ժողովուրդը լուռ, զուսպ, լաւատեսութեամբ լի ու վճռական քայլում էր մայթերի վրայ: Հակառակ ակնյայտ լարուածութեան զինուորները քաղաքացիների վրայ չէին կրակում: Արիւն չէր թափւում:

1988, Դեկտեմբեր 7. Կիրակի առաւօտ յանկարծ ցնցուեց Երեւանի մեր տունը: Ցնցումը երկու ուղղութեամբ էր՝ վեր ու վար եւ աջ ու ձախ: Պատուհանի, դռների փեղկերը եւ առաստաղից կախուած ջահերը սկսեցին օրօրուել: Էլեկտրական հոսանքը անջատուեց:

Մի քանի րոպէ անց քաղաքը լցուեց սարսափահար ժողովուրդի կանչերով, աղաղակներով, աղօթքներով: Երկրաշարժ, երկրաշարշարժ... Կարծես մթնեց քաղաքը: Ժամ առ ժամ աւելի սարսափելի էին դառնում Լենինականից, Սպիտակից եւ Կիրովականից հասած լուրերը: Մեծանում էին զոհուածների թիւը, որը տատանւում էր քսան հազարից հարիւր քսան հազարի միջեւ: Թափւում էր հայ արիւնն ու արցունքը: Խիստ տպաւորիչ էր Նորին Սուրբ Օծութիւն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Տ.Տ. Վազգէն Վեհափառի հեռուստատեսային ելոյթը:

Աւելի ուժեղացաւ Ղարաբաղեան Շարժման ընթացքում մշակուած ժողովրդական համերաշխութիւնն ու միասնականութիւնը: Հարիւրաւոր գիտնականներ, ուսանողներ, բանւորներ ու ծառայողներ մեկնեցին երկրաշարժի գօտի՝ փլատակների տակից մարդկանց դուրս հանելու, վիրաւորներին օգնելու, ժողովուրդին ջուր ու սնունդ մատակարարելու համար: Նրանց շարքում էին բազմաթիւ վրացահայեր ու ատրպէյճանահայեր: Իմ փեսաները՝ Դոկտ. Արմէն Յովհաննիսեանն ու ճարտարագէտ Արմէն Բեգլուեանը յաջորդ օրն իսկ մեկնեցին աղէտեալ գօտի: Տասը օր յետոյ նրանք վերադարձան նիհարած, դեղնած ու հոգեպէս փոթորկած: Դեփրեսիայի մէջ էին: Իրենց հետ բերին երկրաշարժի գօտում ստեղծուած նորագոյն մանրավէպերը, որոնք արտացոլում էին հայու ներաշխարհի հարստութիւնը, կամային բարձր յատկանիշներն ու ինքնատիպութիւնը: Ես չկարողացայ մեկնիլ, քանի որ սարսափելի արկածի հետեւանքով անկողինին գամուած էի:

Նոյն գիշերը սկսեցին հնչել մեր հեռախօսի զանգերը: Սփիւռքահայ իմ բարեկամներն էին զանգահարում ԱՄՆ-ից, Քանատայից, Արժենթինայից, Ֆրանսայից, Լիբանանից: Առաջին օրերին նրանց հարցերը առնչւում էին բուն երկրաշարժին: Երբ նրանց երկրի հաղորդակցման միջոցները սկսեցին բաւարարել նրանց հետաքրքրութիւնը, արմատապէս փոխուեց խօսակցութեան նիւթը: Նրանք առաւելաբար հարցնում էին թէ ինչպէս կարող են լաւագոյնս օգտակար լինել: Ես շեշտեցի, որ նախ եւ առաջ անհրաժեշտ է հաստատել հայութեան միասնականութիւնը եւ ցուցաբերել իրենց սէրն ու նուիրումը: Անհրաժեշտ գտայ գործողութիւնները մի անգամից սկսել եւ առայժմս հերթականութիւն չհաստատել: Անմիջապէս սկսել դրամահաւաքը, տաք հագուստների ու դեղերի առաքումը, մասնագէտ կամաւոր բժիշկների գործուղումը: Շուտով Ամերիկայի իմ բարեկամները տեղեկացրին, որ իրենց ամերիկացի բարեկամները եւս նուիրուած են Հայաստանի երկրաշարժից տուժածներին օգնելու գործին: Օր օրի մասնագիտական ճշգրտումներ ու լրացումներ էին մտցւում ցուցակներում: Շուտով մեր բնակարանը դարձաւ տեղեկատուական գրասենեակ եւ սփիւռքահայ բժիշկների ու հոգեբանների ժամադրավայր:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ 20-ՐԴ ՏԱՐԻՆ

Ն. ՏԷՐԵԱՆ

Լրացաւ 20 տարին երբ բնութիւնը մէկ ակնթարթում ցնցեց, աւերեց եւ հողակոյտի վերածեց մեր հայրենիքից մի զգալի տարածք եւ հազարաւոր զոհեր խլեց: Բազմաթիւ քաղաքներ, գիւղեր, աւաններ որոնք կառուցուած ու չէնացուած էին մեր ստեղծագործ եւ չարքաշ ժողովրդի ձեռքերով, մի քանի րոպէների ընթացքում դարձան աւերակ, դարձան գերեզման մեր աշխատունակ ժողովրդի զաւակների համար:

Որքա՜ն զոհեր մնացին անշիրիմ, անթաղ, ոչ մի հետք ու նշոյլ չթողնելով իրենցից: 1988 թուի Դեկտեմբերի 7-ը մնացել եւ կը մնայ մեր յիշողութիւնների մէջ, որպէս ողբերգական սեւ եւ տխուր մի էջ:

Աշխարհի բոլոր ժողովուրդները օգնութեան ձեռք երկարեցին մեր աղէտեալ հայրենիքին ու ժողովրդին, մասամբ թեթեւացնելով մեր ահաւոր վիշտը եւ բալասան եղան մեր վէրքերին: Ամբողջ սփիւռքը մէկ մարդու պէս ոտքի կանգնեց եւ աշխարհի չորս ծագերից օգնութեան կարաւանները հասան աղէտեալ գօտի: Ամէն մարդ, իր կարողութեան սահմաններում նուիրաբերեց, աւերուածութիւնները վերակառուցելու բարի ցանկութեամբ:

Հայազգի աշխարհահռչակ երգիչ մեծ հայրենասէր Շարլ Ազնաւուրը, «Լինսի» հիմնարկը, նրա ազնիւ տնօրէն Քըրք Գրիգորեանը ամենակարեւոր դերն ունեցան երկրաշարժի հետքերը վերացնելու նորանոր կառոյցներ ստեղծելու համար:

Սակայն պիտի խոստովանել որ 20 տարիներ անց, դեռ հարիւր տոկոսով չեն վերաշինուել երկրաշարժի աւերուածութիւնները եւ ըստ պաշտօնական պատասխանատուների հաղորդումների, աղէտի գօտում կան բազում անյարմար տնակներում ապրողներ, որոնք զրկուած են կենցաղի ամենատարրական միջոցներից: Զօրավիգ կանգնենք եւ յաղթահարելով դժուարութիւնները Հայաստանից մէկ անգամ ընդմիշտ վերացնենք աղէտի գօտի չարաբաստիկ մակդիրը: Ամբողջ 20 տարիներ թիթեղէ տնակներում ապրելը բաւական է մեր հազարաւոր հայրենակիցների համար:

ԱՍՔ՝ ԿԵՑՈՒԹԵԱՆ, ԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՈՒ ԿԱՄՔԻ...

«Դե՛հ եկ վարդապետ,
ու մի խենթացիր...»
«Մենք կանք, կը մնանք ու կը շատանանք...»
Պ. Սեւակ

Աղէտը եկաւ
Ու տարաւ իր հետ բիւրաւոր զոհեր,
Կեանքեր թանկագին
Յոգիներ անգին.
Քանդեց, աւերեց մեր տունն ու տեղը,
Քաղաքնե՜ր, գիւղե՜ր...
Բիւրեր մնացին
Անտուն բնաւեր,
«Տօ՛ լաճ տնաւեր...»:
Աղէտը եկաւ,
Երկինք ու երկիր խառնուեցին իրար,
Ո՞նց պիտ պաշտպանուել,
Չորս կողմ հազար ցաւ.
Այս մէկն էլ եղած
Մեր բիւր ցաւերին
Բուռ աւելացաւ:
Տաշուած ու յղկուած,
Երկինք խոյացած
Վարդագոյն տուֆը
Շիրմաքար դարձաւ...
Բայց ժողովրդիս կամքը պողպատ է,
Նա գիտէ, գիտէ
Ցաւին ոնց պիտի
Տոկալ, դիմանալ
Քչով գոհանալ,
Չյուսահատուել ու չխենթանալ:
Նա գիտէ ինչպէս
Վերանորոգուել ու թափ տալ փոշին
Խենթ երկրաշարժի,
Վերանորգել տները քանդուած,
Վերակառուցել
Շէներն աւերուած,
Ինչպէս Դաւիթը հօր վանքը շինեց
Նորից ցած իջաւ,
Մարութայ սարից...
Այսօր մեր մեծ խենթ
Սասունցու նման
Քարեր կը բերենք մեր սէգ սարերից,
Աւերուածները կը շինենք նորից,
Կ՚ապրենք, կը մնանք
Ու կը բազմանանք... Այսպէս է հայը,
Կոփւում է ցաւից, Խորշում է դաւից,
Դառնում է անուր
Պողպատ ամրակուռ...
Այսպէս է հայը,
Դարերի երթում որքա՜ն է խոցուել,
Յիծուել, հալածուել, կիսուել՝ դառել կէս,
Բայց եւ ապրել է իր մեծ նախահօր՝
Իր Մասիսի պէս...

ԵՍ ՔԵԶ Ի՞ՆՉ ԿՈՉԵՄ..

ՓԱՆՈՍ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Դեկտեմբերի եօթ
Դու ընդամէնը տասներկու տառ ես
Մեր պատմութեան մէջ:
Ասա քո ողբը ինչպէ՞ս չյիշեմ:
Յիշեմ նոր տարի՞
Խինդ, բերկրանք բերո՞ղ
Նոր կեանք պարգեւո՞ղ
Թէ դժնդակ օր...
Ա՜խ ես չգիտեմ
Ի՞նչ պիտի կոչեմ,
Դու »Մայրերի Տօ՞ն«
Թէ մանուկների
Բերկրալից մի օր,
Թէ ծեր ու մանուկ,
Աիել ու ջահել
Սիրող սրտերի
Յոյսի փառատօն:
Որոնք մնացին
Փլատակների ու քարերի տակ...
Ես քեզ ի՞նչ կոչեմ,
Որ մէկ վարկեանում
Դու խորտակեցիր
Մի ամբողջ աշխարհ,
Խիղճ ու օրէնքը յաւէտ մոռացած..
Քեզ ինչպէս նայեմ,
Դեկտեմբերի եօթ,
Աստուած է վկայ ես կ՚ուզեմ, կ՚ուզեմ,
Իսպառ վերանայ աշխարհի վրայ եօթն անիծեալ...
Դու կործանեցիր բազում մայրերի
Որոնք սիրառատ նորա-ծիններին
Անում էին սիրով, կաթով մայրական,
Եւ այն հայրերին
Որոնք մեծ ճիգով, հայի քրտինքով
Աշխատում էին գործա-րաններում
Մեր զաւակներէն դասա-տուներում...
Դեկտեմբերի եօթ,
Քեզ հազար անօթ...

ԴԺԳՈՅԱՆՔ

ՆԵՐՍԷՍ Տ. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ

Խենթ երկրաշարժից
Աղէտուած, փլուած,
Այրուած, աւերուած
Իմ հայրենական օճախների պէս
Մխում է հոգիս...
Խաչուած ու խոցուած
Ժողովրդիս պէս
Սգւոր, սեւաւոր,
Վիրաւոր եմ ես:

ԱՐԵՒԵԼԱՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴԱՍԱԿԱՆ ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՆՉԵՒ Ե՞ՐԲ

ԴՈԿՏ. Տ. ԶԱՒԷՆ Ա. ՔՀՆՅ. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

Արեւելահայ լեզուն տակաւին կը սպասէ ինքնարժեւորման, այս անգամ իրեն վերադարձնելով հայերէն լեզուի իր կորսնցուցած դասական ուղղագրութիւնը որմէ հեռացած է Սովետական կարգերու հաստատումէն ի վեր: Կարգերը գացին եւ դասական ուղղագրութիւնը ու մասամբ նաեւ բառամթերքը եղան զոհը ու այդպէս մնացին կարգերու փլուզումէն ետքն իսկ: Արեւելահայերէն լեզուն բիւրեղ, մաքուր եւ դասական ուղղագրութեամբ օժտուած լեզուն էր մինչեւ 20-րդ դարու սկիզբը, երբ պատկառելի գիրքեր եւ ամսագիրներ Հայաստանի մէջ կը շարադրուէին ջինջ արեւելահայերէն լեզուով, զուտ հայերէն բառամթերքով, ճիշդ այնպէս ինչպէս արեւմտահայերէնը պահեց ու կը պահէ ինքզինք մինչեւ այսօր արտասահմանի մէջ նոյն դասական ուղղագրութեամբ՝ ի նպաստ արտասահմանի հայութեան՝ բազում դժուարութիւններու դիմաց:

Եղած հարցադրութեանց առաջին պատասխանները լաւ գիտենք: Ձենք կրնար առարկել: Հայկական պետութիւն մը որ ստիպուեցաւ սերունդներ դաստիարակել անուղիղ բառամթերքով եւ անընդունելի ուղղագրութեամբ, գոնէ Սովետական տարիներու առաջին երեք տասնամեակներուն, ի՞նչպէս պիտի թօթափէր իր վրայէն միս եւ ոսկոր դարձած արեւելահայերէնի զարտուղի զարգացումները՝ բառամթերք եւ ուղղագրութիւն: Սակայն հարկ է գիտակցիլ որ հայերէն լեզուն որուն հիմն է գրաբարը իր հոյակապ եւ անընդմէջ գործածութեամբ դարեր շարունակ, Ս. Գիրքի Թարգմանութենէն սկսեալ եւ հայ պատմագրութեամբ ճոխացած, ունի իր «անձնագիրը», իր քերականական կառոյցովն ու դասական ուղղագրութեամբ, որոնք հիմքը կը կազմեն մեր լեզուի գոյատեւման ու շարունականութեան, եթէ միայն անաղարտ կարենանք պահել զայն:

Գիտենք նաեւ որ անցնող ութսուն տարիներուն Հայաստան աշխարհի տարածքին սերունդներ խօսեցան նոյն լեզուն ու զայն գրեցին իրենց մեկնաբանութեամբ: Այլընտրանք չկար:Գիտնալու ենք նաեւ որ Սովետական առաջին տասնամեակներուն արեւելահայերէնի գրաւոր գործածութիւնը Հայաստանի մէջ անվերադարձ նահանջ մը արձանագրած էր: Օրինակներ շատ կան, երբ մէկը ուզէ թղթատել պատմագէտ Փրոֆ. Յակոբ Մանանդեանի 1934 թուին Երեւան հրատարակած «Ֆէոտալիզմը Հին Հայաստանում» մեծարժէք գործը: Հոն ուղղագրութիւնը իր ամենէն յոռի հետքերը թողած է, հակառակ հատորի անբաղդատելիօրէն ինքնատիպ եւ աննախընթաց բովանդակութեան:Պարզ »եւ« շաղկապը հոն եղած է «յեվ»:

Աւելի ուշ նոյն Փրոֆ. Մանանդեանի գերազանց հատորները, տպուած Երեւան 1952 եւ յաջորդող տարիներուն ծանօթ որպէս «Քննական Տեսութիւն Հայ Ժողովրդի Պատմութեան», եկան հաստատելու որ դասական ուղղագրութիւնը կիսով չափ բնականոն դարձած էր, որքան ատեն որ յառաջդիմութիւն կը տեսնուէր իր առաջին ու վերջին գիրքերու լեզուին, բառամթերքին ու մանաւանդ ուղղագրութեան վերաբերմամբ: Մանանդեան որպէս հարազատ եւ սրտցաւ հայագէտ ու բացառիկ պատմաբան այնքան բիւրեղացուցած է իր վերջին հատորներու արեւելահայերէն լեզուն որ Հայաստանի առաջին Նահանջը արդէն յիսուն տոկոսով նուազեցուցած է եւ յառաջդիմութիւն արձանագրած, ու մեր վերեւ ըսած «անվերադարձը» մասամբ յաղթահարած:

Մեծ գիտնական, ձեռագրագէտ եւ արուեստաբան Գարեգին Ա Յովսէփեանց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը, Խրիմեան Հայրիկի օրերէն խմբագրած է Մայր Աթոռի «Արարատ» ամսագիրը՝ մաքուր արեւելահայերէնով եւ անշուշտ կատարեալ դասական ուղղագրութեամբ: Իր մեծարժէք հատորները գիտնական Հայրապետը հրատարած է արտասահմանի մէջ, Երուսաղէմ՝ «Խաղբակեանք կամ Պռոշեանք Հայոց Պատմութեան Մէջ», երկու հատոր, եւ Անթիլիասի մէջ՝ «Յիշատակարանք Ձեռագրաց» խոշոր հատորն ու «Դէպի Լոյս եւ Կեանք» քարոզագիրքը, բազմաթիւ այլ գիրքերու շարքին, բոլորն ալ արեւելահայերէն եւ դասական ուղղագրութեամբ: Հայրապետը Երեւանէն հեռացած էր 1935 թուականէն ի վեր որպէս Հայրապետական Պատուիրակ, երբ որպէս Առաջնորդ Ամերիկայի եւ Կաթողիկոս Տանն Կիլիկիոյ մնաց արտասահման, մինչեւ իր յաջորդ եւ վերջին այցելութիւնը հայրենիք եւ Մայր Աթոռ 1945 թուին:

Մեր ըսել ուզածը այն է որ հայրենի գիտնականներ իրազեկ ըլլալով հանդերձ կացութեան, ջանացած են դասական ուղղագրութեան առանց պայմանի նախընտրութիւն տալ: Անկասկած եղած են հարիւրաւոր ականաւոր գիտնականներ որոնք Սովետական դրութեան ներքեւ մեր հին պատմագրութիւնները հատիկ հատիկ ուսումնասիրած են եւ հրատարակած, իսկական չնորհակալ գործ կատարելով: Երախտապարտ ենք բոլորին: Անոնք կրցան «յաղթահարել» կացութեան այնպէս մը որ գրաբար լեզուով հրատարակեցին մեր բոլոր պատմագիրները, սերտելով եւ պահելով միշտ գրաբարի անաղարտ բնագիրները, գոնէ այդ ձեւով պահած ըլլալով մեր լեզուի ինքնուրոյնութիւնը: Թէեւ երբ կը գրէին այդ բնագիրներուն ներածականներն ու բացատրական նօթագրութիւնները, կը ստիպուէին գործածել անուղիղ ուղղագրութիւնը, միշտ հաւատալով որ այդ ժամանակաւոր պիտի ըլլար:

Նախասովետական շրջանի մէկ այլ կարեւոր գիրքն ալ Արշակ Տէր Միքէլեանի «Բիւզանդիոնի Ժողովք եւ Պարագայք իւր» Հայ Եկեղեցւոյ աստուածաբանութիւնը պաշտպանող հատորն է: Ինք եւս գրած է արեւելահայերէն ու պահած անաղարտ մեր լեզուին ներքին կառոյցը: Ինչո՞ւ այսօր կարիքը չտեսնուիր վերադառնալու, որովհետեւ եթէ արեւելահայ գրականութիւնը արտասահմանի մէջ պիտի կարդացուէր, այդ եւս պիտի մնար ապարդիւն: Հարցը հասկնալու եւ չհասկնալու խնդիրը չէ այնքան որքան անհարկի շփոթութիւնը մէկ կողմէն, եւ մեր լեզուին կենսական կառոյցը պահելը՝ միւս կողմէն, որոնց ի խնդիր արտերկրի օրաթերթերն ու շաբաթաթերթերը, ամսագիրներն ու պարբերաթերթերը գրուելով հանդերձ արեւմտահայերէնով, կառչած կը մնան ուղիղ կանոնին որ բոլորի կարծիքով հայերէն լեզուին գոյատեւման միակ գրաւականն է:

Հայրենի պատմագէտ Փրոֆ. Լեւոն Խաչերեան, լիարժէք գիրքերու կարկառուն հեղինակ, որ մահացաւ երկու տարի առաջ Լոս Անճելըսի մէջ, մնաց աներեր իր գիտնականի պատուանդանին վրայ երկու տասնեակ հատորներ հրատարակելով, միշտ սրտեռանդն կառչելով դասական ուղղագրութեան: Իր հատորներէն մէկուն սկիզբը բաց նամակ մը գրած էր՝ ուղեւալ Նախագահ Քոչարեանին ափսոսալով որ Հայաստան տակաւին կը յամենար կատարելու այդ «վերադարձը», գիտնալով հանդերձ որ ան յանկարծակի կերպով առնուելիք քայլ մը պիտի չըլլար: Սակայն լսող չկար:

Սակայն յիշենք ինչ որ վերեւ ըսինք արդէն, թէ յիսունական թուականներուն եւ անկէ ետք արդիւնալից չափով մաքրուեցաւ ուղղագրութիւնը բաղդատմամբ քսանական եւ երեսունական թուականներուն: Հիմա որ ազատ է Հայաստան եւ ինքնանկախ, յանուն մեր ոսկեդարեան Թարգմանիչներուն, յանուն Աստուածաշունչ Մատեանին, եւ յանուն բազմահազար վերապրող ձեռագիրներուն եւ հնատիպ մեր գիրքերուն, ի՞նչ կարեւոր պատճառ կը մնայ Հայաստանի մէջ տակաւին մոռացութեան տալու արեւելահայ լեզուի ուղիղ եւ դասական ուղղագրութիւնը ու Հայաստանի մեր հարազատներուն չվերադարձնել այդ գանձը՝ ուղղագրութեան մեր ժառանգը որ մասն ու բաժինը եղած է մեր հին գրականութեան՝ Ոսկեդարէն ի վեր, մանաւանդ երբ արդէն անկախ է արդէն հայրենի Հանրապետութիւնը:

Հասկնալի է բոլորիս համար որ չեղած ճամբէն վերադառնալ արագ եւ հեշտ պիտի չըլլայ, սակայն եւ այնպէս անկարելի ալ չի կրնար ըլլալ: Հոն ո՛չ քաղաքականութիւն կայ եւ ո՛չ ալ տնտեսական արգելք, ո՛չ ընկերային կարգերու խախտում եւ ո՛չ ալ անհարկի մտահոգութիւն: Կայ միայն երկու քոյր բարբառներու հարազատ գոյակցութիւն՝ հասարակաց կանոնով եւ հիմունքով: Լեզուն մէկ է, բարբառներն են երկու, եւ ասոր մէջ ոչինչ կայ անբնական: Երկուքն ալ կը հնչեն իրենց յատուկ ղօղանջով: Սակայն հարկ է վերահաստատել այդ միութիւնը՝ երկարաձգելու համար կեանքը մեր ոսկեղնիկ լեզուին:

ՎԱՐՁՈՒ ՍՐԱՀ
ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ
(200 ՀՈԳԻԻ ՀԱՄԱՐ)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA

ՀԵՌԱՁԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

HMM Ladies Auxiliary
New Years Eve Celebration

Featuring Live Entertainment by DJ Hratch

December 31, 2008, at 8:00 p.m.
HMM Garo Soghanalian Hall
1060 N. Allen Ave., Pasadena, CA 91104

Admission: $50.00 • Ages 6-12: $25.00 • Ages 5 & Under Free

Massis Weekly

Volume 28, No. 44 **Saturday, DECEMBER 06, 2008**

Opposition Alliance Meets to Hear 'Differing Views' of Members

Armenian National Congress to Hold Conference on December 12

YEREVAN -- The political parties and civil groups making up Armenia's main opposition alliance held a nearly five-hour-long meeting behind closed doors last Friday to address the differences on domestic and foreign policy issues existing between its founding members.

Speaking to RFE/RL after the meeting, Aram Sargsian, the head of the opposition Hanrapetutyun party, said the Armenian National Congress (HAK) plans to hold a conference in December and a subsequent extended caucus to address the existing issues and concerns among some of its members and eventually to decide on the alliance's further steps.

"No doubt, there are differences within the HAK and they are not a secret. Here we have the goal of hearing all different views as well as proposals," he added.

The Hanrapetutyun party leader confirmed that two different opinions on the Karabakh settlement currently exist among HAK members, with some opposing any territorial concessions to Azerbaijan and others favoring a compromise-based solution to the protracted conflict.

Among the hardliners Sargsian, in particular, named the Social-Democratic Hunchakian Party and the Armenian Volunteers' Union led by prominent Karabakh war veteran Zhirayr Sefilian.

Ex-president and current HAK leader Levon Ter-Petrosian, in Sargsian's words, maintains that the HAK should back the people of Karabakh like his popular movement once did in 1988 when the then autonomous region in Soviet Azerbaijan declared its secession from Azerbaijan and joining Armenia.

Another dividing issue at the HAK is whether the opposition should resume its large-scale anti-government protests that Ter-Petrosian temporarily halted in October citing the need to stave off greater Armenian concessions on Karabakh.

If no extraordinary events happen, the two-month pause will be maintained, Sargsian stressed.

According to Zhirayr Sefilian, who has been urging the HAK to resume its mass protests, he raised the issue again during the Friday gathering.

"Today, it wasn't a meeting to make decisions... I think time will show what step will be made," he told RFE/RL.

Lyudmila Sargsian, of the Hunchakian Party, excluded that the HAK, which currently embraces 16 political parties, will eventually shape itself into a political party.

After the closed discussions, she, in particular, said that a HAK conference scheduled for December 12 would pave the way for a policy-defining caucus.

"This is a final stage of the HAK's formation," the Hunchakian party leader said. "There are a lot of things to summarize before we head for a caucus."

Azerbaijan Refuses to Exclude Military Solution for Karabakh

ROME -- Azerbaijan's leader has effectively disavowed an earlier understanding that his country's long-running dispute with Armenia over Karabakh cannot be resolved militarily.

In an interview with RAI International TV, while on a visit to Italy, President Ilham Aliev said he remained optimistic about an "easy solution" to the Nagorno-Karabakh conflict if "Armenia abided by the principles of the declaration signed in Moscow."

But Aliev insisted the nonbinding document signed between the Armenian, Azerbaijani and Russian presidents earlier this month still left a military option open for Baku to reestablish control over Nagorno-Karabakh.

"There is not a single commitment [in the declaration] that would keep Azerbaijan from resorting to a military option," the Azerbaijani leader underscored.

Aliev's statement is in stark contrast to the assurances by Armenia's top leadership and governing forces that nonuse of force has been one of the fundamental achievements of the November 2 declaration in which the signatories pledge an intensified search for a "peaceful, political resolution to the conflict" based on the ongoing negotiations led by the OSCE's Minsk Group. The document further stresses the importance of continued efforts by the Group's American, French and Russian co-chairs to work out the basic principles of a Karabakh settlement acceptable to the conflicting parties.

The part of the declaration referring to 'a political solution' has been presented in Armenia as a provision that largely excludes a military solution to the Karabakh problem. Critics of the Armenian government, however, as well as officials in Nagorno-Karabakh itself have expressed their concerns that Stepanakert's absence from among the signatories of the Moscow document might mean that Armenia has formally supplanted the unrecognized

Continued on page 4

Armenian Fund Annual Telethon Raises Over $35 Million

LOS ANGELES -- Armenians around the world have more than doubled on their last year's donation pledge for a Diaspora-funded pan-Armenian charity as a result of a 12-hour Thanksgiving Day telethon in Los Angeles, USA.

The All-Armenian Fund Hayastan managed to attract more than $35 million in donation pledges from Armenians in the United States and other parts of the world for its infrastructure projects in Armenia and Nagorno-Karabakh. A similar telethon staged a year ago raised $15.3 million.

According to the Fund's report, Russia's wealthy businessman Samvel Karapetian had made the biggest single donation of $15 million during the annual fundraiser held for the eleventh time. The businessman designated the money for the construction of a hospital in Nagorno-Karabakh's capital Stepanakert.

Several wealthy businessmen and philanthropists from Armenia and its Diaspora again accounted for a large part of the telethon donations.

The fundraiser's total proceeds also include the pledges made during charity dinners as well as phone-a-tons and other charity actions held in Diaspora communities in the month preceding the main event.

The Fund will use the proceeds from this year's telethon for its core projects in remote rural areas of Armenia and Karabakh targeting healthcare, water and education infrastructures.

Vahan Shirkhanyan Holds Press Conference With Armenian Media Representatives in Los Angeles

GLENDALE, CA -- On Saturday, November 29th, 2008, former Deputy Prime Minister and Deputy Defense Minister of the Republic of Armenia, and representative of the Social Democrat Hunchakian Party's Central Committee in Armenia; Mr. Vahan Shirkhanyan held a press conference with local Armenian American media institutions.

Vahan Shirkhanyan during the press conference

The event was organized by the SDHP Western USA's media relations committee, and moderated by Mr. Harout Der-Tavitian, who delivered a brief introduction and biography of Mr. Shirkhanyan. Mr. Shirkhanyan in turn praised the southern California Armenian Diaspora, whom in his opinion are the most in tune and informed with the happenings within the Republic of Armenia and more importantly with the sentiments of the Armenia people.

The main topic of the press conference was the latest developments in the Artsakh conflict resolution efforts as well as the current political situation in the Republic of Armenia. Stressing the need of the Artsakh government to be included in the international negotiation efforts, Mr. Shirkhanyan also stated that haste should not be a reason for a resolution to the conflict, rather the Armenian government along with

Continued on page 3

Armenian University Students Deplore Continued Corruption in the Academic System

YEREVAN -- The student council presidents of four Armenian universities; Yerevan State University, Armenian State Economic University, Yerevan State Linguistic University, and Armenian State Agrarian University continue to express their concerns of corruption within the country's university system and its direct impact on the quality of education in the country.

The continuation of corruption throughout the academic system during the entrance examinations all the way to graduation results in "ungifted entrants becoming students this or that way graduate from the university the same way."

According to a recent survey conducted in YSU, 19 faculties, the most corrupted is the Law Department, 24.63%, International Relations Department, 20.67%, Economy Department. 19.05, Foreign Languages 15.68. A similar survey was conducted in 2007 by the Sargis Dkhruni Youth Student Union, affiliated to Armenia's Social Democratic Hunchakian Party with the same results.

Within both surveys the main

Continued on page 4

Testimony: The Presidential Elections and March 1st Tragedy

By Zhanna Aleksanyan

Ms. Zhanna Aleksanyan is a member of the Investigative Journalists' Association of Armenia. She was first-hand witness at March 1, 2008, government crackdown on peaceful demonstrators. She provided testimonies at various organizations in USA and Warsaw, Poland.

Keghart.com

The below facts are based on what I have witnessed personally and/or based on the interviews I have conducted with victims or other witnesses.

When speaking about the 2008 presidential elections it is imperative to bear in mind the pre-election period. The latter was ripe with unprecedented unequal campaign, exploitation of government resources, control of electronic media, efforts of distorting facts and events, mockery and denigration of opposition leader Levon Ter-Petrosyan, denial of office space to Ter-Petrossian or organized attacks on his campaign offices.

But the Election Day and the events that followed were unprecedented in violence and threats, and resulted in 10 fatalities.

The violence and threats continue up to date.

Let us start from the Election Day - February 19.

The calls received at the offices of the "Heritage" party alerted of violent actions and election fraud at various poll stations - from kidnapping, to threats against proxies and their expulsion from elections precincts.

In Avan district, at around 11:00am, two young men asked Levon Ter-Petrossian's proxy, Arsen Khanamiyan, and his friend Garik Ghazarian to leave the poll station "for a chat" and suggested that they get into the Jeep parked outside of the building. When the men sat in the car, the vehicle suddenly took off, taking the men in an unknown direction. A short while later, the proxy and his friend were taken to a "Harsnakar" hotel near Sevan Lake, where they were met by the owner of the hotel, parliamentarian Ruben Hayrapetian, and by two dozen of his bodyguards. Arsen and his friend were handcuffed and severely beaten.

The MP himself took leading participation in the attacks, primarily beating Arsen and causing him serious injuries (breaking his jaw). After this, the young men were once again handcuffed and spent about an hour and a half locked in a basement. On the same day, later in the afternoon when the two were released, we tried to have a phone conversation with Arsen, but he was not capable to speak. He spent the following few days in bed. However, already the next day, on February 20, Arsen's brother held a speech, where he demanded for the removal of the authorities. Although the committed crimes were undeniable, to this date, the perpetrators have not been prosecuted by the law enforcement agencies. Ruben Hayrapetyan is not the only individual that's above law in Armenia. Any citizen in country knows that he will remain unpunished.

The other case of kidnapping occurred in the Kotayq region. The victim, Larisa Tadevosian uncovered and presented to the election committee a number of false citizen names in the voter lists. Despite the fact that a day before she was approached by certain individuals, who people warned her "not to interfere and keep her silence," the woman still decided to pursue the truth. The next day, i.e. the Election Day, at

On March 1st the police attacked and brutally beat citizens

8:00am, three full-bodied men approached her at the poll station (Larisa knew these people) and cautioned her "to refrain from speaking out". Afterwards, they forced her out of the building and drove her to a deserted location outside the city. Larisa received blows to her face and head (she had bruises on her face). The men threatened her family, and then took off abandoning her there. Later on, Larisa reported to the nearby police station herself.

On March 1, the police pummeled random passer-bys

Early in the morning, on March 1, I was told, that the demonstrators in Freedom Square were brutally dispersed. Around 9:00 am, I was already in the office of "Heritage" party, which is located by the square. Twenty three year old Areg, who took refuge at the party's office, was telling how and what happened at the square. He was unable to escape from the police that was armed with truncheons: "The unexpected attack caused panic among the people. They were running left and right. The police was intentionally blocking their way, causing many to trip over and fall on the ground receiving beatings with truncheons. They caught me as I was trying to escape from the square, pushed me against a wall and started pounding my head with their truncheons."

The party office received information that at that instance the police was still continuing their assault on the people on Northern Avenue and Tumanian Streets, where one could see puddles of blood. I hurried there. The Freedom Square was surrounded by rows of police forces, while a large group of police, about 30 to 40 people, armed with truncheons was throwing violent glares in the direction of the passer-bys that were gathered on Tumanian and Mashtots avenues.

I had taken about 50 steps when I heard a horrendous noise from behind. I turned back. A large group of police forces was running in one direction, from where one could hear excruciating cries and screams of a woman. Before approaching the woman, I saw how four police officers were dragging a thirty year-old man, while hitting him with truncheons. The police forced the young man into parked police van on Tumanian Street. Apparently, the young man tried to protect the 30-year-old woman, who had tried to photograph the police rows. The officers noticed this and attacked the woman, hitting her violently on her shoulder and confiscating her camera.

When others and I approached to console the crying woman, the police rudely threatened us not to crowd the space. At that moment, another crowd gathered on the opposite side of the street. People were watching the police activity. One of the policemen noticed the crowd and started yelling, "Do not gather!" Then, that group of policemen, waving their truncheons, immediately started chasing after the people. The latter began running away on Tumanian Street, disregarding the street traffic. I did not run, but instead followed what was happening.

The police cars quickly took off and drove after the people. Individuals in police uniforms were catching those attempting to escape and throwing them into vans and beating them with truncheons. That was a horrible scene that took place in front of my eyes. I suddenly understood, that I could also become a target and looked back when a policeman had raised his truncheon and was about to hit my head with it. But as I stared at him, he lowered his truncheon, and I told him "You have not warned me that it is not allowed to walk on the sidewalk." It was the first day of spring, 10:00 am in the morning.

On March 1st the police attacked citizens

The President of law-enforcement organization of Helsinki Citizen's Assembly of Vanadzor Arthur Saqunc provided information about the people, who were detained or arrested in the Lori region on the morning of March 1, after the dispersing of the demonstration. The people presented are residents of Lori region. I have conducted the interviews.

Voskanian Rubik-participant of sitting protest, head of LTP's headquarter in Vanadzor

Manukian Ashot—Head of Lori Region headquarters

Their friend Kolya witnessed the ruthless treatment that the above mentioned people were subjected to on the morning of March 1 by the police after the dispersing of the demonstration. Kolya told that the mentioned people managed to escape from Freedom Square and reach the circus area, but because of Rubik Voskanian's deterioration of health conditions, they were forced to call the ambulance. When the ambulance car arrived, instead of doctors, masked individuals got out of the car and started beating Ashot and Rubik with truncheons, after which they threw them in the car and took them away. Saqunc tells, that during the following three days he could not get any information regarding where his friends were. The incident occurred around 8 am. After 3 days it became clear that they were taken to the Yerevan Central police station. Armen Khachatrian from the Ombudsman's office also came to the police station to gather information. 3 days after their arrest Ashot Manukian was found, while Roubik Voskanian's relatives found out about his whereabouts only after 5 days. They were both detained without the interference of a lawyer. On March 9th the relatives of A. Manukian managed to have a lawyer interfere in defense of his case.

The police approached Gagik Shamshian, photographer of Aravot and Chorrord Ishakhanutiun newspapers, when at 6AM the police was dispersing peaceful demonstrators, using truncheons and Tazers. He started photographing, when the square was void of electricity and, since he was using the camera's flash, he attracted attention of the police. 7 policemen approached him, grabbed his camera, which they never returned, and started beating him with truncheons. Shamshian has kidney problems and he had a special belt attached to his back. Noticing this, the police started hitting particularly at this part of his body. One of the policemen recognized him and said, "This is the photographer, who always takes our pictures" and bringing his finger next to his eye said "let's remove his eye, so that he won't take pictures of us anymore." Shamshian said that while on the ground; he was covering his head to protect himself from the beatings.

Seeing that he is no more capable of standing on his feet, grabbing him from his clothes the police dragged him face down to the other end of Freedom Square, crossing about 30-40 meters, and dropped him there. Shamshian remained on the ground for

Continued on page 4

Dr. Sebouh Aslanian Discusses Julfan Trade Networks

ANN ARBOR, MI -- Dr. Sebouh Aslanian, a Manoogian Simone Foundation Post-Doctoral Fellow at the University of Michigan, Ann Arbor, delivered a lecture titled The New Julfa Merchants in the Mid-18th Century and Their Trade Networks" on November 18. The lecture was held at the AGBU Alex and Marie Manoogian School in Southfield and was sponsored jointly by the Armenian Studies Program at Ann Arbor and the Armenian Research Center at UM-Dearborn.

Dr. Sebouh Aslanian

Aslanian's lecture began with a discussion of the global trade networks of Armenian merchants from New Julfa, Isfahan (in the Safavid Empire of Iran) and outlined the three circuits of the Julfan network covering the Indian Ocean, the Mediterranean, and North-western Europe and Russia. The lecture drew on archival sources in London, Venice, Isfahan, and elsewhere in examining the role of information networks and commercial correspondence that glued together the Julfan network and facilitated its survival and prosperity.

The lecture focused on commercial letters written by Julfan merchants working in the Indian Ocean and Mediterranean regions and outlined three categories of news that merchant letters circulated across the network including political/social news, commercial news, and news on the reputation of fellow Julfan merchants. It argued that information sharing was important not only for the daily commercial affairs of merchants but also for maintaining the integrity of the Julfan trade network. The lecture examined the stylistic properties of Julfan mercantile correspondence as well as the logistical problems of circulating letters across vast spaces through a courier network that connected the trade settlements of the Julfan network to its nodal center at New Julfa, Isfahan.

Dr. Aslanian's 2007 Ph.D. dissertation, From the Indian Ocean to the Mediterranean: Circulation and the global trade networks of Armenian merchants from New Julfa/Isfahan, 1605-1747 (Columbia University), received a Best Dissertation Award for that year from the Graduate School at Columbia. He is also the author of the monograph Dispersion History and the Polycentric Nation: The Role of Simeon Yerevantsi's Girk or koci partavcar in the 18th Century Revival (in the series Bibliotheque d'Arménologie "Bazmavep"). He is the author of a number of articles in the New Julfa merchants in various academic journals as well.

Journal of Society for Armenian Studies Published

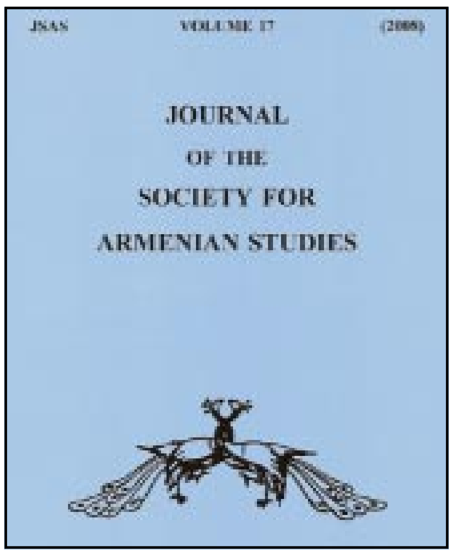

FRESNO, CA -- The Society for Armenian Studies (SAS) announces the publication of Volume 17 of its refereed Journal, under the editorship of Dr. Joseph A. Kéchichian, and contains nine original essays as well as eleven book reviews.

Two articles focus on the Genocide, one by Steven Leonard Jacobs on "The Journey of Death: Lemkin and the Armenian Genocide" that elucidates on Raphael Lemkin's concerns, and a second co-authored by Joceline Chabot, Sylvia Kasparian and Christine Thériault on "A shared memory? The social demand for the recognition of the Armenian genocide by the Armenian community of Quebec (1965-1998)," which sheds light on various perceptions within the Province of Québec in Canada. Both are somewhat specialized that venture into seldom studied aspects of the Armenian Holocaust. Gayané V. Hagopian has penned "Armenian Proverbs and the Biblical Scripture," an essay that offers useful comparisons in a highly detailed study of Armenian proverbs, which make pertinent linkages with Biblical scriptures. In "La migration des Arméniens à Buenos Aires: Évolution du réseau associatif (1900-1950)," Nélida Boulgourdjian-Toufeksian examines the conditions of the Armenian community in Buenos Aires, Argentina, during the first half of the twentieth century. This article is in French with an English abstract.

In addition to these four contributions, five papers from an original collection of nine—with the next four slated for publication in the next JSAS issue, highlight "A Century of Armenians in America: New Social Science Research." The five papers are by Knarik Avakian, "The Early History of Armenian Emigration to the U.S.A.": "Evidence from the Archives of the Armenian Patriarchate of Constantinople"; Claudia Der-Martirosian, "Armenians in the 1980, 1990 & 2000 U.S. Census"; Margaret Manoogian, "Exploring the family ties and legacies of older Armenian American women"; Ani Yazedjian, "Learning to Be Armenian: Understanding the Process of Ethnic Identity Development for Armenian Adolescents"; and Ben Alexander, "To Supply Armenia with Architects: The Press, the Parties, and the Second Generation in the 1930s." Without exaggeration, these articles add significant value to our knowledge of Armenians in the United States, and identify critical issues of interest.

The Journal of the Society for Armenia is a fully refereed publication, which means that materials are reviewed by "expert readers" in a "blind" procedure, which ensures full transparency.

Dr. Dundar Discusses Instruments of Power During the "Medz Yeghern"

ANN ARBOR, MI -- Dr. Fuat Dundar, Manoogian Simone Foundation Post-Doctoral Fellow at the University of Michigan, Ann Arbor, presented a public lecture last week titled "Instruments of Power during the Medz Yeghern (Big Holocaust) of Ottoman Armenians: Map, Census, Telegram."

Dr. Dundar summarized his lecture in the following way: "I tried to provide concrete examples of the use of modern instruments by the positivist CUP (Committee of Union and Progress) authorities during the Medz Yeghern of Ottoman Armenians during 1915-1916".

"These instruments (telegram, census, map, and photograph)," he said, "were also characteristic of the anti-Armenian demographic operation and as well as the Turkification policy of the CUP government. Using tens of thousands of ciphered telegrams, the CUP executed its policy rapidly and secretly. The census was the main instrument before, during and after the entire operation. All steps involved were calculated and registered carefully. Not only the deportees, the converts, the orphans but even the dead were surveyed by the censuses. The third instrument, the ethnographic map, was produced to locate the Armenian villages and used to ensure the total evacuation of the Armenian regions. In other words, these maps were produced for the perfect execution of the demography policy. The last and the most important instrument was the photograph. The main reason to photograph Armenians was to persuade the 'Western world' that Armenians had rebelled and the policy of the Ottoman authorities was only deportation, not destruction of the Armenian population. These photographs were produced for the purposes of justifying government policy among the Turks as well, and that argument is still used by the Turkish government."

The lecture was sponsored by the Armenian Studies program of the University of Michigan.

Dr. Dundar, who received his doctorate from l'École des Haute Études des Sciences Sociales in Paris, wrote a dissertation titled "L'ingénierie Ethnique du Comité Union et Progrés et la Turcisation de l'Anatolie (1913-1918)." "He has also authored two other volumes in Turkish: on CUP settlement policy of Muslims in Anatolia (Istanbul, 2001) and on the treatment of minorities in the Turkish census, (Istanbul, 2000); this volume has also been published in Greek).

Vahan Shirkhanyan Press Conference

Continued from page 1

Artsakh, and the Diaspora should emphasize on strengthening the infrastructures of Karabakh and truly develop the rural areas of Artsakh.

Mr. Shirkhanyan, also stated the need for the present regime to resign from office, and a democratically elected government credible both internationally as well as domestically should handle the Artsakh situation. He also said that another key issue which Armenia faces is the lack of a vibrant self sustained economy, free of repression and corruption and that before any talk of an Artsakh resolution or for that matter the Turkish Armenian border be opened, the Armenian government should take drastic steps in establishing an independent domestic economy.

He emphasized that the population depletion in Armenian towns and cities outside of Yerevan with the present circumstances will not only endanger the independence of Artsakh and the safety of its populace with territorial concessions, but the absence of a viable growth in domestic infrastructure and progression in the manufacturing of goods and products will continue to place Armenia in a situation where they will forever be economically indebted to the Azeris. He also stressed the current and previous regime's dependence of the population decrease as a financial and political resource, not only is money generated for those elderly and very young left in Armenia by those who migrate, but those same elderly are also corrupted during elections with bribes which they depend on for their livelihood.

A native of Akhalkalak, Mr. Shirkhanyan took exception to the previous and current Armenian regime's insistence that they have no disagreements with the Georgian government of its internal affairs, nor for that matter does the Armenian government have any land disputes with its northern neighbor. Mr. Shirkhanyan, stated that on the contrary, the Armenian government should at the very least insist on equal rights and freedoms for the Armenian population in Georgia who face continued discrimination by both the Georgian government and the Georgian people.

Mr. Shirkhanyan emphasized the situation of Armenian in Georgia, along with other Armenians throughout the world for the need of a government appointed committee made of Diasporan Armenian intellectuals along with intellectuals from Armenia to deal with issues that Armenians face within the Republic as well as within the Diaspora.

The entire press conference can be viewed on the Massis Weekly website, http://www.MassisWeekly.com.

Media City Ballet of Los Angeles Presents The Nutcracker

Burbank, CA – Media City Ballet of Los Angeles, Natasha Middleton, Artistic Director, Choreographer and Director will present a magical production of Peter Ilyich Tchaikovsky's The Nutcracker, featuring a cast of 70 award-winning dancers, visual illusions, special effects and aerialists. A pre-show mini-concert featuring singers from the Taft High School Vocal Ensemble, under the direction of

Tom Pease, will be presented 15 minutes prior to each performance of the ballet. Performances will be given at the Alex Theatre, 216 North Brand Boulevard, Glendale, CA 91203 on Saturday, December 6, 2008 at 2:00 p.m. and 7:00 p.m. and on Sunday, December 7, 2008 at 2:00 p.m. and 7:00 p.m. Television and theatre actress Elmarie Wendel will serve as producer.

Principal roles will be portrayed by: Edgar Nikolyan (formerly with the Vienna State Opera Ballet and resident of Granada Hills) as The Nutcracker Prince and Aubrey Morgan (formerly with the New York City Ballet and resident of Los Angeles) as The Sugar Plum Fairy; Mira Nastassja (of West Hollywood) as Clara;

Carrie Lee Riggins (formerly with the New York City Ballet and resident of Beverly Hills) as The Snow Queen and Dew Drop; Arsen Serobian (award-winning dancer and resident of North Hollywood) as The Snow King and Waltz Cavalier; Stephen Nelson (of Hollywood) as The Snow King, The Toy Soldier and The Spanish Dancer;

April Lynn Mcleod (of Altadena) as The Spanish Dancer and Icicle; Craig Dickens (a Media City Ballet Guest Artist, professional magician, Magic Castleâ performer and resident of Glendale) as Herr Drosselmeyer; and Sergey Kheylik (of Beverly Hills) as The Rat King and The Russian Trepak.

Soloist roles will be danced by: Amara Baptist (of Sunland) as Columbina, The Chinese Dancer and Icicle; Emily Morrow (of Burbank) as The Chinese Dancer and Icicle; Alexander Fost (of Alhambra) as The Chinese Dancer; Nicholas Müller (of Santa Clarita) as Harlequino; Gabrielle Palmatier (of Hermosa Beach) as The Arabian Dancer; Andee Tims (of Burbank) as The Arabian Dancer; Dimitri Safa (of Hollywood) as The Arabian Dancer; Philippe Leibzig (of Studio City) as Mother Ginger;

Kristine Gregorian (of Los Angeles) as Lead Reed Flute; Sheena Sisk (of Pacific Palisades) as Lead Snowflake and Lead Rose Petal in Waltz of the Flowers; Mary Bankston (of Toluca Lake) as Frau Silberhaus; Moses Navarro (of Burbank) as Councilor Silberhaus; Rozanna Avitisyan (of Glendale) and Tina Yedgarian (of La Crescenta) as The Russian Dancers; Griffin Armstorff (of Burbank) and

Patrick Fitz-Simmons (of Canyon Country) as Fritz; Carol Ferris (of Glendale) as The Governess and Lesley Vaughn, Tania Pierce and Sarah Romanowsky as Aerialists from Hollywood Aerial Arts (based in Inglewood).

The ballet will be presented in two acts, staged in the tradition of the renowned Ballet Russe de Monte Carlo featuring a cast of 70 award-winning, classically trained local dancers. MCB's production of The Nutcracker will feature costumes coordinated by Chisato

DuBose (of Media City Ballet of Los Angeles) and Anna Leiker (of Woodbury University in Burbank), with sets designed by Bob Davies of Walt Disney Feature Animation and artists from Universal Features Animation. A perennial favorite ballet during the holiday season, Peter Ilyich Tchaikovsky's The Nutcracker was written in 1892. It is the story of a young girl's dream brought to life.

Tickets are $20.00, $38.00 and $48.00 each and may be purchased by calling the Alex Box Office at 818-243-ALEX (2539). Discounts are available for Groups of 15 or more, Seniors, Students and Children under 12. Cost Saving Special Family Packs are available. For Group Sales call the Alex Theatre at 818-243-7700, ext. 216. To purchase tickets online, please visit the website, www.alextheatre.org. For further information, please call the ballet company at 818-232-7632.

Top left: Arsen Serobian (Dew Drop's Cavalier). Top right: Courtney Croitori (Sugar Plum Fairy) and Edgar Nikolyan (The Nutcracker Prince). Below: Philippe Leibzpig (Mother Ginger) with Ovsana Tsaturian (Gingerbread) - Photos by Tom Pease

The Presidential Elections and March 1st Tragedy

Continued from page 2

about 20 minutes, after which they transferred him to the Central police station by car. He tells that he saw other beaten people in the car. After the central police station they took people to police stations according to their residency. Shamshian was taken to the Kanaker/Zeitun district police station, where he spent about 7 hours. At the police station, at one moment being alone he managed to call lawyer Seda Safarian and the ombudsman's office. Only after the interference of these two, Shamshian, who had acute kidney pains, was transferred to the hospital, where he was subjected to a medical checkup and eventually released. Shamshian says that at the hospital they did not register his name. At the same time Armen Ohanian was taken from the Freedom Square to the Kanaker/Zeytun police station. Ohanian had witnessed how Shamshian was crying from his kidney pains at the police station.

Armen Ohanian tells that he was at the Freedom Square when the police raided the square and without warning attacked the people. They did not beat up Armen. He says that one of the policemen even extended his hand to help him get up when he fell on the ground. He managed to escape from Freedom Square and ended up on the adjacent Northern Avenue with his friends. There he saw a man whose head was injured and his wound was bleeding. He tried to help this person, and immediately called for an ambulance. The ambulance, however, never arrived and he found a special car, which took the injured to the hospital.

Then he headed to the Republic Square with his friends, where they were detained and taken to the Kanaker-Zeytun police divisions. Armen stayed there for about 30 hours. They asked him to write explanations as to why he was at Freedom Square. He was not allowed to call his parents to let them know about his whereabouts. Armen witnessed the violence used against those detained at the police station. One youngster, whose leg was injured during the demonstration dispersal, was being beaten up at the police station. In fact, one of the policemen was holding him, while the other was kicking at the youngster's injured leg. They were being forced to write in the protocol that they had resisted against the police who were trying to disperse the demonstrators. "And when the police-head came to the police station he directly announced out-loud, that all the protocols must note that the detained had shown resistance toward the police", Armen told. But he managed to avoid that request, "the hours that I spent at the police station left a deep psychological effect on me, and my parents during that time were looking for me in the morgues."

Zhanna Aleksanyan Contacts:
18 Leningrdaian street, apt 53,
Huis (Hope) NGO
10 Street, 23/1, ap 17,
1869 Yervan, Armenia

Azerbaijan Refuses to Exclude Military Solution

Continued from page 1

republic from further talks.

Commenting on this, Aliev argued that thereby the Armenian leadership had admitted it was Azerbaijan and Armenia as the parties to the conflict.

"It had not been so before as Armenia had tried to prove to all that the conflict is between Azerbaijan and Nagorno-Karabakh," Aliev said.

"Second of all, the declaration calls for a settlement of the conflict based on international norms and principles. It means that the resolutions of the United Nations Security Council calling on Armenia's armed forces to end the occupation of Azerbaijan's territories must be respected."

University Students Deplore Corruption in the Academic System

Continued from page 1

reason of corruption is indicated as being a result of the low salary of instructors and that the blame for corruption phenomena should be spread evenly, from education responsible for the enlightenment of the students, to the student who carries out the bribe, to the government's lax response to investigate the problem. The continuation of the corrupt higher education system feeds into the future culture of corruption that has started to become prevalent in Armenia's society. The student council conveyed a joint letter addressed to the Armenian authorities, RA President, NA Speaker, and RA Prime Minister expecting assistance in fighting corruption. They ask the country's leaders for guarantees that if names are publicized these people will be protected from persecutions.

www.HayastanInfo.net
Armenian-English-German
News . Information . Comments

www.massisweekly.com
updated every Friday

ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՅ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ ՆԵՐԿԱՆ ՈՒ ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ 100 ՏԱՐՈՒԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Տէր Աբէլ Քհնյ. Մանուկեանը երիտասարդ եւ բազմահմուտ հոգեւորական մըն է: Ունի շահեկան ուսումնասիրութիւններ: Իր վերջին հրատարակութիւնն էր Գիւմրիի «Եօթ Վէրք»ը (լոյս տեսած Պէյրութ 2006-ին):

Տէր Հայրը, ներկայիս Զուիցերիոյ հայ գաղութի Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցւոյ ժրաջան հովիւն է: Ան խոստացած է պարբերաբար աշխատակցիլ «Մասիս»ին:

ԱԲԷԼ ՔՀՆՑ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
ՀՈԳԵՒՈՐ ՀՈՎԻՒ ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՅ ՀԱՅՈՑ

Որբե՛ր, որբե՛ր, հազարաւոր որբեր Յունաստանի ծովափի անծայրածիր եւ կիզիչ աւազուտներուն վրայ՝ փոքրիկ ոտքերով, հիւծած, վտիտ մարմիններով ու տժգոյն դէմքերով: Ուրկէ՞ եւ ովքե՞ր են մարդակերպ այս խլեակները: Հայե՛ր են: Եղեռնագործուած ժողովուրդի մը թշուառ մնացորդացն է, որբ ուլթեան կրակոտ շապիկը հագած՝ անտերունչ երեխաներ, որոնք, մահուան սարսափն իրենց աչքերուն, կը նային հեռուն՝ Միջերկրականի կապոյտ հորիզոնին վրայ ծփացող խաղաղ ջուրերուն, թէ տակաւին ո՞ւր պիտի տանի զիրենք կեանքին ալիքը, ուժխեմ ճակատագրին ո՞ր նաւը փրկութեան առագաստները լայն բացած պիտի փոխադրէ զիրենք դէպի այն անծանօթ երկիրը, որ պիտի դառնայ հայրենազուրկ ամբողջ սերունդի մը նոր հայրենիքը:

ՀԱՅԵՐԸ ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

Զուիցերիոյ մէջ հայ համայնքի պատմութիւնը առնչուած է զուիցերիացի ժողովուրդի կազմակերպած մարդասիրական այն սքանչելի օգնութեան հետ, որ ունի աւելի քան 100 տարուայ պատմութիւն: Արդէն 1894 թուականի Դեկտեմբերին Սասունի, ապա 1895 թուականի Սեպտեմբեր-Հոկտեմբեր ամիսներուն Կ. Պոլսոյ, ինչպէս նաեւ հայկական բոլոր գաւառներուն մէջ տեղի ունեցած կոտորածներու մասին կը հաղորդէին Զուիցերիոյ մէջ լոյս տեսնող բոլոր օրաթերթերը: Այս հալածանքներու եւ կոտորածներու հեղինակն էր «Կարմիր սուլթան» յորջորջումով յայտնի Ապտիւլ Համիտ Բ.ը, որ պատմութեան մէջ ծանօթ է նաեւ իր նենգամիտ սպանութիւններով: Թուրքիոյ սուլթաններու շարքին այս տիրակալը տաղանդաւոր, բայց ամենադաժաններէն մին եղած է, որ չէր խորշեր ընդհուպ իր ազգականներու եւ ընտանիքի անդամներու դիակներուն վրայէն անցնելու: Բնութեամբ վախկոտ եւ հիւանդագին կասկածամտութեան տէր անձնաւորութիւն մըն էր. ասկէ բացի՝ ահաւոր ատելութեամբ լեցուած էր մանաւորապէս հայերու նկատմամբ, ի հետեւանք իր ունեցած մայրական բարդոյթին, որովհետեւ ան կը տառապէր զտարիւն թուրք մը չըլլալուն համար, ծնած ըլլալով հարեմի հայկական ծագում ունեցող սարկուհիներէն մէկէն:

1895 թուականի Նոյեմբերին արդէն Զուիցերիոյ մէջ լոյս կը տեսնէ Թուրքիոյ մէջ հայկական կոտորածներու վերաբերեալ յօդուած մը Gazette de Lausanne *եւ* Journal de Geneve *թերթերուն մէջ: 1895 թուականի Նոյեմբեր 16-ին,* Journal religieux des eglises independantes de la Suisse Romande *թերթը կը հրատարակէ ցիւրիխաբնակ փաստէօր Է. Ժագարի յօդուածը «Թուրքիոյ մէջ հայերու դէմ նոր կոտորածներ» խորագրին ներքոյ, ուր կը հնչեն հայանպաստ հաւաքներու առաջին կոչերը: Նոյն թերթը 28 Դեկտեմբեր 1895ին, փրոֆ. Ժորժ Կոտէի կողմէ կը տպագրէ ուրիշ յօդուած մը՝ «Կոտորածները Հայաստանի Մէջ» վերնագրով, որ իր միջի այլոց կը դառնայ առաջինը այս նիւթին անդրադարձող ամբողջ յօդուածաշարքի մը:*

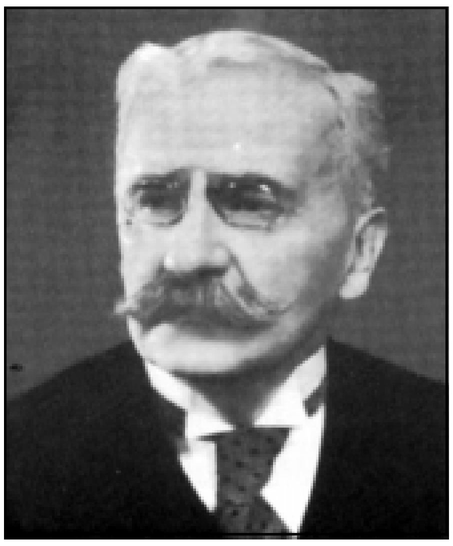

Անթոնի Քրաֆթ-Պոննար

ՀԱՅԱՆՊԱՍՏ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՅ ՄԷՋ

Հայանպաստ օգնութիւններու անդրանիկ ազդակը կը հնչէ սակայն Նոյշաթել քաղաքին մէջ՝ փաստէօր Էտուար Ռոսելի նախաձեռնութեամբ: 4 Մարտ 1896 թուականին Նոյշաթելի մայր տաճարին մէջ ան կը կազմակերպէ Eglise Independente*-ին պատկանող բողոքական հոգեւորականներու համաժողով մը: Այս համաժողովին մէջ որոշում կ'առնուի փրոֆ. Ժորժ Կոտէի ղեկավարութեամբ անյապաղ ձեւաւորել ազդեցիկ յանձնախումբ մը: Սոյն համաժողովի արձանագրութեան մէջ կը նշուի, թէ «Պրն. Էտուար Ռոսելէն խորապէս ցնցուած է հայկական կոտորածներու մասին* Journal des missions evangeliques de Paris *թերթի հաղորդած տեղեկութիւններէն»: Ան կը հաւատայ, որ Աստուած կը ցանկայ օգնել տարաբախտ հայ ժողովուրդին ոչ թէ մեծ տէրութիւններու, այլ եկեղեցւոյ ծոցին մէջ գտնուող հոգեւոր եղբայրներուն հետ, ազդելու համար Զուիցերիոյ բոլոր եկեղեցիներուն վրայ, որպէսզի ստեղծուի ընհանուր շարժում մը ի նպաստ Արեւելքի մէջ հալածուող քրիստոնեաներուն»:*

Համաժողովի բոլոր մասնակիցները միանգամայն համաձայն էին այս նպատակին համար ընտրել գործնական ուղի մը. յօդուածներու միջոցով լուսաբանել հանրային կարծիքը եւ համապատասխան յայտարարութիւններով ազդել զուիցերիացիներու խղճին վրայ: Փրոֆ. Կոտէին կ'առաջարկուի պատրաստել եւ հրատարակել հայկական կոտորածներու վերաբերեալ գրքոյկ մը, որով հիմքը կը դրուի հայանպաստ օգնութիւններուն:

1896 թուականի Ապրիլին լոյս կը տեսնէ «Հայաստանի տառապանքը» խորագրով գրքոյկը, եւ իսկոյն կը դառնայ հանրութեան ուշադրութեան առարկան Journal religieux *թերթին մէջ յաջորդաբար հրատարակուող իր յօդուածներով փրոֆ. Կոտէն Զուիցերիոյ մէջ կը դառնայ հայանպաստ օգնութիւններ կազմակերպող պատկառազդու անձնաւորութիւն մը: Արդէն 1 Ապրիլ 1896ին Լօզանի Աւետարանական միութեան կեդրոնական յանձնախումբը հրատապ կոչ մը կ'ուղղէ ի նպաստ տառապեալ հայ ժողովուրդին: Ապրիլ եւ Մայիս ամիսներու ընթացքին բազմաթիւ հոգեւորականներ իրենց եկեղեցիներուն եւ համայնքներուն մէջ այս նպատակին համար դրամահաւաքներ կը կազմակերպեն: Սոյն երեւոյթը շուտով կը տարածուի ամբողջ Զուիցերիոյ մէջ՝ եկեղեցիներու, մամուլի եւ բարեգործ անհատներու կողմէ կազմելով հայանպաստ օգնութիւններու յանձնախումբեր:*

1896 Յունիս 14-22ին Վանի, ապա Օգոստոս 25-28-ը Կ. Պոլսոյ մէջ տեղի ունեցած կոտորածներու կապակցութեամբ, երբ հազարաւոր անմեղ հայորդիներ կը զոհուէին, Զուիրեցիոյ ամբողջ տարածքին կը բարձրանան բողոքի հսկայ ալիքներ: Բազմաթիւ ցոյցեր կը կազմակերպուէին, որոնցմէ ամենամեծը տեղի կ'ունենայ 7 Սեպտեմբեր 1896ին, Լօզանայի համալսարանի ռեկտոր, աստուածաբանութեան փրոֆ. Է. Քոմպի գլխաւորութեամբ:

Gazette de Lausanne *թերթի տնօրէն եւ անուանի լրագրող Ալպէռ Պոննար իր ճառին մէջ ներկաներէն կը պահանջէ բողոքի հերթական ցոյցեր կազմակերպել Զուիցերիոյ ամբողջ տարածքին: Զուիցերիոյ մէջ ստորագրահաւաքներ կազմակերպելու նպատակով ցուցարարները կ'որոշեն ստեղծել նոր յանձնախումբ մը: Տառապեալ հայ ժողովուրդին հետ զօրակցելու ստորագրահաւաքները պիտի հանդիսանային զուիեցրիացի ժողովուրդի կամքի պերճախօս արտայայտութիւնը, որ համապատասխան խնդրանքով պիտի փոխանցուէր Զուիցերիոյ դաշնակցային կառավարութեան՝ Եւրոպայի մեծ տէրութիւններուն ներկայացնելու նպատակով:*

Լօզանի մէջ կայացած այս միջոցառումները կ'արժանանան մամուլի մասնաւոր ուշադրութեան, որ խօսքով եւ գործով ջերմօրէն կ'աջակցի այս ստորագրահաւաքը կազմակերպելու ուղղութեամբ: 10 Հոկտեմբերին Լօզանի յանձնախումբը Զուիցերիոյ դաշնակցային կառավարութեան կը ներկայացնէ 113,653 ստորագրութիւններ պարունակող փաստաթուղթ մը: 28 Փետրուար 1897ին Ցիւրիխի յանձնախումբի նախագահ փրոֆ. Գ. Ֆիւրէր՝ Զուիցերիոյ Համադաշնութեան նախագահ տոքթ. Ատոլֆ Տոյխերին կը ներկայացնէ խնդրագիր մը՝ ընդունելու համար հայանպաստ օգնութիւններու կազմակերպութեան ներկայացուցիչներուն: Ընդունելութիւնը կը կայանայ նոյն տարուայ Մարտ 4ին: Պատուիրակութեան խօսանակ փրոֆ. Գ. Ֆիւրէր իր ուղերձին մէջ կը նշէ. «Ներկայացուած 433,080 զուիցերիացիներու ստորագրու-

Շար.ը էջ 16

ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ
ՅՌՉԱԿԱՒՈՐ
MISSION LIQUOR
ԽՄԻՉՔԻ ԵՒ ՍԻԿԱՐԷԹԻ
ԿԵԴՐՈՆԸ

ՎԵՐՋԱՊԷ՜Ս...
ԿԼԵՆՏԷՅԼ
ԿՈՒ ԳԱՅ

Շատ մօտ, մօտ, մօտ օրէն
Ձեր յառաջիկայ տօնական օրերու
սեղանները ճոխացած
պիտի ըլլան MISSION LIQUOR-***ի***
բացառիկ գիներով եւ խմիչքներով:

Մեր գիները անհամեմատելիօրէն
աժան են:
Եկէ՛ք եւ անձամբ փորձեցէք:

ՅՈՒՇԵՐ

«ԿԵԱՆՔԻ ՅՈՒՇԵՐ»Ի ՇԱՐՔԻՑ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՒ. ՔՀՆՑ. Տ. ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ-ԲԱԼԱՅԵԱՆ

ՓՐՈՖ. ԱՇՈՏ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

1944 թուին Մայր Հայրենիքից Իրան ժամանեց Հայրապետական պատուիրակ՝ փրոֆ. Աշոտ Աբրահամեանը: Մայիս 9-ին, գնացի Թեհրան եւ հանդիպեցի փրոֆեսորին: Հետաքրքրուեցի Մայր Հայրենիքի կեանքից, հոգեւոր վիճակից եւ Ս. Էջմիածնից: Նա խորապէս յուզեց ինձ, ուրախառիթ պատասխաններ տալով: Հոգեկան մեծ բաւականութիւն ստացայ, յուսադրիչ լուրեր առնելով Հայրենիքից եւ Ս. Էջմիածնից:

ՊԱՏԱՐԱԳ ՆՈՐԱԿԵՐՏ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ

Թեհրանի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ երեցփոխ՝ Մաթէոս Թովմասեանի առաջարկութեամբ, Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ օծման յաջորդ Կիրակին, Օգոստոս 5ին, պատարագեցի Ս. Աստուածածին եկեղեցում: Արարողութեանը մասնակցում էր քահանայից դասը եւ եկեղեցու քառաձայն երգչախումբը, վաստակաւոր երգահան՝ Համբարձում Գրիգորեանի ղեկավարութեամբ: Քարոզ խօսեցի «Եկեղեցի Հայաստանեայց» բնաբանով: Կէսօրից յետոյ, Ղազուինի Հայոց գործակալական Խորհրդի քարտուղար՝ Ջիւանի Միսակեանի ընկերակցութեամբ, այցելեցինք Տ. Տ. Գարեգին Կաթողիկոս Յովսէփեանին, Հայոց Ակումբի շէնքում: Ժողովուրդը խումբ-խումբ այցելում էր Վեհափառին, համբուրում սրբազան Աջը եւ հայրապետական օրհնութիւն ստանում: Վեհափառը հետաքրքրուեց Ղազուինի հայութեան վիճակից:

ԹԵՄԻ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

1945 թուի Օգոստոս8ին, Թեմակալ Առաջնորդ Տ. Վահան Եպս. Կոստանեանը յանձնելով ինձ Թեմի կանոնագրութիւնը, պատուիրեց անմիջապէս գործադրել այն նոյնութեամբ: Օգոստոս 14ին, Ղազուինում հրաւիրեցինք հասարակական ժողով, որտեղ ընթերցեցի Թեմի կանոնագրութիւնը, որի համաձայն այսուհետ ազգային մարմինները պիտի կոչուեն «Գործակալական Խորհուրդ», որին պիտի նախագահի քաղաքի ծխատէր քահանան, իբրեւ հոգեւոր բարձրագոյն իշխանութեան ներկայացուցիչ:

Հասարակական ժողովի արձանագրութիւնը յղուեց Թեմակալ Առաջնորդին, առ ի հաստատութիւն: Սեպտեմբեր 7ի թուակիր նամակով Կոստանեան Սրբազանը վաւերացրեց մեր նոր կազմի ընտրութիւնը:

ԹԵՀՐԱՆԻ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՕԾՈՒՄԸ

1945 թ. Յուլիս 28ին, Շաբաթ երեկոյ, ներկայութեամբ հոգեւոր դասի, Նորակերտ եկեղեցու նաւակատեաց սրբազան արարողութիւնը կատարուեց: «Լոյս Զուարթ»ը երգեց Տ. Յովհաննէս Հաճեանը, որին անմիջապէս յաջորդեց «Եկեալքս» որն երգեց Տ. Յարութիւն Տ. Մեսրոպեանը: Կիրակի, Յուլիս 29ին, դպրոցի սրահի փոքրիկ սենեակում, Դերենիկ Փոլատեան հայր սուրբի հետ զգեստաւորում էինք երջանկայիշատակ Տ. Ներսէս Արք. Մելիք Թանգեանին: Վերջում Փոլատեան հայր սուրբը հարցրեց թէ որտե՞ղ եմ հոգեւոր կրթութիւն ստացել եւ որտե՞ղ եմ պաշտօնավարում:

Պատասխանեցի հայր սուրբին եւ աւելացրի որ 5-6 տարի եւս դպրապետի պաշտօն եմ կատարել Երեւանի Ս. Պօղոս Պետրոս եկեղեցում:

«Եկեալքս» յաջող երգեցիք - աւելացրեց հայր սուրբը: Հանդիսաւոր ու պատշաճ շարականներով Սրբազանին առաջնորդեցինք եկեղեցի: Սուրբ Պատարագին նախագահում էր Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Տ. Տ. Գարեգին Յովսէփեանը, պատարագում էր Մելիք Թանգեան Սրբազանը, որն օրուայ առթիւ մի պատշաճ քարոզ խօսեց: Ս. Պատարագին ներկայ էին Դամասկոսի Թեմի առաջնորդ Տ. Եփրեմ Եպս. Տոհմունին, Տ. Դերենիկ Վրդ. Փոլադեանը, որն Վեհափառի քարտուղարն էր: Նորակերտ եկեղեցու օծումը կատարեց Երուսաղէմի պատրիարք Տ. Կիւրեղ Արք. Իսրայէլեանը: Բազմահազար ժողովուրդ ներկայ էր եկեղեցական հոգեպարար արարողութեան: Եկեղեցական արարողութիւնից յետոյ Հայոց Ակումբում ճաշկերոյթ տրուեց ի պատիւ հիւրերին:

«ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԵՐ»

Ղազուինի գաւառապետը պաշտօնական մի նամակով ինձ հրաւիրել էր իր մօտ: 1955 թ. Յուլիս 31-ին, դեղագործ Մարգար Յակոբեանի ընկերակցութեամբ գնացինք գաւառապետի մօտ: Նա նախ հետաքրքրուեց ազգային մարմինների ընտրութեան մասին, զարմանք պատճառելով ինձ, ապա ազդարարեց, որ իր նշանակած մարդիկ պիտի ընտրուեն որպէս Գործ Խորհրդի անդամ: Բացատրեցի իրեն, որ մենք որպէս ճանաչուած եւ օրինական փոքրամասնութիւն, ունենք մեր ներքին կանոնագրութիւնը: Իրանի Խորհրդարանում ունենք մեր պատգամաւորները եւ մեր ընտրութիւնները կատարւում են դեմոկրատիկ պայմաններում եւ անընդունելի են գաւառապետի առաջարկները: Գաւառապետը կրկնեց իր խօսքերը եւ սպառնաց լուծարքի ենթարկել որեւէ մարմին, եթէ չի կազմուած իր որոշած մարդկանցից: Ամէն ինչ պարզ էր ինձ համար: Վշտացած դուրս եկայ գաւառապետի մօտից: Օգոստոս 18ին, ազգային սրահում կայացաւ հասարակական ժողով, որտեղ կատարուեց «ընտրութիւն»: Գործ. Խորհրդի կազմի մէջ անցան գաւառապետի նշանակած մարդիկ, խորը դժգոհանք առաջացնելով հասարակութեան մէջ: Նշանակուած այդ մարմինը ունեցաւ ոչ փայլուն գործունէութիւն եւ հազիւ 2 տարուայ կեանք, որից յետոյ ժողովուրդը ազատուեց դրանցից ու կատարեց իրական եւ ազատ ընտրութիւն:

Համնելով այս աշխատութեան աւարտին, կ՛ուզէի սիրելի ընթերցողի ուշադրութեան յանձնել, որ Յուշերիս ընտրութեան եւ նկարագրութեան մէջ, նկատի եմ առել նաեւ նրանց ուսուցանելի լինելու հանգամանքը:

Արդարեւ, կեանքի այն յուշերն են յիշելի եւ արժանի յիշատակութեան, որ որեւէ բան են սովորեցնում (թէկուզ շատ համեստ սահմաններում) ընթերցողին, կամ որեւէ ձեւով հարստացնում են նրան եւ մասնաւորապէս պատանի եւ երիտասարդ ընթերցողի փորձառութիւնը:

Առանց սոյն սկզբունքը նկատի առնելու, այս հրատարակութիւնը շատ աւելի ընդարձակ եւ ծաւալուն կը լինէր:

Ցամենայն դէպս, տար Աստուած, որ այս աշխատութիւնը ծառայած լինի իր նպատակին:

ԱՐՁԱԳԱՆԳ՝ ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՈԲ ԵԿԵՂԵՑԻԷՆ

- Սուրբ Յակոբ Մծբնայ հայարպետն իր տօնը

Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցին հարուստ եղած է ոչ միայն իր շարականներով եւ դէպի Արարիչին ուղղուած աղօթքներով, այլ նաեւ նոյն այդ շարականներն ու աղօթքները յօրինող վանականներով, հոգեւորականներով, որոնց այս մեծ գործին առ ի երախտագիտութիւն, մեր ժողովուրդը զանոնք սուրբերու դասին շարած է, իր դարաւոր պատմութեան ընթացքին:

Անկախ այս բոլորէն, քրիստոնեայ այլ եկեղեցիներու նման, հայ ժողովուրդը իր հաւատքէն մեկնած եւ անոր հանդէպ ունեցած եւ որդեգրած սէրէն եւ յարգանքէն, իր հոգեկան տունն ալ հարստացուցած է բազմազան սուրբերով եւ որոնց համար ուխտի օր նշանակած է: Օրինակները բազմազան են:

Ահաայդ սուրբերէն մէկն է Յակոբ Մծբնայ Հայրապետը, որուն անուան տօնախմբութիւնը այս տարի կը զուգադիպի Դեկտեմբերի 14-ին:

Արդ, Սուրբ Յակոբ Մծբնայ Հայրեպետի անուան տօնին եւ Լոս Անճելըսի Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ անուանակոչման եւ հիմնադրութեան 67րդ տարեդարձին առթիւ նոյն այս եկեղեցւոյ մէջ՝ 4950 W. Slauson Ave. Los Angeles, CA 90056, Շաբաթ, 13 Դեկտեմբեր, 23008-ին տեղի պիտի ունենայ նախատօնակ՝ երեկոյեան ժամը 7ին:

Ապա յաջորդ օրը, Կիրակի, 14 Դեկտեմբեր, 2008-ին, Եպիսկոպոսական հանդիսաւոր Ս. Պատարագ որուն աւարտին տեղի պիտի ունենայ հոգեհանգստեան յատուկ պաշտօն, եկեղեցւոյս բարերար հին ու նոր ննջեցեալներուն հոգիներուն համար:

Նոյն օրը պիտի պատարագէ եւ յաւուր պատշաճի պիտի քարոզէ Գերշ. Տէր Յովնան Արք. Տէրտէրեան, առաջնորդ՝ Հայց. Առքլ. Եկեղեցւոյ Հիւսիսային Ամերիկայի Արեւմտեան Թեմի:

Այս առթիւ եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւն ու Ծխական խորհուրդը կը հրաւիրէ մեր գաղութի բարեպաշտ զաւակները ու յատկապէս բոլոր Յակոբ անուն կրողները, ներկայ գտնուելու եւ մասնակցելու Ս. եւ Անմահ Պատարագին եւ լսելու առաջնորդ սրբազան հօր պատգամը:

- Կիրակի, 14 Դեկտեմբերին, յաւարտ Սուրբ եւ Անմահ Պատարագին, եկեղեցւոյ մէջ տեղի պիտի ունենայ աւանդութիւն դարձած Santa Barbara Choiral & Orcestra Socieety- կատարողութեամբ՝ Handel's Messiah երգչախմբային ծրագիրը, ղեկավարութեամբ խմբավար Joanne Gonjian- Wasserman-, որուն գ ընդմիջումներով պիտի ըթերցէ The Christmas Story According to St.Luke-ի բաժինը՝ Գալիֆորնիոյ նախկին նահանգապետ Ճորճ Տէօքմէճեան:

Աւարտին՝ տեղի պիտի ունենայ հիւրասիրութիւն եկեղեցւոյ «Կոկեան» սրահին մէջ:

- Կիրակի, 21 Դեկտեմբեր, 2008-ի յաւարտ Սուրբ Պատարագի տեղի պիտի ունենայ եկեղեցւոյս 67-րդ տարեդարձին նուրիուած աւանդական ճաշկերոյթը, «Կոկեան» սրահին մէջ, մշակութային ճոխ յայտագրով:

Ձեռնարկին, առ ի գնահատանք եւ երախտագիտութիւն Արեւմտեան Թեմի Առաջնորդարանի ,Hye Sprit Award- ով պիտի պարգեւատրուին եկեղեցւոյս ժրաջան անդամուհիներէն տիկիններ Հելէն Գասպարեան եւ Վիքի Գալայճեան:

Սիրով կր հրաւիրուին մեր բարեպաշտ ժողովուրդը:

Հոգեւոր Հովիւ
եւ Ծխական Խորհուրդ

ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ
Palm Springs

PALM SPRINGS ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԳՆԱՑՈՂ
ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐԻ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Փալմ Սփրինգս գեղատեսիլ եւ կից լեռնային շրջանին, վարձու է տրւում լրիւ կահաւորուած մէկ ննջարան, մեծ նստասենեակ, խոհանոց՝ բոլոր յարմարութիւններով, մինչեւ 5-6 հոգի գիշերելու տարողութեամբ Condo: Ունի մեծ լողաւազան, ջաքուզի, թենիսի խաղադաշտ, կանաչազարդ փիքնիքի տարածք, իր յատուկ կրակարաններով եւ 24-ժամեայ ապահովութեան սիստեմ:

Մանրամասների համար հեռաձ.
(818) 246-0125

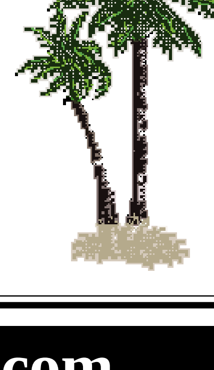

Վարձման գներն են՝

Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի՝	$ 400
Long Weekend-ների համար՝	$ 500
Մէկ շաբաթուայ համար՝	$ 675
Մէկ ամսուայ համար՝	$ 1450

ՅՈՒՇԵՐ

ԴՐՈՒԱԳՆԵՐ ՍՈՒԷՏԻՈՅ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵՆԷՆ

ՊՕՂՈՍ ԼԱԳԻՍԵԱՆ
(Շարունակուածնախորդ թիւէն)

Յեղափոխականների մի քանի տարիների կազմակերպչական գործողութիւնների շնորհիւ եւ Թուրքերի կողմից հայկական բնակավայրերի հետ բախումներից խուսափելու հետեւանքով, Մուսա Լեռը առանց արիւնայեղութեան կանգուն էր մնացել:

Այսուհանդերձ, յեղափոխականները դեռեւս չէին դադարեցրել դիմադրութիւնը եւ մի քանի հարիւր խիզախ ու յանդուգն երիտասարդների հետ ապաստանել էին Հաճի-Հապապլի գիւղում, ամրացրել բնական ամուր դիրքերում՝ պատրաստ դիմակայելու թշնամու յարձակման սպառնալիքները:

Անգլիական ու ֆրանսական մարտանաւեր էին պարեկութեան յայտնուել Մուսա Լերան ծովափը ու առանց խարիսխ նետելու հանդարտ նաւարկել ետ ու առաջ: Գիշերները, նաւերի լուսարձակները սպիտակ ցոլքերով լերան լանջերին լոյս էին ցոլում, կարծես լուսնեակն էր իջել ցած՝ ապստամբների հոգիներին ազատութեան յոյսի լոյս շաղելու: Այո, ուժի սպառնագին ցուցադրութիւն էր Թուրքերի դէմ, արգիլելու Մուսա Լերան բնակիչների ապստամբական շարժումները արեամբ յեղելու: Օտարների միջամտութիւնը կանխելու նպատակով, Թուրքերը հրաժարուել էին յարձակում նախաձեռնելու: Երեւի եւրոպացիների այդ լռելեայն միջամտութիւնը ետ էր կասեցրել Թրքական զօրքի արշաւը դէպի Մուսա Լեռ:

Պաշարուել էր Հաճի-Հապապլին, Թուրք զօրաբանակը օղակել էր այն: Հնչակեանները, իրենց յարած երիտասարդների խմբով թէեւ պատնէշել էին գիւղի մուտքը, սակայն յետագայ մարտերի ընթացքի յաջողութեան հաւանականութիւնը յուսալի չէր, յաղթանակը անհնարին էր եւ այն կարող էր աղէտալի ելքով աւարտուել:

Հնչակեան Նահանգային ժողովը նիստ էր գումարել ու Պահլաւին լիազօրել ապստամբութեան ելքը վճռելու, ոչ թէ մահով ու ժողովուրդի աղէտով, այլ արժանապատիւ պայմաններով: Եզրակացրել էին անձնատուր լինելով ռեջ տալ ապստամբութեանը, պահանջելով եւրոպացիների միջամտութիւնը, ժողովուրդի կեանքի երաշխաւորութիւնը եւ իշխանութիւնների կողմից յեղափոխականների արժանավայել ընդունելիութիւնը:

Անտիոքի ֆրանսական հիւպատոսի միջնորդութեամբ, Թրքական հրամանատարութեան հետ բանակցութիւններ վարելու համար ներկայացուցիչ էին նշանակել: Զօրքի հրամանատարը խիստ անհանգստացած էր եղել Եւրոպական պետութիւնների մարտանաւերի իրենց ծովափին պարկումից: Բանակցութիւնները յաջող ելք էին ունեցել: Բանակի հրամանատարութեան երկու պատգամաւորներ Հաճի-Հապապլիի պաշտպանական պատնէշների առաջն էին ժամանել: Նահանգային վարչութիւնը նորից նիստ էր գումարել, որին ներկայացրել էին հրամանատարի նամակը, ուր շարադրուած էին եղել անձնատուութեան պայմանները, որոնց գլխաւոր կէտերն էին եղել յեղափոխականների անձերի ապահովութիւնը, կառավարութեան ծախսերով նրանց արտասահման մեկնումը, ժողովուրդի անձին ու ինչքին անձեռնմխելիութիւնը:

Զինուած յեղափոխականները պատնէշներին հսկող երիտասարդութեանն էին դիմել՝ բացատրելով այն վիճակը, ուր նրանք գտնւում էին, տեղեկացրել բանակցութիւնների պայմանները եւ նրանց յայտարարել, թէ Մուսա Լերան ժողովուրդի կենաց ու պատուի պահպանումը պահանջում էր իրենցից գերագոյն զոհողութիւն՝ զէնքը վայր դնել ու անձնատուր լինել իշխանութիւններին: Կռուի պատրաստ երիտասարդութիւնը յեղափոխականներին շրջապատած գիւղ էին առաջնորդել: Ժողովուրդը յուզումով էր դիմաւորել նրանց:

Յեղափոխականները Թուրք պատգամաւորների առաջնորդութեամբ դէպի բանակատեղի էին ուղեւորուել: Ժողովուրդի երկսեռ ու ամէն հասակի հազար հինգ հարիւր հոգիանոց բազմութիւնը հետեւել էր նրանց: Հակառակ յեղափոխականների խնդրանքներին, ժողովուրդը նրանց ուղեկցել էր նոյնիսկ մինչեւ զինուորական առաջին պահակախմբերը եւ մեծ անձկութեամբ բաժանուել:

Յեղափոխականների տասնըչորս հոգիանոց խումբը, իրենց առաջնորդներուն հետ ուղեւորուել էր դէպի Եօղունօլուգ գիւղ, ուր շրջակայ գիւղերի իսլամ թէ քրիստոնեայ հազարաւոր մարդիկ եկել էին դիտելու նրանց երթը: Գիւղի մուտքին, զինուորական պատիւներով, նրանց ընդունել է հրամանատարը, ուր նրանց ձեռքով բարեւելու ժամանակ զինուորները նաեւ բարեւի պատուի էին կանգնել: Յեղափոխականները ցանկացել էին զէնքերը յանձնել, սակայն հրամանատարը մերժել էր այդ արարողութիւնը կատարել ժողովուրդի առաջ: Կարգադրել էր զէնքերը յանձնել իր բնակարանի կողքի սենեակում:

Հրամատարը թոյլատրել էր յեղափոխականներին տեսակցելու հայերի ներկայացուցիչների հետ: Նրանք երկու հարիւր զինուորների ուղեկցութեամբ գնացել էին Անտիոք: Նրաց զինուորական պատիւներով առաջնորդել էին պալատի կառավարչատուն եւ յատուկ ընդունելութեան արժանացրել: Տասնըեօթ օր այնտեղ մնալուց յետոյ, նրանց Հալէպ էին փոխադրել: Թուրքերի նենգ սովորութեան համաձայն, իշխանութիւնները իրենց ստանձնած պարտաւորութիւնները չեղեալ էին համարել եւ յեղափոխականները նկատուել էին որպէս բանտարկեալներ ու դատաստանի յանձնուել:

Թրքական հրամանտարութեան հետ կնքուած համաձայնագիրը ֆրանսական հիւպատոսի կողմից ուղարկուել էր Պոլսոյ ֆրանսական դեսպանատուն, որի միջնորդութեամբ յեղափոխականները ազատ էին արձակուել եւ հեռացել երկրից:

Հնչակեանների, 1890-ական թուականների Մուսա Լերան գործունէութեան պատմութիւնը երեւի չատ սակաւ է ուսումնասիրուել: Հնչակեան շրջանային վարչութեան եւ նրան գլխաւորած գործիչների կազմակերպչական աշխատանքների շնորհիւ, Մուսա Լերում կանխուել էր Թրքական զօրքերի ներխուժումը եւ հնարաւոր արիւնայեղութիւնը: Իշխանութիւնների դէմ ընդվզման շարժումը եւ նրա յաջող ընթացքը ազատութեան լոյսի ջահեր էին վառել լեռնականների սրտերում: Մէկ տասնամեակ յետոյ, այդ ջահերի բոցերը ազատութեան նոր մարտեր էին բոցավառելու իրենց լեռների բարձունքներին, թշնամին գալու էր հազատ, հազար զօրքով, թնդանօթներով... եւ հինգ ճակատամարտերում պարտուել էր թշնամին, յաղթել էր հողի պաշտամունքի ու ազատութեան հայու ոգին:

****

Օգտագործուած գրականութիւն:

«Դրուագներ Սուէտիոյ Յեղափոխութեան Պատմութենէն»: Մուսա Լերան Քէպուսիէ գիւղից Հնչակեան ականաւոր գործիչ՝ դէպքերի կազմակերպիչ-ղեկավար Ե. Կարիկեանի 1921 թ. Փարիզ հրատարակուած աշխատութիւնը, որտեղ պատմաբանի անաչառութեամբ շարադրուած է Մուսա Լերան (Սուէտիայի) առաջին ապստամբութեան պատմութիւնը:

ԶՈՒԻՑԵՐԻՈՅ ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԸ

Շարունակուած էջ 13-էն

թիւնները քրիստոնեայ հայ ժողովուրդին դէմ կատարուած սոսկալի վայրագութիւններուն առնչութեամբ խորունկ ցաւի եւ բողոքի զօրեղ արտայայտութիւն են: Մենք ազգային ատելութիւն եւ ազգային թշնամիներ չենք ճանչնար, ուստի լիայոյս ենք, որ երբ մեր ժողովուրդին խիղճը կ'արտայայտուի հարիւր հազարաւոր ձայներու միջոցով, ոչ ոք կրնայ մեզի շահադիտական նպատակներ վերագրել: Մեր ժողովուրդը կ'առաջնորդուի դէպի այս մեծ հանրաքուէն սրբազան բարկութեամբ եւ ողորմածութեան զգացումներով: Սոյնը պէտք է ազդեցութիւն ունենայ նաեւ Եւրոպայի այլ ժողովուրդներու վրայ»:

Այսպէս, սոյն ստորագրահաւաքները հիմնականօրէն Լօզանի, նաեւ Զուիցերիոյ այլ քաղաքներուն մէջ գերազանցապէս կը հետապնդէին հետեւեալ նպատակը. շեշտել ժողովուրդի կամքի արտայայտութիւնը կառավարութեան հանդէպ, որպէսզի վերջինս կարելիութիւնը ունենայ համապատասխան խնդրանքով մը հանդէս գալ Եւրոպական մեծ տէրութիւններուն մօտ՝ զօրավիգ կանգնելու համար քրիստոնեայ հայ ժողովուրդին:

Սա աննախադէպ երեւոյթ էր: Շուրջ կէս միլիոն ստորագրութիւն հաւաքուած է զօրակցելու համար Սուլթանի ճիրաններուն մէջ արիւնաքամ դարձող հայ ժողովուրդի զաւակներուն: Զուիցերիացի բիւրաւոր քաղաքացիներ՝ Ժընեւ, Լօզան, Նոշաթել, Ցիւրիխ եւ այլ քաղաքներու մէջ, բողոքի ցոյցերով եւ ստորագրահաւաքներով հանդէս եկած են արտայայտելու համար զուիցերիացի բարեսէր եւ բարեգործ ժողովուրդին հաւաքական կամըքը:

Սակայն այլ բան է սրտի ցանկութիւնն ու ապրումը, դժբախտաբար այլ դիւանագիտութիւնը. Զուիցերիոյ չէզոքութիւնը չխախտելու մտավախութեամբ, կառավարութիւնը կը խուսափի գործնական ընթացք տալու այս ստորագրահաւաքներուն, եւ ընհակառակը՝ ան չի զլանար 31 Օգոստոս 1900-ին շնորհաւորական հեռագիր ուղարկելու սուլթան Ապտիւլ Համիտ Բ.ին գահակալութեան 25-ամեակին առթիւ:

Բայց վերոյիշեալ ստորագրահաւաքներն ու հանրաքուէները ապարդիւն չեն մնար, այլ ուղղակի կը սատարեն արթնցնելու համար զուիցերիացի ժողովուրդի մասնաւոր ուշադրութիւնը հայ ժողովուրդի դառն ճակատագրի նկատմամբ, որ իր զօրեղ արտայայտութիւնը կը գտնէ մարդասիրական օգնութիւններու իրագործումով: Հաւաքուած հսկայական նուիրատուութիւնները զուիցերիացի հայասէրներուն հնարաւորութիւն կու տան Արեւմտեան Հայաստանի տարբեր շրջաններուն մէջ հիմնելու օգնութեան կեդրոններ՝ Սվազի, Պարտիզակի, Ուրֆայի մէջ եւ այլուր կազմակերպելով որբանոցներ, հիւանդանոցներ, խնամատարութեան կայաններ:

Աւելորդ պիտի չըլլար զուիցերիացի մեծ հայասէրներու շարքին այստեղ յիշատակել հետեւեալ երախտաւորներու անունները. Լէոփոլտ Ֆաւր, Քառլ Շէնքլ, Ժորժ Կոտէ, Վիլհելմ Վիշեր-Իզելին, Եագոբ Քինցլէր, Էլիզապէթ Քինցլէր, Քառլ Մեյէր, Մաքս Միւլլէր, Աննա Շուայցէր, Եոհաննէս Շփէօռի, Քաթարինա Շդուքի, Էրի Վիշեր, Գերթուտ Վիշեր, Թէոտոր Վիզէր եւ յատկապէս մեծանուն փասթէօր, Պենեանի եւ Ժընեւի հայ որբանոցներուն վաստակաշատ տնօրէն՝ Անթոնի Քրաֆթ-Պոննար(1):

(Շարունակելի 1)

****

1 Զուիցերիացի փասթէօր Անթոնի Քրաֆտ Պոննարը (1869-1945) եղած է Ժնեւանի եւ Ժընեւի հայ որբանոցներու նուիրեալ եւ անձնազոհ տնօրէնը: Հայաստանին եւ հայ ժողովուրդին նուիրուած բազմաթիւ յօդուածներէ բացի ան հեղինակ է նաեւ հետեւեալ մենագրութիւններուն. Antony KRAFFT-BONNARD, Sans foyers. Le cri de detresse de l'Armenie5 Geneve, 1921, Pour le droit de l'Armenie5 Alencon5 1922, L'Heure de l'Armenie, Geneve, 1922, L'Armenie a la conference de Lausanne5 , Alencon, 1923, L'Exil armenien, Geneve,5 19265 Armenie, justice et reperation, Geneve, 1930.

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Հիպնոսաբուժութեան կեդրոն ղեկավարութեամբ՝
Փորձառու բժիշկ Արթին Սաղրեանի
Փասատինայի մէջ
Ամէն օր՝
առաւօտեան ժամը 10:00էն մինչեւ կ.ե. ժամը 3:00
Հասցէ՝ 1060 N. Allen Ave. 2nd floor Unit E
Pasadena CA 91104
Հեռախօս (818) 434-8118 միայն ժամադրութեամբ

ՎԱՀԱՆ ՇԻՐԽԱՆԵԱՆԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ԼՈՍԱՆՃԵԼԸՍԱՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՀԵՏ

Շարունակուած էջ 1-էն

փոխ-վարչապետ Վահան Շիրխանեանը: Արդարեւ, հայրենի ականաւոր անձնաւորութիւնը տասնօրեայ այցելութեամբ քաղաքս կը գտնուէր որպէս գլխաւոր բանախօս Ս.Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան հիմնադրութեան 121րդ տարեդարձի հանդիսութեանց:

Վահան Շիրխանեան նախ շնորհակալութիւն յայտնեց լոսանճելոսահայ մամուլի եւ հայկական հեռուստաժամերու ներկայացուցիչներուն ու ապա համառօտ ակնարկ մը նետեց Հայաստանի այժմու քաղաքական հորիզոնին: Ան ըսաւ թէ առաջին խնդիրն է վերականգնել Հայաստանի սահմանադրական կարգ, զայն դարձնել օրէնքի երկիր, ժողովրդավարական եւ մարդու իրաւունքներու պաշտպանութեան երկիր: Յաջորդը արցախեան խնդիրն է: Մենք բոլորս ունինք միասնական առաջադրանք մը՝ ապահովել արցախեան խնդրի հայանպաստ լուծումը: Այս խնդիրներու շուրջ՝ ունինք ձեզի հետ շատ ընելիքներ:

Այնուհետեւ տեղի ունեցան բազմաթիւ հարցադրումներ: Ստորեւ կու տանք Վ. Շիրխանեանի տուած պատասխաններուն համառօտագրութիւնը:

. Հայաստանն ու Արցախը ներկայիս կը դիմագրաւեն բազմաթիւ մարտահրաւէրներ, բոլորն ալ վտանգաւոր են:

. Քոչարեանական 10 տարիները ընդհանրապէս ես անուանել եմ հայասպանութեան 10 տարիներ:

. Դիւանագիտութիւնը չէր կարող աշխատիլ այնպէս ինչպէս կը պահանջէին Արցախի շահերը: Այդ դիւանագիտութիւնը կ'աշխատէր այնպէս ինչպէս պէտք էր Քոչարեանին...: Ան Ղարաբաղը դուրս բերաւ բանակցային գործընթացէն: Բան մը որ Լեւոն Տէր Պետրոսեանի ժամանակ կը պահպանուէր:

. Հայաստանի հասարակութիւնը պէտք է Սերժ Սարգսեանէն պահանջէ հրաժարիլ բանակցային գործընթացէն:

. Թուրքիոյ եւ Ատրպէյճանի համար մեծագոյն պարգեւն էր որ Ղարաբաղը հանել բանակցային գործընթացէն:

. Մենք պէտք է այստեղ թէ՛ ամերիկեան գոնկրէսի եւ թէ՛ պետդեբարթմենթի առջեւ ցոյցեր ընենք, նմանապէս Մոսկուայի եւ Փարիզի մէջ ներկայացնենք պահանջներ: Այս մէկը չընելը անթոյլատրելի է:

. Հայաստանէն արտագաղթած է 800,000 մարդ, որոնք աշխատունակ են: Հայաստանի մէջ ստեղծուած է «տէֆորմացուած» (ձեւազեղծուած) հասարակութիւն:

. Բացականերուն տեղը կը քուէարկէ իշխանութիւնը: Իսկ քուէարկող ակտիւ զանգուածը՝ բացակայ է...:

. Երիտասարդ ուսանողները դուրս կու գան արտասահման: Եթէ տարիներ չարունակ չունենաս բնական աճ կը վերածուիս մահացող ազգի:

Տեսարան մը մամլոյ ասուլիսէն

. Քոչարեանը այնպիսի վնասներ հասցուցած է, որոնց բուժումը տարիներու կը կարօտի: Ոմանք անբուժելի են...:

. Երիտասարդ գիտնականները տեղաւորուած են Եւրոպայի ու արտասահմանի մէջ եւ կը գնահատուին:

. Ատրպէյճանի մէջ բնակչութեան տարեկան աճը 8.1 տոկոս է իսկ Հայաստանը՝ 0:

. Հայաստանի բանակն ունի 24,000 զինուոր իսկ Ատրպէյճանը՝ 90,000:

. Հանրահաւաքներու կասեցումը նպաստակադրեց հնարաւորութիւն տալ արցախեան հարցի բարւօք լուծման: Սերժ Սարգսեան շարունակեց Քոչարեանի ուղին:

. Թուրքիոյ սահմանը պէտք է փակ մնայ, սահմանը բանալ կը նշանակէ մենք Հայաստանը կը յանձնենք Թուրքիոյ: Այս վերջինի շահը ոչ թէ տնտեսական է, այլ քաղաքական-ազգային է:

. Ցեղասպանութեան խնդիրը կը ճնշէ Թուրքիոյ վրայ յատկապէս Եւրոմիութենէն ներս:

. Մենք ժամանակին ընտրած ենք Ռուսաստանը որպէս բարեկամ երկիր: Բայց Քոչարեանի սխալն այն էր որ այլ տեղեր աչք կը նետէր...: Ներկայիս Հայաստան դաշինք ունի Ռուսաստանի հետ եւ բազմաթիւ այլ պայմանագրեր: Եթէ մենք միասնական չենք՝ չենք կրնար ոչ մէկ յոյս կապել այլ երկիրներու վրայ:

. Հեռանկար կայ բանակը, ոստիկանութիւնն ու ժողովուրդը ըլլայ միասնական: Այս բոլորը կապուած է իշխանափոխութեան հետ:

. Պէտք է ըլլար Հայաստան-Սփիւռք Խորհուրդ (փոխան սփիւռքի նախարարութեան, Գ.Մ.), որուն մէջ պէտք էր ըլլային թէ Հայաստանի նախագահը, թէ վարչապետը եւ թէ սփիւռքի ականաւոր գործիչները: Ըլլալու էին նաեւ գործադիր մարմին մը եւ այդ խորհուրդի որոշումներն ըլլային բոլոր նախարարութիւններուն համար: Այս պարագային կը կարծեմ որ սփիւռքի համախմբումը, ակտիւացումը եւ մասնակցութիւնը Հայաստանի խնդիրներու իրականացման մարզին մէջ կ'ըլլար շատ աւելի գործնական:

. Թէ Քոչարեանը եւ թէ Սերժ Սարգսեանը Ջաւախքի հարցին անդրադառնալով ըսած են՝ «Մենք Ջաւախքի խնդիր չունենք»...:

. Հայաստանը իր ներկայ ճգնաժամէն դուրս գալու համար լաւագոյն ձեւը քաղաքական պայքարն է: Համընդհանուր միասնութեան շնորհիւ է որ կարելի կը դառնայ իշխանափոխութիւնը:

Մամլոյ ասուլիսը եզրափակելով Յ. Տէր Դաւիթեան յարեց «Պէտք է ացնինք լոզունգային հայրենասիրութենէն դէպի գործնական հայրենասիրութեան աշխատանքին»:

Գ. Մ.

ՅԱՒԵՐԺԱՑՄԱՆ ԱՂԷՏԻ ԲԱՑԹՈՂՈՒՄՆԵՐ

Շարունակուած էջ 1-էն

թեամբ երկրակործան երկրաշարժի թիրախ դարձան:

Հայրենիքը պատուհասող այս տարբերքը, ակնթարթի մը մէջ աղէտի գօտիի վերածեց Հայաստան աշխարհի տարածութեան քառասուն առ հարիւրը: Մեծապէս վնասուեցան քանըմէկ մեծ ու փոքր քաղաքներ: Նոյն ճակատագրին ենթակայ դարձան աւելի քան երեք հարիւր քառասուն գիւղեր: Տնազուրկ, անօթեւան, անպատսպար, փողոցները ինկան հինգ հարիւր տասնըչորս հազար քաղաքացիներ:

Զոհ գացին շուրջ քսանըհինգ հազար հայորդիներ...

Այս աղէտէն անմասն չի մնացին մեր մշակութային կոթողները:

Խորտակուեցան հարիւր յիսուն հինգ յուշարձաններ եւ հինգ եկեղեցիներ: Մեծ վնասներու ենթարկուեցան մեր ճարտարապետական կոթողները:

Ի տես այս կործանարար երկրաշարժին պատճառած ողբերգական այլ ցնցիչ իրողութեան, մարդասիրական օգնութեան ձեռքեր չուշացան երկարելու՝ աղէտահար Հայաստանին՝ օգնելու համար աղէտեալներուն: Բազմաթիւ երկիրներ, հանգանակային, ազատարարական, պատսպարական, բժշկական, շինարարական ու նիւթական հսկայական օժանդակութիւններ մատուցին աղէտի գօտիներուն: Նաեւ ներշնչեցին վստահութիւն, այն առումով, թէ շուտով աղէտի գօտիներու վերականգնումը իր աւարտին կը հասնի:

Հակառակ կատարուած հսկայական ներդրումներուն, ձեռնարկուած շինարարական աշխատանքներուն եւ տրուած հաւաստիքներուն՝ ձեռք ձգուած արդիւնքները ապահովութիւն չէին ներշնչեր այցելուներուն:

Այսպէս, երկրաշարժէն դեռեւս տասնըվեց տարիներ ետք, Հայաստանի հանրապետութեան քաղաքական գործիչներէն ընդդիմադիր պարագլուխներէն Ստեփան Տէմիրճեան, երկրաշարժի աղէտի քաղաքներէն Սպիտակ, Վանաձոր եւ Գիւմրի՝ իրեն աւանդութիւն դարձուցած տարեկան այցելութիւնէ վերադարձին, այսպէս պիտի գնահատէր այդ գօտիներէն ներս ցարդ կատարուած աշխատանքը- «Ուղղակի անյարմար է, բոլոր ծրագրերը ձախողուել են աղէտի գօտու վերականգնման: Եւ շինարարական աշխատանքներն էլ շատ դէպքերում, դա էլ ենք տեսնում, շահարկում են, օգտագործում են քաղաքական նպատակների համար: Պարզապէս ամօթ է երբ խօսում ենք ցինիկաբար, զարգացման գօտու մասին: Զարգացման նշոյլ անգամ չկայ:

Այսօր, երբ երկրաշարժէն քսան տարիներ ետք, տակաւին կը խօսինք աղէտի գօտիներու մասին, թէ անոնք տակաւին գտած չեն իրենց կեանքի բնական ճանապարհը,

Ցաւով կը նշենք, թէ բազմահազար մարդ կը մնան տնազուրկ Սպիտակի մէջ,

Կան տակաւին վերապրողներու կոտտացող վէրքեր:

Չկայ արդիւնաբերական նախաձեռնութեան ոչ մէկ նշոյլ:

Չկայ ոչ մէկ դրական գործընթաց: Կը շեշտուի միայն քաղաքի վերականգնումին սատար հանդիսանալու կոչուած, նիւթական օժանդակութեան հրամայականը...

Թէ՝ յուսահատութիւնը ընդհանրական երեւոյթ է աղէտեալ գօտիներէ ներս.

Այս կը նշանակէ, թէ իշխանութիւնները գիտակցաբար անտեսած են եւ տակաւին կ'անտեսեն աղէտի գօտիներու քանամեայ ողբերքութիւնը:

Այս կը նշանակէ, թէ աղէտի գօտիներու յատկացուած գումարները ծառայած են ներքաղաքական նպատակներու:

Ծառայած են հատուածական շիլ շողայլանքներու:

Այս կը նշանակէ, թէ մեր աղէտի գօտիները պիտի մնան աղէտեալ գօտիներ, այնքան ժամանակ, որ մեր երկրէն ներս անգոյ է հաշուետու իշխանութիւն եւ հաշուեառ ժողովրդավարութիւն: Այս արդէն ուրիշ պատմութիւն է:

Աղետահար Սպիտակի, Վանաձորի, Շիրակի, Դիլիջանի եւ Գիւմրի եւ այլ քաղաքներու աւերակման քսաներորդ տարելիցի տխուր առիթով, կը խոնարհինք մեր բազմահազար զոհերու անթառամ յիշատակին առջեւ, այն անխառն ակնկալութեամբ, որ աղէտի գօտիներու ամէն հետք կ'անհետանայ եւ նոր ու լուսաշող առաւօտ մը կը բացուի մեր զալիք նոր սերունդներու առջեւ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Եթէ ձեր տրամադրութեան տակ ունիք հայերէն գիրքեր,
եւ կը ցանկանաք զանոնք նուիրել
Կայծ Երիտասարդական Միութեան գրադարանին՝
հաճեցէք կապ պահել մեզի հետ:
G.Y.O. 1060 N. ALLEN AVE. PASADENA, CA 91104
Norserount@sbcglobal.net

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

«ՄԵՐ ՇԱԽՄԱՏԻՍՏՆԵՐԸ ՑԱՒՈՒՄ ԷԻՆ ՄԻՄԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ»

«Երբ տղաներից որեւէ մէկը աւարտում էր իր պարտիան, ապա չէր հեռանում, մնում, սպասում էր, ցաւում էր իր միւս խաղընկերոջ համար: Մի շարք այլ հաւաքականներում նման բան չկար: Ով աւարտում էր պարտիան, հեռանում էր: Թիմային ոգին մեր հաւաքա-կանում շատ բարձր էր», - այսօր «Տեսակէտ» ակումբում կայացած մամուլի ասուլիսում ասաց շախմատի Հայաստանի հաւաքականի գլխաւոր մարզիչ Արշակ Պետրոսեանը:

Նա ընդգծեց, որ Հայաստանը օլիմպիադայում ընդամէնը 9-րդն էր իր վարկանիշով, սակայն զարմացրեց շատերին՝ դառնալով ախոյեան. «Մեզանից բարձր վարկանիշ ունէին մի շարք հաւաքականներ: Ռուսաստանը միանգամից 100 վարկանիշային միաւորով առաջ էր մեզանից: Սա հսկայական տարբերութիւն է: Բարձր վարկանիշ ունէին նաեւ Ուկրանիան, Չինաստանը, Ատրպէյճանը, Ֆրանսան, Պուլկարիան, Հնդկաստանը: Շատ մեծ յաջողութիւն է 2 անգամ օլիմպիադայում յաղթելը: Նման բան յաջողուել է միայն Ռուսաստանի եւ ԽՍՀՄ հաւաքականներին»:

Ասուլիսին ներկայ էին նաեւ միւս գրոսմայստերները: Լեւոն Արոնեանը մասնաւորապէս նշեց, որ յաղթանակում մեծ լումա ունի թիմի գլխաւոր մարզիչը՝ Արշակ Պետրոսեանը.

«Նախկինում էլ մենք լաւ թիմ ունէինք, պայքարում էինք բարձր տեղերի համար, բայց ինչ-որ բան չէր հերիքում ախոյեանութեան համար: Երբ թիմ վերադարձաւ Արշակ Բագրատիչը (Պետրոսեանը-խմբ.) սկսեցինք աւելի վստահ, յաղթանակներ տօնել: Նա նոր լիցքը հաղորդեց հաւաքականին»:

Հայաստանի հաւաքականի կազմում ամենաարդիւնաւէտ խաղ ցուցադրած Գաբրիէլ Սարգսեանն էլ նշեց, հաւաքականի անդամները ոչ մի դէպքում չեն հեռանայ Հայաստանի հաւաքականից. «Դեռ աւելին, առաջիկայում արտասահմանում հանդէս եկող հայ տաղանդաւոր շախմատիստներն են գալու եւ հանդէս գալու Հայաստանի դրօշի ներքոյ»:

Օլիմպիադայում Հայաստանի կազմում միակ նորեկը Տիգրան Պետրոսեանն է, որը փոխարինել էր լուսահոգի Կարէն Ասրեանին: Պետրոսեանը ասաց, որ այս հանգամանքը պարտաւորեցնող էր. «Կրկնակի պատասխանատուութեամբ էի հանդէս գալիս: Տղաները արդէն օլիմպիադայում հանդէս գալու փորձ ունէին, սակայն ես առաջին անգամ էի մասնակցում: Նրանց եւ մարզչի աջակցութեամբ արագ մերուեցի: Մեկնարկային պարտիաները յաջող ստացուեցին եւ այդպէս շարունակուեց: Պարտաւորեցնում է նաեւ այն հանգամանքը, որ կրում եմ աշխարհի նախկին ախոյեան Տիգրան Պետրոսեանի անուն ազգանունը»:

Տղաների յաջող ելոյթները ստուերում են թողել Հայաստանի կանանց հաւաքականին, որ եւս յաջող հանդէս եկաւ օլիմպիադայում: Մեր շախմատիստուհիները գրաւեցին 6-րդ հորիզոնականը: Արշակ Պետրոսեանի կարծիքով սա շատ բարձր արդիւնք է. «Մեր աղջիկներից եւս գոհ եմ: Նրանք վերջին տարիներին շատ կայուն են հանդէս գալիս եւ այս անգամ էլ բաւական բարձր հորիզոնականում յայտնուեցին: 100-ից աւել մասնակիցների շարքում 6-րդ տեղը դա շատ լաւ արդիւնք է»:

ԼԵՒՈՆ ԱՐՈՆԵԱՆԸ ՄԱՍՆԱԿՑԵԼՈՒ Է ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՍՈՒՊԵՐՄՐՑԱՇԱՐԻՆ

Դրեզդենում աւարտուած օլիմպիադայից յետոյ գրոսմայստեր Լեւոն Արոնեանը այս օրերին փորձում է հանգստանալ: Ընդամէնը մէկ շաբաթ անց Լեւոնը մեկնելու է Չինաստան, որտեղ մասնակցելու է նոր սուպեր-մրցաշարի: Հայ շախմատիստը գտնում է, որ ներկայումս լաւ մարզավիճակում է:

«Դրեզդենի օլիմպիադայում աւելի լաւ հանդէս եկայ, քանի 2 տարի առաջ Թուրինում: Աւելի հաւաքուած եւ վստահ էի հանդէս գալիս: Ընդհանուր առմամբ բոլոր պարտիաներում էլ լաւ դիրքերում էի: Պարտուեցի միայն Գելֆանդին, սակայն այս պարտիայում եւս լաւ դիրքում է, պարզապէս յետագայում իրավիճակը խճճուեց»,-«Ա1+»-ի հետ զրոյցում ասաց Լեւոն Արոնեանը:

Պարտուելով այս պարտիայում՝ Լեւոնը ռիսկի է դիմել Սերբիայի հետ մրցավէճում, որտեղ նրա մրցակիցը Իվան Իվանիսեւիչն էր. «Քանի որ պարտուել էի Գելֆանդին ցանկանում էի անպայման յաղթել, մի փոքր գայրացած էի: Ընդհանրապէս շախմատում թիմային պայքարում հանդէս գալը աւելի բարդ է: Անհատականում աւելի հանգիստ ես հանդէս գալիս, իսկ թիմում արդէն պատասխանատուութիւնը աւելի է մեծանում, լարուածութիւն կայ»:

Առջեւում Չինաստանում կայանալիք մրցաշարն է, որը մեկնարկում է Դեկտեմբերի 10-ին: Արոնեանի մրցակիցները կը լինեն 5 յայտնի գրոսմայստերներ:

Իսկ Յունուարին հայ շախմատիստը հանդէս կը գայ Վէյկ ան Զեեւի աւանդական սուպերմրցաշարում:

ԵՐԿՈՒ ՄԵՏԱԼ ՏԱՐԲԵՐ ՀԱՒԱՔԱԿԱՆՆԵՐՈՒՄ

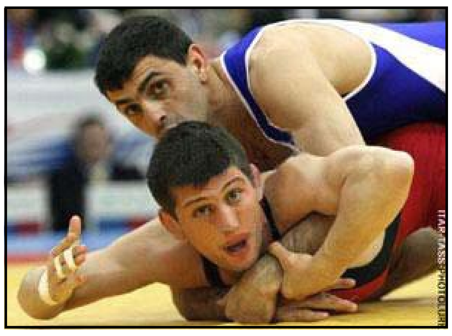

Հայաստանի ըմբշամարտի հաւաքականը ընդամէնը 1 պրոնզէ մետալ է նուաճել Ֆրանսական Նիցա քաղաքում կայացած միջազգային մրցաշարում: Անրի Դելանի աւանդական յուշամրցաշարում հանդէս են եկել առաջատար երկրների ներկայացուցիչները:

Հայաստանի ներկայացուցիչներից յաջողութեան է հասել միայն յունա-հռոմէական ոճի ըմբիշ Միհրան Յարութիւնեանը: Միհրանը 66 կգ քաշայինների պայքարում նուաճել է պրոնզէ մետալ: Այս քաշային կարգում յաղթող է դարձել Սեյրան Սիմոնեանը, որ սակայն հանդէս է գալիս Ռուսաստանի դրօշի ներքոյ: Եզրափակիչում Սեյրանը առաւելութեան է հասել Ղազախստանի ներկայացուցիչ Դարխան Բայխմեեւի նկատմամբ:

Թիմային հաշուարկում ամենայաջողը հանդէս են եկել ԱՄՆ-ի ներկայացուցիչները: Միացեալ Նահանգների հաւաքականին յաջորդել են Ֆրանսան եւ Ռուսաստանը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՈՒԺԵՂԱԳՈՅՆՆԵՐԻ ՄՐՑԱՇԱՐՈՒՄ

Ըմբշամարտի միջազգային ֆեդերացիան (ՖԻԼԱ) պաշտօնական հրաւէր է ուղարկել յունահռոմէական ըմբշամարտի աշխարհի 8 լաւագոյն թիմերին, որոնք 2009թ. տարուայ Փետրուարի 20-21-ին պէտք է վիճարկեն աշխարհի գաւաթը: Հրաւիրուածների թւում է նաեւ Հայաստանը, որ առաջին անգամ է նման իրաւունքի արժանանում: Մեր ընտրանու մրցակիցները լինելու են Ռուսաստանը, Ֆրանսան, Չինաստանը, Քուպան, Ղազախստանը, Հունգարիան եւ Ատրպէյճանը:

2008թ. ընթացքում Հայաստանի յունա-հռոմէական ոճի հաւաքականը 2 պրոնզէ մետալ է նուաճել օլիմպիական խաղերում, 1-ական ոսկէ եւ արծաթէ մետալներ Եվրոպայի առաջնութիւնում:

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Տէր եւ Տիկ. Վարդան եւ Վարդուհի Լեռանեաններ Նիւ Ճըրզիէն կը շնորհաւորեն Ս.Դ.Հ.Կ.ի 121 ամեակը ու կը մաղթեն նորանոր յաջողութիւններ ազգային ու հայրենասիրական աշխատանքներուն:

Այս առթիւ $200 կը նուիրեն «Մասիս»ին:

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴ

ՀԵՌՈՒՍՏԱՏԵՍԻԼԻ ՅԱՅՏԱԳԻՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑԸ

CHARTER CABLE 280-ՐԴ ԿԱՅԱՆ

(ԿԼԷՆՏԷՅԼ, ՊԸՐՊԷՆՔ, ԼԱ ՔՐԷՍԷՆԹԱ)

GLOABCAST SATELLITE

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄԸ 10:00-11:00

ՔԱՋ ՆԱԶԱՐ

ՈՒԴԻԴ ԵԹԵՐ ՇՕ

Ամէն Կիրակի երեկոյեան

ժամը 10:00-ից 12:30

Կլէնտէյլի 280-րդ կայանից

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ... ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ...

Մեծ ժողովրդականութիւն Վայելող Կլէնտէլի AMGA 280-րդ Ալիքը Այժմ Կը Սփռուի GlobeCast Արբանեակային Հեռատեսիլով Ամերիկայի, Գանատայի Եւ Մեքսիքոյի Ամբողջ Տարածքին

Դուք Կրնաք Դիտել

Հայաստանեան Լուրեր – Քաղաքական Վերլուծութիւններ

Երաժշտական Հաղորդումներ – Եւայլն

Մանրամասնութիւններու Համար

Հեռաձայնել 818.547.9696

ՄԱՀ ԱՐՄԷՆ ՏԱՏՈՒՐԻ

Սփիւռքահայ գրականութիւնը կորսնցուց տարեց սերունդի ներկայացուցիչներէն գրող Արմէն Տատուրը, որ իր մահկանացուն կնքեց Նոյեմբեր 29ին, Լոս Անճելըսի իր բնակարանին մէջ, յետ երկարատեւ եւ անողոք հիւանդութեան:

Արմէն Տատուր ծնած է 1920ին, Կիլիկիոյ Սելեւկիա քաղաքը: Այնուհետեւ Եգիպտոս փոխադրուելով հոն ստացած է իր բարձրագոյն ուսումը: Շատ կանուխ տարիքին սկսած է գրել եւ աշխատակցիլ հայ մամուլին:

Իր հրատարակած գործերէն են «Կը սիրեմ Աշխարհը», «Գեղջկական Պատկերներ», «Անկրկնելի Ապրումներ», «Համանուագ» (երկու հատոր) եւ այլ պատմուածքներ: Հանգուցեալը ներհուն աշխատակիցներէն էր «Մասիս»ի եւ տեղական հայ մամուլին:

Արմէն Տատուրի յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Երեքշաբթի Դեկտեմբերի 2ին, Վէն Նայսի Ս. Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ:

«Մասիս» շաբաթաթերթի գլխաւոր խմբագիր Տոքթ. Արշակ Գազանճեան իր դամբանականին մէջ վեր առաւ նորոգ հանգուցեալի արժանիքները թէ որպէս գեղարուեստական գրականութիւն մշակող անձ, թէ հրապարակագիր եւ թէ մեր ազգային աւանդութիւններուն կառչած իսկական հայ մտաւորական:

Խօսք առին նաեւ Աւետիք Գուլաք (Պոլսահայ Միութիւն), Աբօ Ճապարեան («Հայ Կեանք» շաբաթաթերթ) եւ ուրիշներ, որոնք բարձր գնահատեցին Արմէն Տատուրի գրական եւ մարդկային արժանիքները:

«Մասիս» խորապէս կը ցաւակցի իր ներհուն աշխատակիցին մահը եւ վշտակցութիւն կը յայտնէ հանգուցեալի զաւակներուն եւ բոլոր հարազատներուն:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ 20ՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Շարունակուած էջ 5-էն

կան փտածութիւնը, այսինքն անհրաժեշտ երկաթի, պեթոնի եւ այլ երկրաչափական հսկողութեան բացակայութեան, կառուցուած շէնքերը խաւաքարտէ թոյլ կառոյցներով փուլ եկան, եւ խլեցին այդքան շատ մարդկային զոհեր:

«ԱՂԷՏԻ ԳՕՏԻ» ՀԱՍԿԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Այս հասկացողութիւնը, դժբախտաբար, տակաւին կը մնայ ի զօրու ոչ միայն Դեկտեմբեր 7, 1988ի երկրաշարժին վերաբերեալ, այլ միւս երկուքին պարագային ալ հաւասարաբար: Թէ ցեղասպանութեան եւ թէ ղարաբաղեան հարցի շուրջ, հայ ժողովուրդը կը շարունակէ մնալ «աղետի գօտի» հասկացողութեան մէջ: Պիտի առարկուի թէ, նոյնինքն 20րդ դարու ընթացքին, արդեօ՞ք հայ ժողովուրդը չունեցաւ ինքնագովութեան կամ գոհունակութեան պահեր: Կասկած չունինք թէ ունեցաւ: Ցեղասպանութեան անմիջապէս յաջորդող շրջանին, Մայիս 28, 1918, հայ ժողովուրդը ունեցաւ իր անկախութեան կարճատեւ շրջանը, զոր տակաւին հպարտութեամբ կը նշենք, Ղարաբաղեան ազատագրական պայքարը, մեր ժողովուրդի հազարամեայ պատմութեան ընթացքին, յաջողած կրնանք նկատել, հակառակ այն իրողութեան որ ղարաբաղեան հարցը տակաւին չէ գտած իր վերջնական, քաղաքական լուծումը, եւ մանաւանդ այս օրերուն, նոյնիսկ վտանգ կը սպառնայ ձերքբերուած յաղթանակի:

Ի՞նչ կը վերաբերի երկրաշարժին, աղետէն տակաւին 20 տարիներ ետք, անոր թողած աւերը կը պահէ իր այժմէականութիւնը: Երկրի պատասխանատու իշխանութիւնները, թէ համայնավար կարգերու տակ, եւ թէ անկախութեան շրջանին, չկարողացան հայութեան գիտակցութենէն ջնջել «աղետի գօտի» հասկացողութիւնը: Երկրաշարժի անմիջական վաղորդայնին, այդ օրերու Խորհրդային կարգերու վարչապետ Նիքոլա Ռիժքովի նախաձեռնութեամբ, ինչպէս նաեւ աշխարհի շատ մը երկիրներու եւ հայ սփիւռքի օգնութեան միջոցաւ, կարելի նպաստը ընծայուեցաւ աղետեալներուն, կեանքեր փրկելու, բժշկական օգնութիւն հասցնելու, փլատակները մաքրելու, մէկ խօսքով մարդասիրական միջոցառումներու ձեռնարկելու: Ի հարկէ, նոյնինքն այս գործին մէջ, անպակաս մնացին անկանոնութեանց, անպարկեշտութեան, չարաշահութեան կարեւոր դէպքեր: Հարց է թէ մինչեւ այսօր, ինչո՞ւ պետութիւնը տակաւին ունի, իշխանութեանց խոստովանութեամբ իսկ, շուրջ 7000 ընտանիքներ, «տոմիք» կոչուած ապաստանարաններու մէջ, իսկ շինարարական, կառուցողական գործը կը յառաջդիմէ կրիայի քայլերով: Մեզի համար յստակ չէ տակաւին: Արդեօ՞ք վերանայուած են շինարարական, կառուցողական «նորմա»ները, զանոնք յարմարցնելով երկրաշարժային, ռիխթըրեան չափանիշերու: Օգտագործուած շինանիւթերը հսկողութեան կ'ենթարկուի՞ն պատկան իշխանութեանց կողմէ: Արդեօ՞ք անհրաժեշտ ծառայութիւնները, որոնք պակսեցան երկրաշարժի ժամանակ, ներկայիս տրամադրելի են, եթէ Աստուած մի արասցէ, ցնցում մը եւս պատահի: Տակաւին շատ մը հարցումներ կան որոնք պատասխաններ չունին, յատկապէս երկրի տիրող իշխանութեանց աղետի գօտիի վերաբերեալ կարգադրութեանց նկատմամբ: Ոչ միայն շինարարական, այլ արդիւնաբերական, գաղթականական, կրթական, առողջապահական հարցերը ինչպէ՞ս դասաւորուած են ներկայիս: Այս բոլորը կը մնան հարցական: Յատկապէս, գաղթականութեան պատճառաւ, Կիւմրիի բնակչութեան թիւի շուրջ տարակարծութիւններ կան որ հազիւ 40 հազար հայութիւն մնացած է այդ շէն եւ կենսուրախ քաղաքին մէջ: Տակաւին չենք խօսիր Սպիտակի, եւ այլ գիւղական շրջաններու մասին, ուր «կեանքի որակ» հասկացողութիւնն ալ «աղետի գօտի»ի կը նմանի:

20րդ տարեդարձի համազգային նշումներու ընթացքին ցաւի, դառնութեան եւ յուսախաբութեան զգացումներուն հետ, անհրաժեշտ է նաեւ, ընդհանուր կերպով, մտածել հայ ժողովուրդի մօտ քաղաքական իրապաշտութեան մը զարգացումին մասին, որուն լոյսին տակ, Հայաստան-Ղարաբաղ-հայ արտասահման մշակեն միասնական գործունէութեան յստակ ուղեգիծ մը, հայ ժողովուրդի առջեւ ներկայացող հարցերու հաւաքական լուծման համար...

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

ԺԱՆԷԹ ՄԻՆԱՍԵԱՆԻ մահուան Ա. տարելիցին առթիւ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Կիրակի, 14 Դեկտեմբեր, 2008, առաւօտեան ժամը 11ին, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայ Կաթողիկէ եկեղեցւոյ մէջ, 1510 E. Mountain Avenue, Glendale:

Սգակիրներ՝
Ամուսինը՝ Ալպէր Մինասեան
Դուստրը՝ Սիրան Ժումանա Մինասեան
Թոռնիկը՝ Մայա Մինասեան
եւ համայն ազգականները եւ բարեկամները: Հանգուցեալի յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

ՎԵՐՅԻՇԵԼՈՎ 1988 ԹՈՒԱԿԱՆԻ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 7-Ի ԱՂԵՏԸ

Շարունակուած էջ 6-էն

լիս ոչ միայն ըմբռնել եւ մեկնաբանել վերտիկալ տատանումների ծագումը եւ գերազանցումը հորիզոնականներին, այլեւ ջերմային, էմանացիոն երեւոյթները էպիկենտրոնական գօտում: Ընդհանրապէս հայկական լեռնաշխարհում եւ յարակից տարածքներում ուժեղ երկրաշարժների օճախները կապուած են բեկուածքային գօտիների ճիւղաւորման տեղամասերի եւ հատման հանգոյցների հետ: Այդպիսին է, օրինակ, Երզնկայի «սինտակսիս» կոչուած տարածքը, որտեղ 20րդ դարում տեղի են ունեցել մօտ 1.5 տասնեակ ուժեղ երկրաշարժներ: Նրանցից ուժեղագոյնը 7.7 բալ մագնիտուդայով տեղի է ունեցել 1939 թ. եւ խլել է մօտ 50 հազար մարդու կեանք: Հենց Երզնկայի հատուածի հետ են կապուած Հիւսիս-Անատոլիական բեկուածքին յարող երկրաշարժերի 40 տոկոսը: Այստեղ 25-40 տարին մէկ տեղի է ունենում շատ ուժեղ երկրաշարժ: ՀՀ-ն տարածքում այս տիպի է Հիւսիս Հայաստանեան բեկուածքային աղեղի Ախուրեանի, Դեղնագետ-Սարիղամիշի, Գառնիի եւ Փամբակ-Սեւանեան բեկուածքների միացման հատուածը: 20րդ դարը այս բեկուածքային գօտիների համար ակտիւացման շրջան էր: Սպիտակի երկրաշարժին նախորդեց թոյլ սեյսմիկութեան ակտիւացում սեյսմածին եւ սեյսմաակտիւ տեղամասերում: 1985 թ. Մայիսի 13-ին Ջաւախքի բեկուածքային գօտում տեղի ունեցաւ 5.6 բալանոց երկրաշարժ 276 հետհարուածներով: 1986 թ. Օգոստոսին գրանցուեց աւելի թոյլ երկրաշարժ մօտ 2 ամիս տեւած 32 յետցնցումներով: Այնուհետեւ ցնցումները խիստ նուազեցին ամբողջ Հիւսիս-Հայաստանեան աղեղնաձեւ բեկուածքներում, իսկ Դեկտեմբերի 7-ի երկրաշարժից 3.5 ամիս առաջ գրանցուեց անդորր՝ էներգիայի անջատման համարեայ լրիւ դադար: Սեյսմաբանները գտնում են, որ ինչքան երկարատեւ է սեյսմիկական անդորրը սեյսմածին բեկուածքային գօտիներում այնքան մեծ է ուժեղ երկրաշարժի հաւանականութիւնը եւ հակառակը, երբ բարձրանում է թոյլ երկաշարժերի յաճախականութիւնը: Ուժեղ երկրաշարժների նախանշանների շարքին են դասւում վերը նշուած երկրաքիմիական, ջրաերկրաբանական, կենսաբանական փոփոխութիւնները երկրաշարժերի կիզակէտերում: Երկրակեղեւի տարբեր բեկորների տարբեր ուղղուածութեան եւ տարաբնոյթ շարժումների հետեւանքով որոշ ճեղքեր դառնում են աւելի թափանցիկ եւ բարենպաստ զանազան գազերի եւ ջերմային արտահոսքերի համար դէպի երկրակեղեւի վերին հորիզոնները, կենդանի օրկանիզմների եւ բոյսերի վրայ ազդելու, գրունտային ջրերի մակարդակի բաղադրութեան, ջերմաստիճանի եւ այլ փոփոխութիւնների տեսակէտից: Միով բանիւ, ուժեղ երկրաշարժների նախանշանները բաւական շատ են, երբեմն ակնյայտ: Օրինակ, նաւթի եւ գազի հանքավայրերում որոշ անխաջրածինների արտահոսքերի կտրուկ փոփոխութիւնները կարող են բաւարար թուալ երկրաշարժների կարճատեւ կամ որ նոյնն է, օպերատիւ, կանխագուշակման համար: Ցաւոք սրտի դա միայ՛ն թւում է եւ ներկայումս դեռեւս չի յաջողւում անսխալ կանխագուշակել երկրաշարժները կարճ ժամանակի համար: Առաւելագոյնը ինչ յաջողւում է դա երկարատեւ կանխագուշակումն է, որը ըստ էութեան, կատարւում է տարածքների սեյսմիկ կամ երկրաշարժավտանգաւորութեան շրջանացման քարտեզների կազմելով: Դրանք ցոյց են տալիս թէ որտեղ եւ ինչպիսի տիպի շէնքեր կարելի է կառուցել: Դրանում կարեւոր դեր է պատկանում գրունտների վարկածի գնահատմանը երկրաշարժի ժամանակ: Հիմնուելով այդ բոլորի վրայ օրինակ, այստեղ Գալիֆորնիայում յառաջիկայ 30 տարիների համար կանխագուշակուել են 7 բալանոց երկրաշարժներ Սան Ֆրանսիսքոյի շրջանի հմաար 70 տոկոս հաւականութեամբ եւ Լոս Անճելըսի համար 85 տոկոս հաւականութեամբ: Դրանք վտանգաւոր են այն շինութիւնների համար, որոնք ունեն սպասուածից ցածր սեյսմակայունութիւն: Ընթերցողին հանգստացնելու համար նշենք որ վերջին տասնամեակներին այստեղ, ինչպէս նաեւ ՀՀ-ում շէնքերը կառուցել են եւ կառուցւում են ելնելով տեղանքի առաւելագոյն սեյսմավտանգաւորութեան գնահատականներից եւ դրանց բնակիչների համար էական վտանգ չեն ներկայացնում:

2
alltimearmenianfavorites
KOHAR
Symphony Orchestra and Choir
3 DVD PACK
INCLUDING SUBTITLED LYRICS + 172 PAGE SONGBOOK
3 CD PACK
+ 120 PAGE SONGBOOK
www.hayasa.us